

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 07988

YEHOSHUA UN SHOFTIM

Solomon Simon

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יְהוָה וְשׂוֹעַ

אוֹן

שׂוֹפְטֵי יָם

יְהוֹשֻׁעַ

אֵרֶן

שׁוֹפְטִים

צוואמענגעשטעלט און איבערגעזעצט

פֿון

ש ל מ ה ס י י מ א ן

פארלאג **מתנות** ניו יארק

אַרויסגעגעבן פון
פאַרלאַג „מתנות“
ביים שלום עליכם פּאַלק אינסטיטוט

YEHOSHUA UN SHOFTIM

Joshua and Judges

Translated and Arranged by

SOLOMON SIMON

Copyright 1952 by

FARLAG MATONES

NEW YORK, N. Y.

דערשיינט אונטער דער אויפזיכט
פון דער פעדאָאָגישער קאָמיסיע
פון שלום עליכם פּאַלק אינסטיטוט

Published by

FARLAG MATONES

22 EAST 17TH STREET, NEW YORK 3, N. Y.

Printed in the U.S.A. by

SHULSINGER BROS.

יהוֹשֻׁעַ?

יְהוֹשֻׁעַ

7	- - - - -	גאָט הייסט יְהוֹשֻׁעַן אַריבערגיין דעם יַרְדֵּן
8	- - - - -	יְהוֹשֻׁעַ שיקט מְרַגְלִים
11	- - - - -	יְהוֹשֻׁעַ באַפעלט צו זײַן גרייט אַריבערצוגיין דעם יַרְדֵּן
12	- - - - -	די בני יִשְׂרָאֵל גייען אַריבער דעם יַרְדֵּן
13	- - - - -	צוועלף שטיינער אויף אן אַנדענק
15	- - - - -	די בני יִשְׂרָאֵל מאַכן דעם קרבן פֶּסַח
16	- - - - -	א מלאך פון גאָט באווייזט זיך צי יְהוֹשֻׁעַן
17	- - - - -	יריחו פאַלט
19	- - - - -	עָכָן נעמט פון תָּרֵם
22	- - - - -	די מלחָמָה אויף דער שטאָט עֵי
24	- - - - -	יְהוֹשֻׁעַ בויט אַ מִזְבֵּחַ אויפן באַרג עֵיבָל
25	- - - - -	די גבעונים
28	- - - - -	פינף מלָכים באַפאַלן גבעון
29	- - - - -	זון און לבנה בלייבן שטיין
30	- - - - -	יְהוֹשֻׁעַ נעמט איין דאָס לאַנד
31	- - - - -	די צעטיילונג פון לאַנד
32	- - - - -	עַרְיִמְקֵלֶט - שטעט פון אַנטרינונג
33	- - - - -	יְהוֹשֻׁעַ שיקט אַהיים די שָׁבִטִים פון עֲבֵרְתֵי־יַרְדֵּן
33	- - - - -	אַ מִזְבֵּחַ ביים יַרְדֵּן
36	- - - - -	יְהוֹשֻׁעַ וואַרנט דאָס פּאָלק
37	- - - - -	יִשְׂרָאֵל באַגייט דעם בונד מיט גאָט אין שָׁכֶם
40	- - - - -	יְהוֹשֻׁעַס טויט
40	- - - - -	די ביינער פון יוֹסֵפֶן.
41	- - - - -	פסוקים פון ספר יְהוֹשֻׁעַ
43	- - - - -	וועגן ספר יְהוֹשֻׁעַ

גאָט הייסט יְהוֹשֻׁעַ אַריבערגיין דעם יַרְדֵּן

און עס איז געווען נאָך דעם טויט פון מֹשֶׁה, דעם קנעכט פון גאָט, האָט גאָט געזאָגט צו יְהוֹשֻׁעַ דעם זון פון נון, מֹשֶׁהס באַ-דינער, אַזוי צו זאָגן:

„מֹשֶׁה מײַן קנעכט איז געשטאַרבן און איצט שטײ אויף און גײ אַריבער דעם יַרְדֵּן, דו און דאָס גאַנצע פּאָלק, צום לאַנד וואָס איך גיב צו די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל. יעטוועדער אָרט, וואָס אייער פוס וועט באַטרעטן האָב איך אייך געגעבן, אַזוי ווי איך האָב גערעדט צו מֹשֶׁה. קיינער וועט זיך ניט קענען שטעלן קעגן דיר אַלע טעג פון דיין לעבן. אַזוי ווי איך בין געווען מיט מֹשֶׁה אַזוי וועל איך זיין מיט דיר. איך וועל זיך ניט אָפּווענדן פון דיר און וועל דיר ניט פאַרלאָזן. זײ שטאַרק און פעסט, ווייל דורך דיר וועט דאָס דאָזיקע פּאָלק יִרְשָׁענען דאָס לאַנד, וואָס איך האָב צוגעזאָגט זייערע עלטערן. נאָר זײ זייער שטאַרק און פעסט צו טאָן און אָפּצוהיטן די גאַנצע תּוֹרָה, וואָס מֹשֶׁה, מײַן קנעכט, האָט דיר איבערגעגעבן, כִּדִּי דו זאָלסט באַגליקן, וואו נאָר דו וועסט גיין. דער סֶפֶר פון דער תּוֹרָה זאָל זיך ניט אָפּטאָן פון דיין מויל און זאָלסט טראַכטן דערפון טאָג און נאַכט, כִּדִּי דו זאָלסט טאָן און אָפּהיטן אַלץ וואָס איז דאָרטן געשריבן, ווייל יעמאַלט וועסטו מצַלִּיחַ זיין אויף דייע וועגן און וועסט באַגליקן.“

יהושוע שיקט מרגלים

און יהושוע דער זון פון נון האָט שטילערהייט געשיקט צוויי מרגלים און אזוי געזאָגט צו זיי:

„גייט, קוקט אויס דאָס לאַנד און יריחו.“

און זיי זיינען געגאַנגען און זיי זיינען אָנגעקומען אין הייז פון אַ פרוי, וואָס איר נאָמען איז געווען רָחב, אַ בעל־הביתטע פון אַן אַכסניה, און זיי זיינען דאָרטן איינגעשטאַנען, און מען האָט אָנגעזאָגט דעם מלך פון יריחו אזוי צו זאָגן:

„מענטשן פון די בני־ישׂראַל זיינען די נאַכט אָנגעקומען אַהער אויסצוקוקן דאָס לאַנד.“

האָט דער מלך פון יריחו געשיקט צו רָחבן אזוי צו זאָגן:
„גיב אַרויס די מענטשן וואָס זיינען געקומען צו דיר, ווייל אויסצוקוקן דאָס גאַנצע לאַנד זיינען זיי געקומען.“

און זי האָט געענטפערט:

„יא, די מענטשן זיינען געקומען צו מיר, אָבער איך האָב ניט געוואוסט פון וואָנען זיי זיינען. און ווען עס איז געוואָרן פינצ־טער און מען האָט געהאַלטן ביים פאַרשליסן דעם טויער, זיינען די מענטשן אַרויסגעגאַנגען. איך ווייס ניט וואוהין זיי זיינען אַוועק. אויף גיך יאָגט זיי נאָך—וועט איר זיי אָניאָגן.“

און די מענטשן פון דעם מלך פון יריחו האָבן זיי נאָכגעיאָגט אויפן וועג צום ירדן. און דעם טויער האָט מען פאַרשלאָסן נאָכדעם ווי עס זיינען אַרויסגעגאַנגען די נאָכיאָגערס.

און רָחב האָט אַרויפגעפירט די מענטשן אויפן דאָך און זיי

באהאלטן אין פלאַקס־שטעקלעך, וואָס זיינען געווען אויסגע־לייגט ביי איר אויפן דאָך.

און איידער די מַרְגְלִים זיינען איינגעשלאָפֿן, איז זי אַרויפ־געגאַנגען צו זיי אויפן דאָך און זי האָט געזאָגט צו די מענטשן:

„איך ווייס, אַז גאָט האָט אייך אָפּגעגעבן דאָס לאַנד, און אייער שרעק איז געפאַלן אויף אונדז, ווייל מיר האָבן געהערט ווי גאָט האָט פאַר אייך אויסגעטריקנט די וואַסערן פֿון ים־סוף, ווען איר זייט אַרויסגעגאַנגען פֿון מצְרַיִם. אויך ווייסן מיר, וואָס איר האָט געטאָן צו די צוויי מלְכִים אויף יענער זייט ירדן – צו סִיחֹנֶען און צו עֹגֶן, וואָס איר האָט זיי פאַרוויסט. ווען מיר האָבן עס דערהערט איז אונדזער האַרץ צעגאַנגען, און קיין מוט איז ביי קיינעם ניט געבליבן. גאָט – אייער גאָט – ער איז גאָט אין הימל אויבן און אויף דער ערד אונטן. און איצט, ווייל איך האָב געטאָן חֶסֶד מיט אייך, שווערט זשע מיר ביי גאָט, אַז איר וועט אויך טאָן חֶסֶד מיט מיין פּאָטערס הויז. גיט מיר אַ זיכערן צייכן, אַז איר וועט לאָזן לעבן מיין פּאָטער און מוטער, מיינע ברידער און שוועסטער און אַלע זייעריקע.“

האָבן די מענטשן געזאָגט:

„מיר וועלן איינשטעלן אונדזער לעבן פאַר אייך, אויב דו וועסט גאַרניט דערציילן וועגן אונדזער שליחות. ווען גאָט וועט אונדז איבערגעבן דאָס לאַנד וועלן מיר זיך באַגיין מיט דיר מיט חֶסֶד און אַמֶת.“

און זי האָט זיי אַראָפּגעלאָזט מיט אַ שטריק דורך דעם פענצטער, ווייל איר הויז איז געווען אין דער וואַנט פֿון דער שטאָט־מויער. און זי האָט געזאָגט צו זיי:

„גייט צום באַרג צו, אַניט קענען אייך אַנטרעפן די נאָכ-
יאַגערס. באַהאַלט זיך דאָרט דריי טעג ביז די נאָכיאַגערס
וועלן זיך אומקערן. דערנאָך קענט איר זיך גיין אויף אייער
וועג.“

האַבן די מענטשן צו איר געזאָגט:

„מיר וועלן זיין פריי פון דיין שבועה, וואָס דו האָסט אונדז
באַשוואָרן, אויב דו וועסט ניט טאָן ווי מיר באַפעלן דיר: ווען
מיר וועלן קומען אין לאַנד, זאָלסטו אָט דעם שנוּר פון רויטן
פאָדעם אָנבינדן אויף דעם פענצטער דורך וועלכן דו האָסט
אונדז אַראָפּגעלאָזט. אויך זאָלסטו צונויפנעמען צו דיר אין הויז
דיין פּאָטער און מוטער, דייע ברידער און שוועסטער און
דאָס גאַנצע הויזגעזינד פון דיין פּאָטער. אָבער איטלעכער,
וואָס וועט אַרויס פון דיין הויז אין דרויסן, וועט זיין בלוט פּאַלן
אויף זיין קאָפּ און מיר וועלן זיין ריין. אויב אָבער דו וועסט
אויסזאָגן אונדזער סוד, וועלן מיר זיין פריי פון דיין שבועה,
וואָס דו האָסט אונדז באַשוואָרן.“

האַט זי געענטפערט:

„אַזוי ווי איר זאָגט – אַזוי זאָל עס זיין.“

און זי האָט זיי אַוועקגעשיקט און זיי זיינען אַוועקגעגאַנגען.
און זי האָט אָנגעבונדן דעם רויטן שנוּר אויפן פענצטער.
און זיי זיינען אַוועק און זיי זיינען אָנגעקומען צום באַרג און
זיי זיינען דאָרט געזעסן דריי טעג ביז די נאָכיאַגערס האָבן זיך
אומגעקערט.

און די צוויי מַרגלים האָבן אַראָפּגענידערט פון באַרג און
זיינען אַריבערגעגאַנגען דעם ירדן און געקומען צו יְהוֹשֻׁעַ דעם

זון פון נון און האָבן אים דערציילט אַלץ, וואָס עס האָט זיך מיט זיי געטראָפן. און זיי האָבן געזאָגט צו יְהוֹשֻׁעַן:
 „באַמַּת, גאָט האָט איבערגעגעבן אין אונדזער האַנט דאָס
 גאַנצע לאַנד און די איינוואוינערס פון לאַנד האָבן אינגאַנצן
 פאַרלאָרן דעם מוט – אַזוי צעשראַקן זיינען זיי.“

יְהוֹשֻׁעַ באַפעלט צו זיין גרייט אַריבערצוגיין דעם יַרְדֵּן

און יְהוֹשֻׁעַ האָט באַפוילן די אויפזעערס פון פּאָלק אַזוי
 צו זאָגן:

„גייט דורך דעם לאַגער און באַפעלט דעם פּאָלק אַזוי צו
 זאָגן: גרייט זיך אָן שפּייז, ווייל אין דריי טעג אַרום וועט איר
 אַריבערגיין דעם יַרְדֵּן און אַריינדרינגען אין דעם לאַנד, וואָס
 גאָט, אייער גאָט, האָט אייך געגעבן צו יַרשענען.“
 און צום שְׁבֵט ראובן און צום שְׁבֵט גַד און צום האַלבן שְׁבֵט
 מְנַשֶּׁה האָט יְהוֹשֻׁעַ געזאָגט אַזוי צו זאָגן:

„געדענקט, וואָס מִשֶּׁה, דער קנעכט פון גאָט, האָט אייך אָנגע-
 געזאָגט: גאָט לאָזט אייך דאָ בלייבן, ער גיט אייך דאָ דאָס
 לאַנד. אייערע פרויען, אייערע קליינע קינדער און אייערע
 פי בלייבן דאָ אין לאַנד, אויף דער זייט יַרְדֵּן, וואָס מִשֶּׁה האָט
 אייך געגעבן. אָבער אַלע אייערע העלדישע גיבורים זאָלן
 אַריבערגיין באַוואַפנטע פּאַרויס פון אייערע ברידער און זאָלן
 זיי העלפן, ביז גאָט וועט געבן רו אייערע ברידער אַזוי ווי אייך
 און זיי וועלן יַרשענען דאָס לאַנד, וואָס גאָט, אייער האַר, גיט זיי.
 יעמאַלט וועט איר זיך אומקערן צום לאַנד פון אייער יְרוּשָׁה,

וואָס מָשָׁה, דער קנעכט פון גאָט, האָט אייך געגעבן אויף דער זייט ירדן, צו מוֹרְחֵיִיט.

האָבן זיי געענטפערט: הוֹשִׁיעַן אַזוי צו זאָגן:

„אַלץ וואָס דו האָסט אונדז באַפוילן וועלן מיר טאָן, און אומעטום וואוהיין דו וועסט אונדז שיקן וועלן מיר גיין. אַזוי ווי מיר האָבן זיך צוגעהערט צו מָשָׁה, אַזוי וועלן מיר זיך צוהערן צו דיר; זאָל נאָר גאָט אַזוי זיין מיט דיר, ווי ער איז געווען מיט מָשָׁה.“

די בני־ישׂראל גייען אַריבער דעם ירדן

און הוֹשִׁיעַ איז אויפגעשטאַנען גאַנץ פרי און זיי זיינען אַרויס פון שיטים און זיי זיינען אָנגעקומען צום ירדן, און זיי האָבן דאָרטן גענעכטיקט.

און עס איז געווען צום סוף פון די דריי טעג זיינען די אויפ־זעערס דורכגעגאַנגען דעם לאַגער און זיי האָבן באַפוילן דעם פּאָלק אַזוי צו זאָגן:

„ווי נאָר איר וועט זען די כְּהֵנִים און לויים טראָגן דעם אַרֹן פון גאָט – זאָלט איר גיין נאָך אים. נאָר צווישן אייך און צווישן אַרֹן זאָלן זיין אָפּגעמאַסטענע צוויי טויונט איילן. איר זאָלט ניט צוקומען נעענטער צו אים, כּדי איר זאָלט וויסן דעם וועג אויף וועלכן איר דאַרפט גיין, ווייל איר זייט ניט געגאַנגען אויף אים ניט נעכטן, ניט אייערנעכטן.“

און צו די כְּהֵנִים האָט הוֹשִׁיעַ געזאָגט:

„טראָגט דעם אַרֹן פון גאָט און גייט פאַרויס פאַרן פּאָלק.“

און דער ירדן איז יעמאָלט געווען פול איבער זיינע ברעגן, ווי ער איז אין אַלע טעג פון שניט-צייט.

און עס איז געווען, ווען דאָס פּאָלק האָט געצויגן פון זיינע געצעלטן אַריבערצוגיין דעם ירדן, זיינען די פּהנים, וואָס האָבן געטראָגן דעם אַרֹן פון גאָט, געגאַנגען פאַרויס פאַרן פּאָלק. און ווי די פיס פון די פּהנים, וואָס האָבן געטראָגן דעם אַרֹן, האָבן זיך אַיינגעטונקט אין וואַסער ביים ברעג, האָבן די וואַסערן, וואָס גידערן אַראָפּ פון אויבן, זיך אָפּגעשטעלט. זיי זיינען געבליבן שטיין אין איין זייל. און דאָס פּאָלק איז אַריבער-געגאַנגען דעם ירדן אַקעגן יריחו. און די פּהנים, וואָס האָבן גע-טראָגן דעם אַרֹן, זיינען געשטאַנען אויף דער טריקעניש אין מיטן ירדן ביז דאָס גאַנצע פּאָלק איז אַריבערגעגאַנגען דעם ירדן.

און דער שָׁבֵט ראובן און דער שָׁבֵט גַד און דער האַלבער שָׁבֵט מִנָּשָׁה זיינען אַריבערגעגאַנגען באַוואָפּנטע פאַרויס פאַר די קינדער פון ישְׂרָאֵל, אַזוי ווי מִשֶׁה האָט זיי אָנגעוואָגט. אַרום פּערציק טויזנט באַוואָפּנטע זיינען אַריבערגעגאַנגען צו די פּלוי-נען פון יריחו.

צוועלף שטיינער אויף אַן אַנדענק

און עס איז געווען, ווען דאָס גאַנצע פּאָלק איז אַריבער-געגאַנגען דעם ירדן, זיינען די פּהנים, וואָס האָבן געטראָגן דעם אַרֹן, געבליבן שטיין אין מיטן ירדן ביז עס איז אויסגעפירט גע-וואָרן אַלצדינג, וואָס גאָט האָט באַפוילן יְהוֹשֻׁעַ צו ריידן.

און גאָט האָט געזאָגט צו יהושוע צו זאָגן:
 „נעם פון פאָלק צוועלף מענער, צו איין מאָן פון אַ שַׁבֵּט,
 און באַפעל זיי אַזוי צו זאָגן: „נעמט אייך פון מיטן יַרְדֵּן, וואו
 די פֿהנים שטייען, צוועלף שטיינער. און איר זאָלט זיי אַריבער-
 ברענגען מיט אייך צום לאַגער, וואו איר וועט נעכטיקן די
 נאַכט.“

און יהושוע האָט גערופן צוועלף מענער, צו איין מאָן פון
 אַ שַׁבֵּט, און ער האָט געזאָגט צו זיי:

„גייט אַריבער צום אַרֹן פון גאָט, אין מיטן יַרְדֵּן, און הייבט
 אויף אַ שטיין איטלעכער אויף זיין אַקסל.“

און זיי האָבן געטאָן ווי יהושוע האָט באַפוילן. זיי האָבן גע-
 נומען צוועלף שטיינער פון מיטן יַרְדֵּן, לויט דער צאָל שַׁבֵּטִים
 פון די בני־ישׂרָאֵל, און זיי האָבן געטראָגן מיט זיך צום לאַגער
 און זיי אַוועקגעלייגט דאָרטן.

און צוועלף שטיינער האָט יהושוע אויך אויפגעשטעלט אין
 מיטן יַרְדֵּן, אויף דעם אָרט וואו עס זיינען געשטאַנען די פֿיס פון
 די פֿהנים, וואָס האָבן געטראָגן דעם אַרֹן.

און גאָט האָט געזאָגט צו יהושוע:

„באַפעל די פֿהנים, וואָס טראָגן דעם אַרֹן, אַז זיי זאָלן
 אַרויסגיין פון יַרְדֵּן.“

האָט יהושוע באַפוילן די פֿהנים:

„גייט אַרויס פון יַרְדֵּן!“

און עס איז געווען, ווי נאָר די פֿיס פון די פֿהנים האָבן אָן-
 געטראָטן אויפן ברעג, אַזוי האָבן זיך די וואָסערן אומגעקערט

אויף זייער אָרט און זיי זיינען איבערגעגאנגען די ברעגן פון ירדן ווי נעכטן און אייערנעכטן.

און דאָס פּאָלק איז אַריבערגעגאנגען דעם ירדן אין צענטן טאָג פון חוֹדֶשׁ און זיי האָבן גערוט אין גלְגָל, אין מוֹרְח־זייט פון יְרִיחוֹ. און די צוועלף שטיינער, וואָס זיי האָבן אַרויסגענומען פון ירדן, האָט יְהוֹשֻׁעַ אויפגעשטעלט אין גלְגָל. און ער האָט געזאָגט צו די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אַזוי צו זאָגן:

„אַז אייערע קינדער וועלן אַמאָל פּרעגן זייערע עלטערן: וואָס זיינען דאָס פּאַר אַ שטיינער? זאָלן זיי דערציילן זייערע קינדער:

„ווי אויף טריקעניש איז יִשְׂרָאֵל אַריבער דעם ירדן, ווייל גאָט, אייער גאָט, האָט אויסגעטריקנט די וואַסערן פון ירדן פּאַר אייך, ביז איר זייט אַריבערגעגאנגען, אַזוי ווי גאָט, אייער גאָט, האָט געטאָן צום ים־סוּף, וואָס ער האָט אויסגעטריקנט פּאַר אונדז, ווען מיר זיינען אַרויס פון מצְרַיִם.“

אין יענעם טאָג האָט גאָט גרויס געמאַכט יְהוֹשֻׁעַ אין די אויגן פון גאַנץ יִשְׂרָאֵל. און זיי האָבן אים געאַכפּערט אַזוי ווי זיי האָבן געאַכפּערט מִשֶׁהן אַלע טעג פון זיין לעבן.

די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מאַכן דעם קרבן פֶּסַח

און די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל האָבן גערוט אין גלְגָל, און זיי האָבן גע־מאַכט דעם קרבן־פֶּסַח אין פּערצנטן טאָג פון חוֹדֶשׁ, אין אָוונט, אין די פּלוינען פון יְרִיחוֹ. און זיי האָבן געגעסן פון דער תּבוּאָה פונעם לאַנד אויף מאָרגן נאַכן קרבן־פֶּסַח, מצוֹת און געברענטע

זאנגען. און דער מן האָט אויפגעהערט צו גיין אויף מאָרגן נאָך דעם. ווען זיי האָבן געגעסן די תבואה פון לאַנד, האָבן די בני־ישׂראל מער נישט געהאַט קיין מן.

א מלאך פון גאָט באַווייזט זיך צו יהושוען

און יריחו איז געווען פאַרריגלט און פאַרשלאָסן איבער די קינדער פון ישׂראל; קיינער – נישט אַרויס, קיינער – נישט אַריין. און ווען יהושוע איז געווען אין די גרענעצן פון יריחו, האָט ער אויפגעהייבן די אויגן און דערווען – אַ מאַן שטייט אַקעגן אים און אַ בלויע שווערד איז אין זיין האַנט. יהושוע איז צוגעגאַנגען צו אים און געפרעגט:

„ביסטו פון אונדזערע אַדער פון אונדזערע שונאים?"

האָט ער געענטפערט:

„גיין, איך בין דער תייל־פירער פון גאָט."

און יהושוע איז געפאלן מיטן פנים צו דער ערד און האָט

זיך געבוקט און האָט געזאָגט צו אים:

„וואָס וויל מיין האַר זאָגן צו זיין קנעכט?"

האָט דער תייל־פירער פון גאָט געזאָגט צו יהושוען:

„טו אויס די שיך פון דייע פיס, ווייל דאָס אַרט אויף וועלכן

דו שטייסט איז הייליק."

האָט יהושוע אַווי געטאַן.

און דער מלאך פון גאָט האָט געזאָגט צו יהושוען:

„זע, איך האָב איבערגעגעבן אין דיין האַנט יריחו און איר

מלך און אירע גיבורים. איר זאָלט אַרומרינגלען די שטאָט.

אַלע מַלְחָמֵה־לֵיִיט זאָלן אַרומגיין די שטאָט רונד אַרום איין
מאָל. און זיבן פֿהַגִּים זאָלן טראָגן זיבן שופרות פאַר דעם אַרֹן,
און די פֿהַגִּים זאָלן בלאָזן אין די שופרות. אזוי זאָלסטו טאָן
זעקס טעג. און אויפן זיבעטן טאָג זאָלט איר אַרומגיין די שטאָט
זיבן מאָל. און עס וועט זיין אויפן זיבעטן טאָג, צום זיבעטן
מאָל, ווען מען וועט געבן אַן אויסגעצויגענעם בלאָז מיטן שופר,
איז ווי נאָר איר וועט דערהערן דאָס קול פון שופר, זאָל דאָס
גאַנצע פּאָלק שאָלן אַ גרויסע שאַלונג – וועט די מויער פון שטאָט
איינפאלן, און דאָס פּאָלק וועט אַרײַנגיין אין שטאָט, איטלעכער
קעגן דעם אָרט וואו ער וועט שטיין."

יריחו פּאַלט

האָט יְהוֹשֻׁעַ דער זון פון נון גערופן די פֿהַגִּים און געזאָגט
צו זיי:

„טראָגט דעם אַרֹן פון גאָט, און זיבן פֿהַגִּים זאָלן טראָגן
זיבן שופרות פאַרן אַרֹן פון גאָט."
און צום פּאָלק האָט ער געזאָגט:

„גײט און רינגלט אַרום די שטאָט, און די באַוואָפנטע זאָלן
גיין פאַרן אַרֹן פון גאָט, אָבער איר זאָלט ניט שאָלן און ניט לאָזן
הערן אייער קול. קיין וואָרט זאָל ניט אַרויס פון אייער מויל,
ביז דעם טאָג, וואָס איך זאָג צו אייך: ,שאַלט!' – יעמאַלט זאָלט
איר שאָלן, ווייל גאָט האָט אייך איבערגעגעבן די שטאָט. אז
די דאָזיקע שטאָט זאָל זיין הייליק, אַ חָרֵם צו גאָט. דאָס גאַנצע
זילבער און גאָלד און די קופערנע און אייערנע פֿלים זאָלן זיין
הייליק צו גאָט. אין שאַץ־קאַמער פון גאָט זאָל עס אַרײַן. און

רָחֵב וְאֵל בְּלִיבֵן לַעֲבֹן, זִי אֹן אֵלַע וּוְאָס זִינְעֵן בִּי אִיר אִין הוּיז, וּוִייל זִי הָאָט אויסבאַהאַלטן די מְרַגְלִים, וּוְאָס מִיר הָאָבֵן געשיקט.

און יְהוֹשֻׁעַ אִיז אויפגעשטאַנען גאַנץ פֿרי און די פֿהֲגִים הָאָבֵן געטראָגן דעם אָרוֹן פֿון גאָט. און זיבן פֿהֲגִים הָאָבֵן געטראָגן זיבן שׁוֹפְרוֹת פֿאַרן אָרוֹן פֿון גאָט, און די באַוּאָפֿנטע זיינען געגאַנגען פֿאַרויס און דער איבעריקער תּוֹיִל אִיז געגאַנגען נאָכן אָרוֹן פֿון גאָט. און זיי זיינען אַרומגעגאַנגען די שטאָט רונד אַרום אִיין מאָל און זיי זיינען צוריקגעקומען אִין לַאָגֵר און זיי הָאָבֵן גע- נעכטיקט דאָרטן. און אויפן צווייטן טאָג זיינען זיי אַרומגעגאַנגען די שטאָט רונד אַרום אויך אִיין מאָל און זיך אומגעקערט אִין לַאָגֵר. אַזוי הָאָבֵן זיי געטאַן זעקס טעג.

און עס אִיז געווען אויפן זיבעטן טאָג הָאָבֵן זיי זיך גע- פֿעדערט און ווי דער פֿרימאָרגן אִיז אויפגעגאַנגען, זיינען זיי געגאַנגען רונד אַרום דער שטאָט זיבן מאָל. און עס אִיז געווען ביים זיבעטן מאָל הָאָבֵן די פֿהֲגִים געבלאָזן אִין די שׁוֹפְרוֹת און יְהוֹשֻׁעַ הָאָט געזאָגט צום פֿאַלק: „שאַלט! וּוִייל גאָט הָאָט אִיך איבערגעגעבן די שטאָט!“ הָאָט דאָס פֿאַלק געשאַלט אַ גרויסע שאַלונג און די מויער אִיז אִינגעפֿאַלן און דאָס פֿאַלק אִיז אַרִיב געגאַנגען אִין שטאָט אִיטלעכער אַקעגן דעם אָרט וואו ער אִיז געשטאַנען. און זיי הָאָבֵן אִינגענומען די שטאָט.

און די צוויי מְרַגְלִים זיינען אַרִיב אִין רָחֵב הוּיז, און זיי הָאָבֵן אַרויסגעפֿירט רָחֵב און אִיר פֿאַטער און אִיר מוטער און אִירע ברידער – די גאַנצע משפּחה הָאָבֵן זיי אַרויסגעפֿירט און זיי איבערגעלאָזט אִין דעם לַאָגֵר פֿון יִשְׂרָאֵל.

און די שטאַט האָבן זיי פאַרברענט אין פייער מיט אַלץ וואָס אין איר. בלויז דאָס זילבער און דאָס גאָלד און די קופּער-נע און אייזערנע פֿלים האָבן זיי אָפּגעגעבן אין שאַצקאָמער פון גאַטס הויז.

און גאַט איז געווען מיט יהושוען און זיין נאָמען האָט גע-קלונגען איבערן גאַנצן לאַנד.

עָכּן נעמט פון חָרם

און עָכּן פון שֵׁבֶט יהוּדָה האָט גענומען פון חָרם און גאַט האָט געצאָרנט אויף די בני־ישׂרָאֵל.

און יהושוע האָט געשיקט מענטשן פון יריחו קיין עי, און ער האָט זיי אָנגעזאָגט אזוי:

„גייט און קוקט אויס דאָס לאַנד.“

זיינען די מענטשן אוועקגעגאַנגען און האָבן אויסגעקוקט די שטאַט. און זיי האָבן זיך אומגעקערט צו יהושוען און זיי האָבן צו אים געזאָגט:

„עס דאַרף ניט גיין קעגן עי דאָס גאַנצע פּאָלק; זאָלן נאָר גיין אַ צוויי טויזנט מאַן אַדער אַ דריי טויזנט מאַן, און שלאָגן עי. זיי זיינען ווייניק און מען דאַרף ניט באַמיען דאָס גאַנצע פּאָלק.“

זיינען אוועק אַהין אַרום דריי טויזנט מאַן. אָבער זיי זיינען אַנטלאָפן פאַר די מענטשן פון עי. און די איינוואוינערס פון עי האָבן זיי נאָכגעיאָגט און האָבן דערשלאָגן פון זיי אַרום זעקס און דרייסיק מאַן. און דאָס פּאָלק האָט זיך זייער שטאַרק דער-שראַקן.

האַט יְהוֹשׁוּעַ צעריסן די קליידער און איז געפאלן מיטן פֿנים צו דער ערד פֿאַרן אַרֹן פֿון גאַט בין אָוונט, ער און די עלטסטע פֿון ישׂראַל. און זיי האָבן אַרױפֿגעטאַן שטױב אױף זייערע קעפֿ.

און יְהוֹשׁוּעַ האָט געזאָגט:

„אוי וויי, גאַט דו האַר, צוליב וואָס האָסטו אַריבערגע־בראַכט דאָס פֿאַלק איבערן יַרדן, פֿדי אונדז איבערצוגעבן אין דער האַנט פֿון דעם אַמֹרִי, און פֿדי אונדז אומצוברענגען? הַלְוֹאִי וואַלטן מיר בעסער געבליבן אױף יענער זייט יַרדן. איך בעט דיך, גאַט, וואָס קאָן איך זאָגן נאָכדעם ווי ישׂראַל האָט געמוזט אַנטלױפֿן פֿאַר זיינע פֿינד? ווען דער פֿנעני און אַלע אַנדערע אײנוואױנערס פֿון לאַנד וועלן עס דערהערן, וועלן זיי אונדז אַרומרינגלען און אונדז אָפֿווישן פֿון דער ערד. וואָס וועט זיין מיט דיין גרויסן נאָמען?“

האַט גאַט געזאָגט צו יְהוֹשׁוּעַ:

„שטיי אױף! פֿאַרוואָס פֿאַלסטו אױף דיין פֿנים? געזינדיקט האָט ישׂראַל. זיי האָבן איבערגעטראָטן מיין באַפעל און זיי האָבן גענומען אי פֿון חֶרֶם, אי גענובעט, אי פֿאַרלייקנט און באַהאַלטן צווישן זייערע זאַכן. דערפֿאַר קענען ניט די בנֵי־ישׂראַל זיך שטעלן קעגן זייערע שונאים. איך וועל ניט זיין מיט אײך, אױב איר וועט ניט אױסראַמען דעם חֶרֶם צווישן אײך. שטיי אױף און גרייט צו דאָס פֿאַלק און זאָג צו זיי:

„זייט גרייט אױף מאַרגן, ווייל אַזױ האָט געזאָגט גאַט: דו וועסט זיך נישט קענען שטעלן קעגן דייע פֿינד ביז דו וועסט ניט אױסראַמען די זאַכן פֿון חֶרֶם צווישן אײך. דערפֿאַר זאָלט

איר גענענען צום אָרון אין דער פרי, לויט אייערע שְׁבָטִים. און עס וועט זיין דער שְׁבָט, וואָס דער גורל פון גאָט וועט אויף אים פאלן, זאָל ער גענענען לויט די משפּחות. און די משפּחה, וואָס גאָטס גורל וועט אויף איר פאלן—זאָל גענענען לויט די מענער. און אויף יענעם, וואָס וועט פאלן דער גורל, אָז ער האָט גענומען פון חָרָם, זאָל אומקומען, ווייל ער האָט פאַר-שוועכט דעם בונד פון גאָט, און ווייל ער האָט געטאָן אַ שענד-לעכע זאַך אין ישׂראֵל."

און יהושוע איז אויפגעשטאַנען אין דער פרי און געמאַכט גענענען ישׂראֵל, לויט זיינע שְׁבָטִים צום אָרון פון גאָט און דער גורל איז געפאלן אויף דעם שְׁבָט יהודה. האָט ער געמאַכט גענענען די משפּחות פון יהודה, איז דער גורל געפאלן אויף עֲבֹנָען.

האָט יהושוע געזאָגט צו עֲבֹנָען:

„מיין זון, גיב אָפּ פּבֹּד צום גאָט פון ישׂראֵל און זיי זיך מודה פאַר אים. דערצייל מיר, וואָס דו האָסט געטאָן, זאָלסט קיין זאַך ניט באַהאַלטן פון מיר."

האָט עֲבֹנָען געענטפערט און געזאָגט:

„אַמֶת, איך האָב געזינדיקט פאַר גאָט פון ישׂראֵל. איך האָב געזען אין דעם רויב אַ גוטן מאַנטל און צוויי הונדערט שקל זילבער און אַ צונג גאָלד, וואָס איר וואָג איז פופציק שקל, האָב איך זיי געגלוסט און זיי צוגענומען. זיי זיינען באַהאַלטן אין דער ערד אין מיטן פון מיין געצעלט, און דאָס זילבער איז אונטערן מאַנטל."

האָט יהושוע געשיקט שלוחים און זיי זיינען אַוועקגעלאָפן

צום געצעלט; ערשט דער מאנטל איז באהאלטן אין געצעלט
און דאָס זילבער איז אונטער אים. האָבן זיי עס אַרויסגענומען
פון געצעלט און געבראַכט צו יהושוע, און עס אַוועקגעלייגט
פאַר דעם אַרֶון פון גאָט. און יהושוע און גאַנץ ישׂראל מיט אים
האַבן גענומען עֶכּן דעם זון פון זרח און דאָס זילבער און דעם
מאַנטל און די צונג פון גאַלד, און אַלץ וואָס געהערט צו עֶכּנען
און זיי האָבן אים אַראָפּגעבראַכט צום טאַל עֶכּור. און יהושוע
האַט געזאָגט:

„פאַרוואָס האָסטו אונדז פאַראומגליקט? פאַראומגליקן
זאָל דיר גאָט היינטיקן טאַג.“

און גאַנץ ישׂראל האָט אים פאַרשטיינט מיט שטיינער, און
זיי האָבן אויפגעשטעלט איבער אים אַ גרויסע קופּע שטיינער,
וואָס שטייט ביז היינטיקן טאַג.

די מלְחמה אויף דער שטאָט צי

און גאָט האָט געזאָגט צו יהושוע:
„נעם מיט דיר דאָס גאַנצע פּאַלך און שטיי אויף און גיי
אויף צי. זע, איך האָב איבערגעגעבן אין דיין האַנט דעם מְלָךְ
פון צי און זיין פּאַלך, און זיין שטאָט, און זיין לאַנד.“
און יהושוע האָט אויסגעקליבן דרייסיק טויזנט מאַן, העל-
דישע גיבורים, און ער האָט געזאָגט צו זיי:
„זעט, הינטער דער שטאָט זאָלט איר לויערן אויף דער
שטאָט. איר זאָלט זיך ניט דערווייטערן פון שטאָט און איר
זאָלט זיין גרייט. און עס וועט זיין, אַז זיי וועלן אַרויסגיין קעגן

אונדו, אזוי ווי זיי האָבן פריער געטאָן, וועלן מיר אַנטלויפן פאַר זיי. און זיי וועלן אַרויסגיין נאָך אונדו, ווייל זיי וועלן זאָגן: זיי אַנטלויפן פאַר אונדו. 'און מיר וועלן אַנטלויפן פאַר זיי ביז מיר וועלן זיי אַרויסרוקן פון דער שטאָט. יעמאַלט זאָלט איר אויפשטיין פון דעם לוייער-אַרט און פאַרנעמען די שטאָט. און עס וועט זיין ווען איר וועט פאַרכאַפן די שטאָט זאָלט איר זי אונטערצינדן; געדענקט, וואָס איך האָב אייך אַנגעזאָגט."

און יְהוֹשֻׁעַ האָט זיי אַוועקגעשיקט קיין עי ביינאַכט. און יְהוֹשֻׁעַ האָט יענע נאַכט גענעכטיקט צווישן דעם פּאָלק.

און יְהוֹשֻׁעַ איז אויפגעשטאַנען אין דער פרי און האָט איבערגעצייילט דאָס פּאָלק, און דאָס גאַנצע פּאָלק איז מיט אים אַרויפגעאַנגען און געלאָרעט אין צפון פון עי.

און עס איז געווען ווי דער מֶלֶךְ פון עי האָט עס דערזען, אזוי האָט ער און די מענטשן פון שטאָט זיך געאַיילט, און זיי זיינען אַרויסגעאַנגען אַקעגן ישׂראֵל אויף מֶלְחָמָה. און יְהוֹשֻׁעַ און גאַנץ ישׂראֵל האָבן זיך געמאַכט, ווי זיי זיינען צעשלאָגן פאַר זיי, און זיי זיינען אַנטלאָפן אויפן וועג צום מִדְבָּר. יעמאַלט איז דאָס גאַנצע פּאָלק פון עי צונויפגערופן געוואָרן זיי נאַכצוּיאָגן. און זיי האָבן נאַכגעיאָגט יְהוֹשֻׁעַ. עס איז ניט געבליבן קיין איין מענטש אין עי. און זיי האָבן געלאָזט די שטאָט אָפן.

האָט גאָט געזאָגט צו יְהוֹשֻׁעַ:

„טו אַ נייג מיט דער שפּיז, וואָס איז אין דיין האַנט אַקעגן דער

שטאָט עי."

און יְהוֹשֻׁעַ האָט אַ נייג געטאָן מיט דער שפּיז, וואָס איז געווען אין דיין האַנט אַקעגן דער שטאָט. און ווי די לוייערערס האָבן

עס דערזען, זיינען זיי אויפגעשטאנען פון זייער אָרט און זיי זיינען אַריין אין דער שטאָט און האָבן זי פאַרנומען, און זיי האָבן זיך געאַיילט און האָבן אונטערגעצונדן די שטאָט. און די מענטשן פון צי האָבן אַ קוק געטאָן הינטער זיך און דערזען – דער רויך פון שטאָט איז אַרויף צום הימל, האָבן זיי מער קיין פּוּחַ ניט געהאַט צו לויפן אַהער אָדער אַהין.

און ווי יהושוע און גאַנץ ישׂראל האָבן דערזען, אז די לוייע רערס האָבן באַצוואונגען די שטאָט, אזוי האָבן זיי זיך אומגעקערט און האָבן אָנגעהויבן שלאָגן די מענטשן פון צי. און די לוייערערס זיינען אַרויסגעגאַנגען פון דער שטאָט זיי אַקעגן, זיינען די איינוואוינערס פון צי געווען אין מיטן פון ישׂראל: יהושוע און דאָס פּאַלק פון איין זייט און די לוייערערס פון דער אַנדערער זייט. און זיי האָבן זיי צעשלאָגן; קיינער איז ניט אַנטרונען, קיינער האָט זיך ניט געראַטעוועט. און דעם מלך פון צי האָט מען געכאַפט אַ לעבעדיקן און אים געבראַכט צו יהושוען.

און עס איז געווען, ווען ישׂראל האָט באַזיגט די איינוואוינערס פון צי אויף דעם פעלד פון מלחמה, האָט ישׂראל זיך אומגעקערט און פאַרנומען די שטאָט צי.

יהושוע בויט אַ מזבֿח אויפן באַרג עיבֿל

נאָך דעם האָט יהושוע געבויט אַ מזבֿח צו גאָט פון ישׂראל אויפן באַרג עיבֿל. אזוי ווי משה, דער קנעכט פון גאָט, האָט אָנגעזאָגט די קינדער פון ישׂראל, ווי עס שטייט פאַרשריבן אין

תּוֹרַת־מֹשֶׁה: אַ מִזְבֵּחַ פֿון גאַנצע שטיינער, וואָס מען האָט אויף זיי ניט אויפגעהויבן קיין אייזן. און ער האָט דאָרט אויפגעשריבן אויף די שטיינער אַן אָפּשריפט פֿון תּוֹרַת־מֹשֶׁה. ער האָט עס אויפגעשריבן פֿאַר די אויגן פֿון די קינדער פֿון ישׂרָאֵל. און גאַנץ ישׂרָאֵל און זייערע עלטסטע, זייערע אויפזעערס און זייערע ריכטערס, אויך די פרעמדע צווישן זיי, זיינען געשטאַנען פֿון די זייטן פֿון אַרֹן פֿון גאָט, אַ העלפט אַקעגן באַרג גריזים און אַ העלפט אַקעגן באַרג עִיבָל, אַזוי ווי מֹשֶׁה, דער קנעכט פֿון גאָט, האָט אָנגעזאָגט צו בענטשן דאָס פּאָלק. און יְהוָה האָט פּאָר־געלייענט די אַלע רייד פֿון דער תּוֹרָה—די בְּרָכוֹת און די קְלָלוֹת, ווי עס שטייט פּאַרשריבן אין תּוֹרַת־מֹשֶׁה. ס'איז ניט אויסגעלאָזט געוואָרן קיין אייזן וואָרט פֿון אַלץ, וואָס מֹשֶׁה האָט באַפוילן—אַלץ האָט יְהוָה פּאַרגעלייענט פֿאַר דער גאַנצער פּאַרזאַמלונג פֿון ישׂרָאֵל מיט זייערע ווייבער, קליינע קינדער און דעם פרעמדן וואָס איז מיטגעגאַנגען מיט זיי.

די גבעונים

און די איינוואוינערס פֿון גבעון האָבן געהערט, וואָס יְהוָה האָט געטאָן מיט יִרְיָחוֹ און מיט עִי, האָבן זיי זיך געקליגט און זיי זיינען געגאַנגען און האָבן זיך פּאַרשטעלט: זיי האָבן אָנגע־לאָדן אויף זייערע אייזלען אַלטע זעק מיט שפּייז און אַלטע לאָגלען—צעשפּאַלטענע און פּאַרבונדענע מיט שטריקלעך. און אַלטע פּאַרלאַטעטע שיך האָבן זיי אָנגעטאָן אויף די פּיס, און אָפּגעטראָגענע קליידער האָבן זיי אָנגעטאָן אויף זיך. און

דאָס ברויט, וואָס זיי האָבן מיטגענומען שפייז אויפן וועג, איז געווען אַלט-געבאָקן און פאַרשימלט. און זיי זיינען געקומען צו יהושוע'ן אין לאַגער קיין גלגל און זיי האָבן געזאָגט צו אים און צו די בני-ישראל:

„פון אַ ווייט לאַנד זיינען מיר געקומען און איצט שליסט מיט אונדז אַ בונד.“

האָבן די מענער פון ישראל געזאָגט:
 „אַפּשער זיצן זיי צווישן אונדז און ווי אזוי קענען מיר שליסן אַ בונד מיט זיי?“

האָט יהושוע געזאָגט צו די גבעונים:
 „ווער זייט איר און פון וואַנען קומט איר?“

האָבן זיי צו אים געזאָגט:

„פון זייער אַ ווייט לאַנד זיינען געקומען דינע קנעכט, צו ליב דעם נאָמען פון דיין גאָט, ווייל מיר האָבן געהערט וועגן אים און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן אין מצרים, און אַלץ וואָס ער האָט געטאָן מיט די צוויי מלכים פון דעם אַמורי, וואָס אויף יענער זייט ירדן: צו סיחון דעם מלך פון חשבון און צו עוג דעם מלך פון כּנען. האָבן געזאָגט צו אונדז אונדזערע עלטסטע און אַלע איינוואוינערס פון אונדזער לאַנד אזוי צו זאָגן:

„נעמט מיט זיך שפייז אויפן וועג און גייט צו זיי און זאָגט צו זיי: אייערע קנעכט זיינען מיר און שליסט מיט אונדז אַ בונד.“
 זעט, דאָס דאָזיקע ברויט אונדזערס האָבן מיר גענומען וואַרע-מעהייט פון אונדזערע הייזער אין דעם טאָג, וואָס מיר זיינען אַרויס צו גיין צו אייך. איצט איז עס פאַרטריקנט און פאַרשימלט. און די דאָזיקע לאַגלען פון וויין, וואָס מיר האָבן אָב-

געפילט, זיינען געווען ניי און אָט זיינען זיי צעשפּאַלטן און די קליידער און שייך אונדזערע זיינען אַלט געוואָרן פון דעם לאַנגן וועג.

און מען האָט גענומען און געגעסן פון זייער שפייז און יהושוע האָט געשלאָסן מיט זיי אַ בונד. און די פירשטן פון דער עדה האָבן געשוואָרן אָפצוהיטן דעם בונד.

און עס איז געווען צום סוף פון דריי טעג, נאָכדעם ווי זיי האָבן געשלאָסן דעם בונד, האָבן די בני־ישׂראל זיך דערוואוסט, אַז זיי זיינען זייערע שׂכנים און אַז זיי זיצן צווישן זיי. זיינען די בני־ישׂראל אַוועק און אָנגעקומען אין זייערע שטעט אויפן דריטן טאָג. און זייערע שטעט זיינען געווען: גבעון, כּפּירָה, בְּאֵרוֹת און קְרִית־יֶעֱרִים. און די גאַנצע עדה האָט געמורמלט אויף די פירשטן.

האָבן אַלע פירשטן געזאָגט צו דער גאַנצער עדה:

„מיר האָבן געשוואָרן צו זיי ביי גאָט, דעם גאָט פון ישׂראל, און מיר טאָרן זיי איצט ניט אָנרירן. מיר וועלן טאָן ווי מיר האָבן געשוואָרן און מיר וועלן זיי לאָזן לעבן, כּדי אויף אונדז זאָל ניט פּאַלן דער צאָרן פון גאָט, אויב מיר וועלן ברעכן די שבועה. זיי בלייבן לעבן.“

און יהושוע האָט זיי גערופן און האָט צו זיי געזאָגט:

„פּאַרוואָס האָט איר אונדז אָפגענאַרט און געזאָגט, מיר,

זיינען זייער ווייט פון אייך' און איר זיצט צווישן אונדז?“

האָבן זיי געענטפּערט יהושוע און האָבן געזאָגט:

„דערצײלן איז דערצײלט געוואָרן דינע קנעכט, וואָס דיין

גאָט האָט באַפוילן דיין קנעכט מָשֶׁהן אייך צו געבן דאָס גאַנצע

לאַנד, און צו פאַרטיליקן אַלע איינוואוינערס פון לאַנד, האָבן מיר זייער מורא געקראָגן פאַר אונדזער לעבן, דערפאַר האָבן מיר אָפּגעטאָן די זאַך. איצט זיינען מיר ביי דיר אין די הענט און וואָס דו ווילסט קענסטו טאָן מיט אונדז.

און יהושע האָט געזאָגט:

„פון היינט אָן זאָלט איר זיין האַלץ־העקערס און וואַסער־שעפּערס פאַר דעם הויז פון מיין גאָט.“

פינף מלכים באַפאלן גבעון

און עס איז געווען ווי אַדוני־צֶדֶק, דער מֶלֶךְ פון ירוּשָׁלַיִם, האָט געהערט, אַז יהושע האָט איינגענומען עי און האָט זי פאַר־וויסט, און אַז די איינוואוינערס פון גבעון האָבן געמאַכט שְׁלוֹם מיט ישְׂרָאֵל, האָט ער זייער מורא געקראָגן, ווייל גבעון איז גערוען אַ גרויסע שטאָט, ווי איינע פון די מלוכה־שטעט. זי איז נאָך געווען גרעסער פון עי און אַלע אירע מענער זיינען געווען גיבורים. און אַדוני־צֶדֶק, דער מֶלֶךְ פון ירוּשָׁלַיִם, האָט געשיקט צום מֶלֶךְ פון חֶבְרוֹן, צום מֶלֶךְ פון יַרְמוּת, צום מֶלֶךְ פון לָכִיש און צום מֶלֶךְ פון עֶגְלוֹן אַזוי צו זאָגן:

„קומט אַרויף צו מיר און העלפט מיר. לאַמיר שלאָגן גבעון, ווייל זי האָט געמאַכט שְׁלוֹם מיט יהושע און מיט די בני־ישְׂרָאֵל.“

האָבן זיך איינגעזאַמלט און אַרויפגעקומען פינף מלכים פון דעם אַמורי מיט זייערע מחנות און זיי האָבן באַלאַגערט גבעון און מלחמה געהאַלטן מיט איר.

האָבן די מענטשן פון גבעון געשיקט צו יהושוען אין לאַגער
 קיין גלגל אזוי צו זאָגן:
 „פאַרלאָז ניט דייע קנעכט. קום אויף גיך און העלף אונדו
 און שטעל זיך איין פאַר אונדו, ווייל אַלע מלכים פון אַמורי,
 די איינוואוינערס פון די בערג, האָבן זיך איינגעזאַמלט קעגן
 אונדו.“

זון און לבנה בלייבן שטיין

און יהושוע איז אַרויפגעגאַנגען פון גלגל און דאָס גאַנצע
 פאַלק מיט אים און אַלע העלדישע גיבורים. און גאָט האָט גע-
 זאָגט צו יהושוען:
 „זאָלסט ניט מורא האָבן פאַר זיי, ווייל איך האָב זיי איבער-
 געגעבן אין דיין האַנט. קיינער פון זיי וועט זיך ניט קאָנען שטעלן
 קעגן דיר.“

און יהושוע איז אַרויפגעקומען אויף זיי פלוצלונג, ווייל ער
 איז די גאַנצע נאַכט געגאַנגען פון גלגל. און גאָט האָט זיי צע-
 טומלט פאַר ישׂראַל און ער האָט זיי צעשלאָגן אין אַ גרויסער
 שלאַכט לעבן גבעון.

און עס איז געווען, אַז זיי זיינען אַנטלאָפן פאַר ישׂראַל,
 האָט ער אַראָפּגעוואָרפן אויף זיי פון הימל גרויסע שטיינער
 און זיי געטייט. די וואָס זיינען געטייט געוואָרן פון די האַגל-
 שטיינער זיינען געווען מער ווי די וואָס בני־ישׂראַל האָבן גע-
 הרגעט מיט דער שווערד.

אַבער די זון האָט אָנגעהויבן אונטערגיין, האָט יהושוע אויס-
 גערופן פאַר די אויגן פון ישׂראַל:

„זון, אין גבעון בלייב שטיין,
און לבנה – אין טאָל אַילון!“
איז די זון געבליבן שטיין.
און די לבנה האָט געוואַרט.

און די זון האָט זיך אָפגעשטעלט אין מיטן הימל און האָט
זיך ניט געאַיילט אונטערצוגיין כּמעט אַ גאַנצן טאָג. און אַזאָ
טאָג ווי יענער איז ניט געווען פאַר אים אָדער נאָך אים – אַז גאָט
זאָל זיך צוהערן צו דעם קול פון אַ מענטשן. און דאָס איז פאַר-
שריבן אין ספּר היִשר.

יהושוע נעמט איין דאָס לאַנד

און יהושוע האָט איינגענומען דאָס גאַנצע לאַנד, די בערג
און דעם נגב, דאָס נידערלאַנד (די שפּלה) און דעם פלוין, די
בערג פון ישׂראַל און דאָס נידערלאַנד דאָרטן. און אַ סך יאָרן
האָט יהושוע געפירט מלחמה מיט די מלכים פון כּנען. עס איז
ניט געווען קיין שטאָט, וואָס האָט געמאַכט שְׁלוֹם מיט די בני־
ישׂראַל, אחוץ די גבעונים. אין יענער צייט האָט יהושוע באַזיגט
די ענקים, די ריזן, פון דעם באַרגלאַנד, און זייערע שטעט האָט
ער פאַרוויסט. און יהושוע האָט איינגענומען דאָס גאַנצע לאַנד,
אַזוי ווי גאָט האָט גערעדט צו משהן. איין און דרייסיק מלכים
האָט יהושוע באַזיגט. און דאָס לאַנד איז שטיל געווען פון
מלחמה.

די צעטיילונג פון לאַנד

און יהושוע איז זייער אַלט געוואָרן. און גאָט האָט געזאָגט
צו אים:

„איצט צעטייל דאָס לאַנד צו די ניין שבטים און דעם האַלבן
שבט מנשה.“

דער אַנדער האַלבער שבט מנשה און דער שבט ראובן און
דער שבט גד האַבן געקראָגן זייער נחלה אויף יענער זייט ירדן,
אזוי ווי משה דער קנעכט פון גאָט האָט זיי געגעבן.

און די גאַנצע עדה האָט זיך איינגעזאַמלט אין שילה, און
זיי האַבן דאָרטן אויפגעשטעלט דעם אוהל־מוֹעֵד. און יהושוע
האָט געוואָרפן גורל פאַר גאָט און האָט דאָרטן צעטיילט דאָס
לאַנד צו די בני־ישׂראַל לויטן גורל.

און די הויפטלייט פון די משפחות פון די לויים האַבן גע-
נענט צו אַלעָנֹר דעם פֿהן, און צו יהושוען דעם זון פון נון. און
זיי האַבן גערעדט אין שילה, אין לאַנד כנען, אזוי צו זאָגן:

„גאָט האָט באַפוילן דורך משהן אונדז צו געבן שטעט צו
וואוינען, מיט פרייע פלעצער פאַר אונדזערע בהמות.“

האַבן די בני־ישׂראַל געגעבן די לויים פון זייער נחלה, לויטן
באַפעל פון גאָט, שטעט מיט זייערע פרייע פלעצער. די לויים
האָט מען ניט געגעבן קיין חלק אין לאַנד, נאָר שטעט צו וואוי-
נען. אזוי ווי גאָט האָט באַפוילן משהן אזוי האַבן די בני־ישׂראַל
געטאָן.

עֲרִימְקֻלַּט - שטעט פון אנטרינונג

און גאָט האָט גערעדט צו יהושוען אזוי צו זאָגן:

„באַשטימט אייך שטעט פון אנטרינונג, ווי איך האָב אייך אָנגעזאָגט דורך משהן. אַהין זאָל אַנטלויפן דער מענטש, וואָס הרגעט אַ נַפֶּשׁ דורך אַ פאַרזען, אָן אַ מיין. און אז ער וועט אַנטלויפן אין איינער פון די דאָזיקע שטעט און זיך שטעלן אין אַרייַנגאַנג פון שטאָט-טויער זאָל מען אים אַרייַננעמען צו זיך אין דער שטאָט און אים געבן אַן אָרט און ער זאָל דאָרטן וואוינען. און אז דער בלוט-מאָנער וועט אים נאָכיאָגן זאָל מען דעם מערדער ניט אַרויסגעבן, ווייל ער האָט אָן אַ מיין דערשלאָגן זיין חֵבֶר, און ער איז אים ניט געווען קיין שוּנאַ פון נעכטן און אייערנעכטן. און ער זאָל זיצן אין יענער שטאָט ביז ער שטעלט זיך פאַר דער עֲדָה צום מִשְׁפָּט. און אויב זיין אומשולד וועט באַוווּזן ווערן זאָל ער דאָרט זיצן ביז דעם טויט פון פֶּהַךְ-גְּדוֹל, וואָס וועט זיין אין יענע טעג. נאָך דעם טויט פון פֶּהַךְ-גְּדוֹל, מעג ער זיך אומ-קערן און קומען אין זיין שטאָט פון וועלכער ער איז אַנטלאָפֵן.“

האָט מען געהייליקט קַדְשׁ אין גְּלִיל, שְׂכֵם אין אָפְרַיִם און חֶבְרוֹן אין יהוּדָה. און פון יענער זייט יֵרֶדֶן האָט מען געהייליקט בְּצֶרַע אין שְׂבַט ראובן, רְמוֹת אין גִּלְעָד אין שְׂבַט גָּד און גוֹלָן אין שְׂבַט מְנַשֶּׁה.

דאָס זיינען געווען די עֲרִימְקֻלַּט פאַר אַלע בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל און

פאַר דעם פרעמדן, וואָס האַלט זיך אויף צווישן זיי.

יהושוע שיקט אהיים די שבטים פון עבר-הירדן

יעמאלט האָט יהושוע גערופן דעם שבט ראובן און דעם שבט גד און דעם האַלבן שבט מנשה און ער האָט זיי געזאָגט: „איר האָט אָפגעהיט אַלץ, וואָס משה, דער קנעכט פון גאָט, האָט אייך באַפוילן און איר האָט זיך צוגעהערט צו מיין קול און אַלץ וואָס איך האָב אייך באַפוילן. איר האָט ניט פאַרלאָזט אייערע ברידער די גאַנצע לאַנגע צייט פון די מלחמות. און איצט האָט גאָט, אייער גאָט, געבראַכט רו צו אייערע ברידער, ווי ער האָט צוגעזאָגט. דעריבער קערט זיך אום און גייט צוריק צום לאַנד פון אייער ירושה, וואָס משה, דער קנעכט פון גאָט, האָט אייך געגעבן אויף יענער זייט ירדן. אָבער היט דאָס גע- באַט און די תורה, וואָס משה, דער קנעכט פון גאָט, האָט אייך אָנגעזאָגט. האָט ליב אייער גאָט און גייט אין אַלע זיינע וועגן, היט זיינע געבאָטן און באַהעפט זיך אין אים און דינט אים מיט אייער גאַנצן האַרצן און אייער גאַנצער נשמה.“

און יהושוע האָט זיי געבענטשט און זיי אַוועקגעשיקט.

א מוֹפֶּת בַּיַם יַרְדֵּן

און ווען די קינדער פון ראובן און די קינדער פון גד און דער האַלבער שבט מנשה זיינען געקומען אין די געגנטן פון ירדן, האָבן זיי געבויט אַ גרויסן מוֹפֶּת אויף אַנצוקוקן בלויו, און ניט אויף צו ברענגען קרבנות אויף אים.

און די בני־ישׂראַל האָבן דערהערט, אַז די צוויי און אַ האַלב

שְׁבָטִים הָאֵבֶן גַּעְבוּיט אַ מוֹבַח אויף יענער זייט יַרְדֵּן, הָאָט זיך די גאַנצע עדה פאַרוואַמלט אין שילֵה מְלַחְמָה צו האַלטן קעגן זיי. און די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הָאֵבֶן גַּעשִׁיקט צו די צוויי און אַ האַלב שְׁבָטִים קיין גְּלָעַד, פִּינְחָס דַּעַם ווּן פֿון אַלְעָנֹר דַּעַם פֿהֵן און מיט אים צען פִּירשטן, צו איין פִּירשט פֿון יַעֲדֵן שְׁבָט, פֿון די שְׁבָטִים פֿון יִשְׂרָאֵל. און זיי זיינען גַּעקוּמַען צו די קינדער פֿון ראובן און צו די קינדער פֿון גָּד און צום האַלבן שְׁבָט מְנַשֶׁה אין לאַנד גְּלָעַד און זיי הָאָבֶן גַּערעדט צו זיי אַזוי צו זאַגן:

„אַזוי הָאָט גַּעזאָגט די גאַנצע עדה פֿון גָּאָט: היינט ווידער־שפּעניקט איר קעגן גָּאָט און מאַרגן וועט זיך אויסגיטן זיין צאָרן אויף דער גאַנצער עדה פֿון יִשְׂרָאֵל. אויב דאָס לאַנד אייערס איז אומריין, קומט אַריבער אין דַּעַם לאַנד פֿון גָּאָט, וואו עס שטייט דער מִשְׁכָּן פֿון גָּאָט. באַזעצט זיך צווישן אונדז, נאָר ווידערשפּעניקט ניט קעגן גָּאָט מיט בויען אַ מוֹבַח פֿאַר זיך, ביי אייך אין גְּלָעַד.“

הָאָבֶן גַּעענטפּערט די קינדער פֿון ראובן און די קינדער פֿון גָּד און דער האַלבער שְׁבָט מְנַשֶׁה און זיי הָאָבֶן גַּערעדט צו די הויפטלייט פֿון יִשְׂרָאֵל:

„דער גָּאָט פֿון יִשְׂרָאֵל ווייסט און זאָל גאַנץ יִשְׂרָאֵל וויסן, אַז מיר הָאָבֶן עס גַּעטאַן בלויז פֿון אַזאַ זאַרג:

„מאָרגן וועלן אייערע קינדער זאַגן צו אונדזערע קינדער: וואָס קערט איר זיך אָן מיט דַּעַם גָּאָט פֿון יִשְׂרָאֵל? גָּאָט הָאָט דאָך גַּעמאַכט אַ גרענעץ צווישן אונדז און צווישן אייך, דַּעַם יַרְדֵּן; איר הָאָט ניט קיין חֶלֶק אין גָּאָט פֿון יִשְׂרָאֵל! אייערע קינדער וועלן שטערן אונדזערע קינדער צו דינען גָּאָט. הָאָבֶן

מיר געזאָגט: לאַמיר זיך באַוואַרענען און בויען אַ מוֹבַח, ניט מקריב צו זיין קרִבּוֹת אויף אים, נאָר ער זאָל זיין אַן עֲדוּת צווישן אונדז און צווישן אייך און צווישן אונדזערע דורות נאָך אונדז. חֲלִילָה, מיר וועלן ניט ווידערשפעניקן קעגן גאָט און אַפּקערן זיך פון אים צו בויען אַ מוֹבַח פאַר קרִבּוֹת.

און פּינחס דער פֿהן און די פּירשטן פון דער עֲדָה, האָבן דערהערט די רייד, וואָס די צוויי און אַ האַלב שְׁבָטִים האָבן גערעדט, און דאָס איז זיי געפעלן געוואָרן. און פּינחס דער פֿהן האָט געזאָגט צו זיי:

„אַצינד ווייסן מיר, אַז איר האָט ניט געזינדיקט קעגן גאָט.“
און פּינחס, דער זון פון אַלְעָזָר דעם פֿהן און די פּירשטן האָבן זיך אומגעקערט פון לאַנד גלְעָד אין לאַנד כּנָען צו די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל און זיי געבראַכט דעם ענטפער פון די צוויי און אַ האַלב שְׁבָטִים. און דער ענטפער איז געפעלן געוואָרן אין די אויגן פון יִשְׂרָאֵל.

יהושוע וואַרנט דאָס פּאָלק

און עס איז געווען אין אַ צייט אַרום, נאָכדעם ווי גאָט האָט געגעבן רו צו יִשְׂרָאֵל פון אַלע זייערע פּיינד פון רונד אַרום, און יהושוע איז געוואָרן אַלט, האָט ער גערופן גאַנץ יִשְׂרָאֵל, די עלטסטע, די הויפטלייט, די ריכטער און די אויפזעערס און האָט צו זיי געזאָגט:

„איך בין שוין אַלט און איר האָט אַלץ געזען, וואָס גאָט האָט געטאָן צו די דאָזיקע אַלע פעלקער פון אייערטוועגן, ווייל

גאָט, אייער גאָט, האָט מלחמה געהאַלטן פאַר אייך. און איך האָב אייך צעטיילט דאָס לאַנד, לויט אַ גורל, צווישן אייערע שְׁבָטִים. איך האָב צעטיילט די נחלה פון די געבליבענע, פון די ניט פאַרטריבענע פעלקער און די נחלה פון די פעלקער, וואָס איך האָב באַזיגט פון ירדן ביז דעם ים הגדול אין מערב. און די פאַרבליבענע, ניט באַזיגטע פעלקער, וועט גאָט אויך אַרויסשטויסן און איר וועט זיי פאַרטרייבן און איר וועט ירשענען זייער לאַנד, ווי גאָט האָט אייך צוגעזאָגט."

1 "דערפאַר זאָלט איר זיך נשטאַרקן און אָפהייטן און טאָן אַלץ, וואָס עס שטייט געשריבן אין תּוֹרַת־מֹשֶׁה. איר זאָלט זיך ניט אָפּ־קערן רעכטס אָדער לינקס. איר זאָלט זיך ניט דערנענטערן צו די פעלקער וואָס זיינען געבליבן צווישן אייך. דעם נאָמען פון זייערע געטער זאָלט איר ניט דערמאָנען און איר זאָלט ניט שווערן ביי זיי, ניט דינען זיי און ניט בוקן זיך צו זיי. נאָר בלויז אין גאָט, אייער גאָט, זאָלט איר זיך באַהעפטן, אַזוי ווי איר האָט געטאָן ביון היינטיקן טאָג, וואָס דערפאַר האָט גאָט פאַרטריבן פאַר אייך די גרויסע און מעכטיקע פעלקער. קיינער האָט זיך ניט געקענט שטעלן קעגן אייך ביון היינטיקן טאָג. איין מאָן פון אייך האָט נאָכגעיאָגט טויזנט, ווייל גאָט, אייער גאָט, האָט מלחמה געהאַלטן פאַר אייך, ווי ער האָט אייך צוגעזאָגט. דערפאַר זאָלט איר זיך היטן ליב צו האָבן גאָט, אייער גאָט."

"אויב אָפקערן וועט איר זיך אָפקערן פון גאָט און איר וועט זיך באַהעפטן אין דעם רעשטל פון די דאָזיקע פעלקער און איר וועט זיך מתחתן זיין מיט זיי, און איר וועט קומען צווישן זיי און זיי צווישן אייך – איז וויסן זאָלט איר וויסן, אַז גאָט, אייער

גאָט, וועט מער ניט פאַרטרייבן די דאָזיקע פעלקער פאַר אייך. און זיי וועלן זיין פאַר אייך אַ נעץ און אַ שטרויכלונג און אַ רוט צו באַשטרעפֿן און דערנער אין אייערע אויגן, ביז איר וועט פאַרשווינדן פון דער דאָזיקער גוטער ערד, וואָס גאָט האָט אייך געגעבן. די טעג וועל איך אַוועק מיטן וועג פון אַלע וואָס זיינען אויף דער ערד – דאַרפט איר וויסן מיטן גאַנצן האַרץ און מיט דער גאַנצער נשמה, אַז קיין איין איינציק וואָרט איז ניט אָפֿ-געפאַלן פון די אַלע גוטע צוואַנגן וואָס גאָט, אייער גאָט, האָט אייך געהאַט צוגעזאָגט. אַלץ איז מקוים געוואָרן."

ישׂראַל באַנייט דעם בונד מיט גאָט אין שְׁכֵם

און יְהוֹשֻׁעַ האָט פאַרזאַמלט אַלע שְׁבֵטִים קיין שְׁכֵם, און ער האָט גערופן די עלטסטע פון ישׂראַל און די הויפטלייט, און די ריכטערס, און די אויפזעערס און זיי האָבן זיך געשטעלט פאַר דעם אַרֹן פון גאָט. און יְהוֹשֻׁעַ האָט געזאָגט צום גאַנצן פֿאָלק:

„אזוי האָט געזאָגט גאָט, דער גאָט פון ישׂראַל: אויף יענער זייט טייך זיינען געזעסן אייערע עלטערן פון אייביק אָן. תָּרַח דער פֿאָטער פון אַבְרָהָמָען און דער פֿאָטער פון נְחֹרִן – זיי האָבן געדינט פּרעמדע געטער. און איך האָב גענומען אייער פֿאָטער אַבְרָהָמָען פון יענער זייט טייך און איך האָב אים דורכ־געפירט גאַנץ כּנָען און איך האָב אים געשטעלט פאַר אַ סֶךְ נְסִינּוֹת און דערנאָך האָב איך אים געגעבן יצְחָקן. און איך האָב יצְחָקן געגעבן יצְקָבן און עֶשָׂו. און עֶשָׂו האָב איך געגעבן דעם

באַרג שְׁעִיר פֶּאָר אַ יְרוּשָׁה און יַעֲקֹב און זײַנע קינדער האָבן גענידערט קײן מצרַיִם. און איך האָב געשיקט מִשֶׁהן און אַהרֹנֶען און איך האָב געפֿלאָגט מצרַיִם, ווי איר האָט געזען, וואָס איך האָב געטאָן צו זײ, און דערנאָך האָב איך זײ אַרויסגעצויגן. און זײ זײַנען געקומען צום ים. און די מצרַיִם האָבן נאָכגעיאָגט אײערע עלטערן מיט רײטוועגן און רײטער ביזן ים־סוף – און זײ האָבן געשריען צו גאָט און ער האָט געמאַכט אַ פּינצטערניש צווישן זײ און די מצרַיִם און ער האָט געבראַכט אויף זײ דעם ים און ער האָט זײ צוגעדעקט. און אײערע אויגן האָבן געזען, וואָס איך האָב געטאָן מיט מצרַיִם. און איר זײט געבליבן אין מִדְבָּר פֿיל טעג. און איך האָב אײך געבראַכט אין לאַנד פֿון אַמֹרִי, וואָס זיצט אויף יענער זײט יַרְדֵּן, און זײ האָבן מִלְחָמָה געהאַלטן מיט אײך, און איך האָב זײ איבערגעגעבן אין אײער האַנט און איר האָט פֿאַרנומען זײער לאַנד.

„און איר זײט אַריבערגעגאַנגען דעם יַרְדֵּן און איר זײט צו געקומען צו יְרִיחוֹ. און עס האָבן מִלְחָמָה געהאַלטן מיט אײך די מענער פֿון יְרִיחוֹ און דער אַמֹרִי, דער פֿרִיזִי, דער כְּנַעֲנִי, דער חִתִּי, דער גְּרִזִּי, דער חִוִּי און דער יְבוּסִי. און איך האָב איבערגעגעבן די זיבן פעלקער אין אײער האַנט.

„און אַצײנד האָט מֹרָא פֶּאָר גאָט און דינט אים מיטן גאַנצן האַרצן און אויף אַן אָמֶת. און אויב אײך געפעלט ניט צו דינען גאָט – קלײבט אײך אויס היינט וועמען איר ווילט דינען: אָדער די געטער וואָס אײערע עלטערן האָבן געדינט אויף יענער זײט טײך, אָניט די געטער פֿון דעם אַמֹרִי, וואָס זיצט אין אײער לאַנד. אָבער איך און מײן הויזגעזינד וועלן דינען גאָט.“

הָאָט געענטפערט דאָס פּאָלק און הָאָט געזאָגט:
 „חֲלִילָהּ, מִיר וועלן ניט פּאַרלאָזן גאָט, כּדִּי צו דינען פרעמ־
 דע געטער, ווייל גאָט איז אונדזער גאָט.”

הָאָט יְהוֹשֻׁעַ געזאָגט צום פּאָלק:

„איר וועט ניט קענען גרינג דינען גאָט, ווייל אַ הייליקער
 גאָט איז ער. אויב איר וועט אים פּאַרלאָזן נאָכדעם ווי ער הָאָט
 אייך גוטס געטאָן און איר וועט דינען פרעמדע געטער, וועט
 ער זיך אָפּקערן פון אייך, און ער וועט אייך שלעכטס טאָן.”

הָאָט דאָס פּאָלק געזאָגט צו יְהוֹשֻׁעַ:

„ניין, נאָר גאָט וועלן מיר דינען.”

הָאָט יְהוֹשֻׁעַ געענטפערט און געזאָגט:

„איר זייט צדוּת קעגן זיך אַליין, אַז איר הָאָט אויסגעקליבן
 צו דינען גאָט.”

און זיי האָבן געזאָגט:

„מיר זיינען צדוּת.”

און יְהוֹשֻׁעַ הָאָט געשלאָסן אַ בונד מיטן פּאָלק אין יענעם
 טאָג און ער הָאָט זיי פּאַרטייטשט די געבאָטן און די געזעצן פון
 דער תּוֹרָה, דאָרטן אין שְׁכֶם. און ער הָאָט גענומען אַ גרויסן
 שטיין און הָאָט אים דאָרט אָועקגעשטעלט אונטערן אייכנבוים,
 וואָס איז געשטאַנען לעבן הייליקטום פון גאָט. און יְהוֹשֻׁעַ הָאָט
 געזאָגט צום גאַנצן פּאָלק:

„אָט דער דאָזיקער שטיין זאָל זיין אַן צדוּת קעגן אייך, אויב

איר וועט פּאַרלייקענען אייער גאָט.” און יְהוֹשֻׁעַ הָאָט פּונאַר־
 דערגעשיקט דאָס פּאָלק – איטלעכן צו זיין נחלה.

יהושוע'ס טויט

און עס איז געווען נאך די אלע געשעענישן איז געשטאָרבן
 יהושוע דער זון פון נון אין עלטער פון הונדערט און צען יאָר,
 און מען האָט אים מקבֿר געווען אין זיין נחלה אין תּמנת־סֶרַח,
 וואָס איז אין באַרגלאַנד פון אַפּרַיִם.
 און ישׂראֵל האָט געדינט גאָט די גאַנצע צייט, וואָס יהושוע
 האָט געלעבט און די גאַנצע צייט, וואָס די זקנים האָבן לאַנג גע־
 לעבט נאָך יהושוען.

די ביינער פון יוסֶפֿן

און די ביינער פון יוסֶפֿן, וואָס די בני־ישׂראֵל האָבן אַרויס־
 געבראַכט פון מצרים האָבן זיי מקבֿר געווען אין שְׂכֶם, אויף
 דעם שטיק פעלד, וואָס יַעֲקֹב האָט געקויפט פון די קינדער פון
 חמור, דעם פּאָטער פון שְׂכֶם, פאַר הונדערט קשיטה.
 און אַלְעָזָר, דער זון פון אַהרֹנֶען, איז געשטאָרבן און מען
 האָט אים מקבֿר געווען אין גְבַעַת־פִּינְחָס, אין דעם באַרגלאַנד
 פון אַפּרַיִם.

יְהוֹשֻׁעַ

כָּל מְקוֹם, אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ בָּהּ רַגְלְכֶם בּוֹ, לָכֶם נִתְּנָיו.

אֵל תִּסּוּר מִמֶּנּוּ יָמִין וּשְׂמָאל.

חֲזוּק וְאַמִּץ, אֵל תַּעֲרֹץ וְאֵל תַּחַת.

וְנִשְׁמַע וַיִּמַּס לְכַבְּנוּ וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם,
כִּי יִהְיֶה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת.

וְהָיָה כֹּל אֲשֶׁר יֵצֵא מִדְּלָתִי בֵּיתְךָ הַחוּצָה, דָּמוּ בְּרֹאשׁוֹ
וְאַנְחָנוּ נְקִיָּם.

וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל הָעָם הַתְּקַדְּשׁוּ,

כִּי מִחַר יַעֲשֶׂה יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם נִפְלְאוֹת.

וַיֹּאמֶר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, אֲשֶׁר יִשְׁאַלֹן בְּנֵיכֶם מִחַר
אֵת אַבֹּתֶם לֵאמֹר: מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה?

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵל יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גִּלּוֹתִי אֵת חֲרַפַּת מִצְרַיִם מֵעַלְיֶיכֶם.

וַיֹּאמֶר לוֹ: הֲלֵנוּ אַתָּה אִם לְצָרֵינוּ?

שֶׁל נִעְלָה מֵעַל רַגְלְךָ,

כִּי הַמְּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קִדְּשׁ הוּא.

ויריחו סגרת ומסגרת מפני בני ישראל, אין יוצא ואין בא.

וישבע יהושע בעת ההיא לאמר:

ארוור האיש לפני יהוה אשר יקום ובנה את העיר הזאת,
את יריחו, בבכרו ייסדנה ובצעירו יציב דלתיה.

ויאמר יהושע מה עכרתנו, יעכרה יהוה ביום הנה.

ויהיו חטבי עצים ושאבי מים לכל העדה.

שמש בגבעון דם, וירח בעמק אילון.

וידם השמש וירח עמד, עד יקם גוי איביו.

ואם לא מדאגה מדבר עשינו את זאת לאמר:

מחר יאמרו בניכם לבנינו לאמר:

מה לכם וליהוה אלהי ישראל?

לא בתרבה ולא בקשתה.

ויאמר יהושע אל העם: עדים אתם בקם

כי אתם בתרתם לקם את יהוה לעבד אותו.

ויאמרו: עדים.

וועגן ספר יהושוע

דער ספר יהושוע, וואָס איז אַ המשך צום ספר דברים, דערציילט די געשיכטע פון כבוש כנען, פון דער צעטיילונג פון לאַנד צווישן די שבטים און פון יהושועס לעצטע יאָרן. אַ העלפט פון דעם ספר איז פאַרנומען מיט כבוש כנען, ווי עס איז פאַרגעקומען, אָדער ווי עס האָט געזאַלט פאַרקומען לויט דעם צוזאַמענשטעלער פון ספר יהושוע.

ווען אַ פּאַלק לאָזט זיך אַוועק אייננעמען אַ לאַנד כדי עס צו באַזעצן, זיינען די מלחמות גרויזאמע און בלוטיקע. ס'איז קלאַר, אַז דער צוזאַמענ-שטעלער פון יהושוע האָט ניט שטאַרק געהאַלטן פון דער צאַל מחנות און פון דער ווירקונג פון בעסערער באַוואַפענונג (אייזערנע רייטוועגן). דאָך האָט ער געהאַט גענוג היסטאָרישן חוש ניט צו פאַרלייקענען דעם מאַראַלישן ניוואַ פון דער צייט פון דער געשעעניש. ער איז ניט באַגאַנגען דעם טעות פון אַ סך מאַדערנע שרייבער, וואָס היטן זיך ניט אויס פון אַנאַכראָניזמען, ווען זיי שרייבן וועגן פאַרגאַנגענע תקופות און ער האָט איבערגעלאָזן די אַלע גרויזאמקייטן.

דורות יידישע קינדער האָבן געלערנט ספר יהושוע און גאָר ניט באַמערקט קיין גרויזאמקייטן. מיר, אין חדר, האָבן אַרויסגענומען פאַר זיך בלויז די קדושה פון ספר. עס איז אונדז אפילו ניט איינגעפאַלן, אַז דער ספר יהושוע באַרעכטיקט מלחמה. פאַר אונדז איז יהושוע געווען אַ פרומער ייד, און אַזאַ ייד וועט דאָך ניט פירן קיין מלחמות ווי אַ יוון. גאָט האָט געפירט אַלע מלחמות. בלוט-פאַרגיסונג אין ספר יהושוע איז געווען פאַר אונדז אַ פאַנטאַסטיש מעשהלע, וואָס האָט ניט צו טאָן מיטן רעאַלן לעבן. אין חדר האָבן מיר געשאַפן אונדזער אייגענעם טיף-עטישן מוסר-השכל פון די גרויזאמע מעשות. מיר האָבן איינגאַרירט יהושועס שווערדן און שפּיזן און זעלנער. ביי אונדז האָבן די אַלע זאַכן ניט געשפּילט קיין ראַלע. דאָס יידישע קינד איז געווען אַזוי באַפאַנצערט מיט יידיש-עטישע באַגריפן, אַז דעם קליינעם יידעלעס מוח איז געווען ווי אַ זיפּ, וואָס לאָזט דורך בלויז דאָס ריינסטע זעמלמעל און די גראַבע פּסולת בלייבט אויס.

אַבער אונדזערע קינדער לעבן מיט די היינטיקע באַגריפן פון וועלט-יושר, וואו טומאה און קדושה זיינען אַזוי געמישט, אַז מען קען ניט וויסן וואו די טומאה לאָזט זיך אויס און וואו די קדושה הייבט זיך אָן. ביי אונדזערע קינדער איז מלחמה ניט עפעס אַ פרעמדע זאַך, אַן אומגליק אַרויפגעצוואונגען אויף דער וועלט פון די גויאים. שלאָגן זיך איז ביי אונדזערע קינדער אַ פאַר-שטענדלעכע זאַך און באַשיצן דעם כבוד פון אַ מענטשן מיינט אַרויסווייזן

פיושע גבורה, פיוזישן ווידערשטאַנד. דערפאַר וועלן אַ סך מעשות פון ספר יהושוע זיין פאַר זיי אַן אַפלייקענונג פון אַנגענומענע סטאַנדאַרדן פון ציווי-ליזאַציע. אונדזערע קינדער וועלן ניט נאָר באַמערקן די גרויזאַמע און גרוי-ליקע מעשים פון יהושועס דור, נאָר די סכנה איז, אַז זיי וועלן אַננעמען די גרויזאַמקייט ווי דעם עיקר פון ספר און עס אַרויסשטעלן ווי אַ מוסטער פון יידישקייט.

דאָך קאָן אַ יידישע שול ניט אויסלאָזן דעם ספר יהושוע פון זיין קורס-קולום. ערשטנס, וואַלט עס געווען אַ בלוז אין לימוד פון יידישער געשיכטע און צווייטנס, וואַלט אויסגעלאָזן געוואָרן איינער פון די הויפט-עלעמענטן אין יידישן וועלט-באַנעם — די פאַרווירקלעכונג פון בונד צווישן גאָט און ישראל. דערפאַר מוז מען לערנען דעם ספר יהושוע מיט אונדזערע קינדער; מען דאַרף נאָר צופאַסן דעם טעקסט ספעציעל פאַר זיי.

איך האָב באַטאָנט די עטישע עלעמענטן פון ספר יהושוע און אויסגע-לאָזן בכיוון אַלע שטעלן פון גרויזאַמקייט, ווייל איך מיין, אַז דאָס זיינען ניט מער ווי צייט-צינון. און מיר דאַרפן געדענקען, אַז ניט די בשותפותדיקייט פון יידן מיט אַלע אַנדערע פעלקער איז וויכטיק אין יידישער היסטאָריאָאָפיע נאָר די אַנדערשקייט. דערפאַר טאַקע האָב איך ניט נאָר אויסגעמיטן די שוידערלעכע איינצלהייטן פון די שלאַכטן און זיגן, נאָר איך האָב בכלל אויסגעלאָזן די מלחמות, וואו איך האָב נאָר געקענט. בלויז דריי שלאַכטן האָב איך אַריינגענומען: די מלחמות מיט יריחו, מיט עי און מיט די פינף מלכים, וואָס זיינען אַנגעפאַלן אויף די גבעונים. די דריי שלאַכטן קאָנען ניט שאַקירן מיט זייערע גרויזאַמקייטן, ווייל דער טראַפּ ווערט געשטעלט ניט בלויז אויף מיליטערישער מאַכט. יריחו איז געפאַלן אויף ניט קיין נאַטירלעכן אופן. דאָס איינפאַלן פון די מויערן פון יריחו איז געוואָרן אַ טייל פון וועלט-פאַלקלאַר. עס איז גענומען געוואָרן מיט חכמה, און די שלאַכט מיט די פינף מלכים האָבן ניט די יידן אַנגעהויבן, גאָט האָט זיך דירעקט אַריינגעמישט אין דער שלאַכט און געהאַגלט מיט שטיינער אויף די אַנפאַלער. די איבעריקע מלחמות האָב איך סומירט אין עטלעכע שורות.

דאָך האָב איך איבערגעלאָזן עטלעכע קאָפיטלעך, וואָס אויבנאָויף, קען דער לערער מיינען, אַז זיי זיינען ניט פאַסיק פאַר אונדזערע קינדער. אָבער באמת וועט דער לערער ניט האָבן קיין שוועריקייטן מיט די טעקסטן, ווען ער וועט אין זינען האָבן די גרונט-פרינציפן, וואָס די צוזאַמענשטעלערס פון די היסטאָרישע ביכער פון תנ"ך האָבן געהאַט.

איך האָב דערפאַר איבערגעלאָזן אַלע שטעלן אין יהושוע וואו עס ווערן אונטערגעשטראַכן שכר ועונש. די מעשה פון עכנען האָב איך איבערגעלאָזט. מיר לערנען נביאים ראשונים מיט קינדער איבער צען יאָר אַלט. מיט קינדער

פון דעם עלטער קאן מען פירן גאנץ ערנסטע שמועסן. מיט אַ קליינעם אויסטייטש קאן מען דערקלערן די מעשה פון חרם: עס זיינען דאָ הייליקייטן אין לעבן, וואָס טאָרן ניט אָנגערירט ווערן. ווען הייליקייטן ווערן פאַרשוועכט קומט אַ שטראַף.

איך האָב איבערגעלאָזן אַלע שטעלן וואו עס ווערט אָנגעזאָגט, אַז אויב מען וועט זיך אָפקערן פון גאָט וועט אַן אומגליק קומען אויפן פּאָלק. זאָל זיך דער תלמיד באַקענען מער און מער מיטן געדאַנק, אַז עס זיינען דאָ עבירות און מצוות אין לעבן. אַ רעכטפאַרטיק לעבן ברענגט גליק און אַ זינדיק לעבן ברענגט אומגליק.

דער גרונט-געדאַנק פון יידישער אויסדערוויילטקייט איז אויך פרעמדלעך אונדזערע קינדער. דער טיפּערער זינען פון אתה-בחרתנו-געדאַנק מוז באַ-טאָנט ווערן ווידער און ווידער אין די קלאַסן. אונדזערע קינדער דאַרפן אין זיך איינזאָפן דאָס געפיל, אַז צו זיין אַ ייד מיינט ניט גלאַט צופעליק געבאָרן ווערן פון יידישע טאַטע-מאַמע און זיין דער יורש פון אַן אומגליק-לעכער ירושה. צו זיין אַ ייד מיינט אויסצופילן אַ באַשטימטע פונקציע אין דער וועלט-געשיכטע. גאַנץ ספר יהושוע (ווי דער גאַנצער תנ"ך) איז פול מיט אַט דעם געדאַנק. יידן קומען ניט צופעליק קיין כנען; יידן קומען ניט גלאַט איינצונעמען פעלקער און צו באַזיגן לענדער. ס'איז דאָ אַ באַ-שטימטער צוועק אין זייער אָנפאַל אויף כנען. זייערע נצחונות זיינען זיי אויך מחייב צו לעבן אַ רעכטפאַרטיק לעבן. ס'איז ניטאָ קיין זכר אין גאַנץ יהושוע פון אימפעריאַליסטישע אַמביציעס און פון גרויסן זיך מיט גבורה פון די מחנות זעלנער. אַלץ קומט פון גאָטס האַנט, כדי צו פאַרווירקלעכן אַן ערלעך, שיינ און רעכטפאַרטיק לעבן.

און נאָך אַ דריטער וויכטיקער פּרינציפּ פון יידיש לעבן איז באַטאָנט אין יהושוע — יידישקייט איז געשיכטלעך אַ פּרייער אויסוואַל פאַר יידן. ס'איז דאָ אַ בונד צווישן גאָט און דעם יידישן פּאָלק. דערפאַר דאַרף מען באַטאָנען די מעשה מיט אויפשטעלן די צוועלף שטיינער נאָך דעם אַריבערגיין דעם ירדן, דאָס אויפשטעלן דעם מזבח לעבן הר עיבל, יהושועס שטראַף-רייד און די פּאַלקס-פאַרוואַמלונג אין שכם.

ווען דער לערער וועט אין זינען האָבן די דריי יידישע באַגריפּן: (א) שכר און עונש, (ב) יידישע אויסדערוויילטקייט, (ג) פּרייער אויסוואַל פון יידישקייט, דערצו נאָך אין אַ בונד צווישן גאָט און פּאָלק — וועט דאָס לערנען דעם ספר ווערן זיכער אַנרעגנדיק.

פאַראַן אַ סך יידישע פּאָזיטיווע עלעמענטן אין ספר וואָס דער לערער קאָן באַטאָנען; דאָס אָפּהיטן אַן אָפּמאָך, אָפּילו ווען דער אָפּמאָך איז גע-מאַכט געוואָרן ניט אַן אָפּנאַרעריי (דער גבעונים-אָפּמאָך); דאָס שטעלן זיך

קעגן דער מערהייט, ווען מען איז ביי זיך זיכער אָז מען איז גערעכט, למשל, יהושועס רייד צום פּאָלק אין שכם :

„אויב אייך געפעלט ניט צו דינען יהוה, קלייבט אייך אויס וועמען איר ווילט דינען: די געטער וואָס אייערע עלטערן האָבן געדינט אויף יענער זייט טייך אָדער די געטער פון אמורי צווישן וועמען איר וואוינט אין לאַנד. אָבער איד און מײן משפּחה וועלן דינען יהוה.“

נאָך פּאָזיטיווע עלעמענטן זיינען: דאָס אויפהאַלטן דעם גייסטיקן ניוואָ אָפילו אין דער צייט פון אַ מלחמה; דאָס פּייערן דעם קרבן פּסח, דאָס בויען אַ מזבח בעת שלאַכטן; דאָס אָפהיטן היסטאָרישע געשעענישן — דאָס שטעלן די שטיינער - מצבות נאָכן איבערגיין דעם ירדן; דאָס פאַרשרייבן וועגן שליסן דעם בונד אין שכם אין אַ ספּעציעלן ספר און אַוועקלייגן דאָס ספר לעבן דער ספר תורה; האַלטן אַ צוזאַג — די מרגלים און רחב; דאָס ברענגען יוספּס ביינער.

דער אויפמערקזאַמער לערער קאָן געפינען צענדליקער שטעלן, וואָס ווייזן אָן אויף עטישע ווערטן, למשל, דאָס צעטיילן דאָס לאַנד על פי גורל, די ערי מקלט און די הילף, וואָס די צוויי און אַ האַלב שבטים האָבן געגעבן די אַנדערע שבטים און נאָך און נאָך. לערנען בלויז טעקסט פון וועלכן ס'איז בוך איז דער נודנעסטער לימוד אין אַ קלאַס. אַ לערער איז מחויב לעבעדיק צו מאַכן טויטע אותיות. ספר יהושוע איז אַ לעבעדיק בוך, אַ דענקמאַל-בוך, וואָס פּאָדערט ניט קיין סך אַנשטרענגונג פון לערער צו מאַכן דאָס לערנען אינטערעסאַנט און פאַרכאַפּנדיק.

שׁוֹפְטִים

שׁוֹפְטִים

49	- - - - -	דער נייער דור פֿאַרנעסט גאַט
50	- - - - -	דער שׁוֹפֵט עֲתַנְיָאֵל
51	- - - - -	דער שׁוֹפֵט אָהוּד
53	- - - - -	שְׁמֹנֶר דער זון פון עֲנַת
53	- - - - -	בְּרָק און דבורה הַנְּבִיאָה
56	- - - - -	דָּאָס דבורה-ליד
61	- - - - -	גִּדְעוֹן
63	- - - - -	די מִלְחָמָה מיט מִדְיָן
68	- - - - -	אַבִּימֶלֶךְ
71	- - - - -	אַבִּימֶלֶכְס סוּף
74	- - - - -	צוויי שׁוֹפְטִים
74	- - - - -	דער שׁוֹפֵט יִפְתָּח
76	- - - - -	די מִלְחָמָה מיט עַמּוֹן און יִפְתָּח'ס נֶדֶר
78	- - - - -	שִׁיבּוֹלֶת און סִיבּוֹלֶת
80	- - - - -	אַנדערע שׁוֹפְטִים
80	- - - - -	שְׁמֹשׁוֹן ווערט געבוירן
83	- - - - -	שְׁמֹשׁוֹן נעמט אַ ווייב פון די פֿלִישְׁתִּים
86	- - - - -	שְׁמֹשׁוֹן נעמט נְקָמָה פון די פֿלִישְׁתִּים
90	- - - - -	שְׁמֹשׁוֹן טראַגט אַוועק די טויערן פון עֲזָה
90	- - - - -	שְׁמֹשׁוֹן און דלִילָה
94	- - - - -	תְּמוֹת גַּפְשֵׁי עַם פֿלִישְׁתִּים - לְאַמִּיךְ שְׁטאַרבן מיט די פֿלִישְׁתִּים
96	- - - - -	דער פֿאַרברעכן פון גִּבְעָה
100	- - - - -	יִשְׂרָאֵל באַשטראַפֵט דעם שְׁבֵט בִּנְיָמִן
101	- - - - -	קיין שְׁבֵט טאַר נישט פעלן אין יִשְׂרָאֵל
105	- - - - -	פסוקים פון ספר שׁוֹפְטִים
109	- - - - -	וועגן ספר שׁוֹפְטִים

דער נייער דור פאָרגעסט גאָט

און יהושוע, דער זון פון נון, דער קנעכט פון גאָט, איז גע-
שטאַרבן. און אויך יענער גאַנצער דור איז אויסגעשטאַרבן און
אַן אַנדער דור איז אויפגעשטאַנען נאָך זיי, אַ דור וואָס האָט ניט
געקאָנט גאָט און ניט געוואוסט פון זיינע טואונגען, וואָס ער האָט
געטאָן פאַר ישׂראַל. און זיי האָבן פאַרלאָזן דעם גאָט פון זייערע
עלטערן, וואָס האָט זיי אַרויסגענומען פון לאַנד מצרים, און זיי
האָבן געדינט פרעמדע געטער, די געטער פון די פעלקער
וואָס זיינען געווען אַרום זיי. זיי האָבן זיך געבוקט צו זיי און
האָבן דערצאָרט גאָט. האָט דער צאָרן פון גאָט געברענט
אויף זיי און ער האָט זיי איבערגעגעבן אין דער האַנט פון זייערע
שונאים. און זיי האָבן זיך ניט געקענט שטעלן קעגן זייערע פיינד.

און עס איז זיי געוואָרן זייער שלעכט. און גאָט האָט אויפ-
געשטעלט שופטים, וואָס האָבן געהאַלפן ישׂראַל פון דער האַנט
פון זייערע רויבער. און גאָט פלעגט זיין מיט דעם שופט און
העלפן ישׂראַל די גאַנצע צייט, וואָס דער שופט האָט געלעבט,
ווייל גאָט האָט רחמנות געהאַט אויף זיי, ווען ער האָט דערהערט
זייער געשריי פון אונטער די באַדריקערס און באַצווינגערס.
אַבער ווען דער שופט איז געשטאַרבן האָבן זיי ווידער געדינט
פרעמדע געטער און געבוקט זיך צו זיי, ניט פאַרלאָזט זייערע
מיאוסע מעשים און זייער שלעכטן וועג.

און גאָטס צאָרן האָט געברענט אויף ישׂראַל און ער האָט
געזאָגט:

„ווייל דאָס דאָזיקע פּאָלק האָט איבערגעטראָטן מיין בונד,
וואָס איך האָב געשלאָסן מיט זייערע עלטערן, און האָבן זיך
מער ניט צוגעהערט צו מיין קול, וועל איך מער ניט פּאַרטרייבן
פּאַר זיי קיינעם פון די פעלקער, וואָס יְהוָה האָט איבער-
געלאָזט, ווען ער איז געשטאַרבן.“

דער שופט עתניאל

און די בני־ישׂראַל זיינען געוועסן צווישן דעם כּנעני, דעם
חתי, דעם אַמורי, דעם פּריזי, דעם חוי און דעם יבּוסי. און זיי
האָבן זיך גענומען זייערע טעכטער פּאַר ווייבער, און זייערע
טעכטער האָבן זיי געגעבן צו די זין פון די פעלקער. און זיי
האָבן געדינט זייערע געטער. און זיי האָבן פּאַרגעסן אין גאָט,
זייער גאָט, און זיי האָבן געדינט די בעלים און די אַשרות. און
דער צאָרן פון גאָט האָט געברענט אויף די בני־ישׂראַל, און ער
האָט זיי איבערגעגעבן אין דער האַנט פון כּוּשַׁרְשַׁעֲתִים, דעם
מֶלֶךְ פון אַרם נהרים. און די בני־ישׂראַל האָבן געדינט כּוּשַׁרְשַׁעֲתִים
רשעֲתִים אַכט יאָר.

און די בני־ישׂראַל האָבן געשריען צו גאָט. און גאָט האָט
אויפגעשטעלט פּאַר די בני־ישׂראַל אַ העלפּער, וואָס האָט זיי
געהאָלפּן – עתניאל דעם זון פון קנו. און דער גייסט פון גאָט
איז געווען אויף אים און ער איז אַרויס אין מלחמה; און גאָט
האָט איבערגעגעבן אין זיין האַנט כּוּשַׁרְשַׁעֲתִים, דעם מֶלֶךְ פון

אַרם. און עתניאל האָט געמשפּט ישׂראל. און דאָס לאַנד איז געבליבן רואיק פּערציק יאָר.

דער שׁופֿט אַהוד

און דער שׁופֿט עתניאל איז געשטאַרבן און די בני־ישׂראל האָבן ווידער געטאַן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט. און גאָט האָט געשטאַרקט עגלון דעם מֶלֶךְ פון מואָב איבער ישׂראל. און ער האָט איינגעזאַמלט אַרום זיך די קינדער פון עמון און עמֶלֶךְ און זיי זיינען געגאַנגען און צעשלאָגן ישׂראל און זיי האָבן פאַרנומען די שטאָט פון טייטלביימער. און די בני־ישׂראל האָבן געדינט עגלון דעם מֶלֶךְ פון מואָב אַכצן יאָר.

און די בני־ישׂראל האָבן געשריען צו גאָט, און גאָט האָט זיי אויפגעשטעלט אַ העלפּער, אַהוד דעם זון פון גראַן פון שֶבֶט בְּנֵימִין, וואָס האָט פאַרבונדן זיין רעכטע האַנט.

און די בני־ישׂראל האָבן געשיקט דורך אים אַ מִתְּנָה צו עגלון, דעם מֶלֶךְ פון מואָב. און אַהוד האָט זיך געמאַכט אַ שווערד וואָס האָט געהאַט צוויי שאַרפּן, איין שפּאַן די לענג, און ער האָט זי אָנגעגורט אויף דער רעכטער זייט, אונטער זיינע קליידער.

און ער האָט געבראַכט די מִתְּנָה צו עגלון דעם מֶלֶךְ פון מואָב. און עגלון איז געווען זייער אַ פעטער. און עס איז געווען נאָכדעם ווי ער האָט איבערגעגעבן די מִתְּנָה האָט אַהוד אַרויס־באַגלייט די מענטשן, וואָס האָבן געטראָגן די מִתְּנָה, און ער אַליין

הָאָט זיך אומגעקערט פון די שטיין־האַקער־יען, וואָס זיינען לעבן
גלגל. און ער האָט געזאָגט:

„אַ סוד האָב איך פאַר דיר, מֶלֶךְ.“

הָאָט דער מֶלֶךְ געזאָגט:

„גייט אַרויס!“

און אַלע, וואָס זיינען געשטאַנען אַרום אים זיינען אַרויס־
געגאַנגען.

און אַהוד איז צו אים צוגעגאַנגען ווי ער איז געזעסן אַליין
אין דער קילער אייבערשטוב און האָט געזאָגט:

„אַ וואָרט פון גאָט האָב איך צו דיר, מֶלֶךְ.“

און עגלון איז אויפגעשטאַנען פון זיין שטול, און אַהוד האָט
אויסגעשטרעקט די לינקע האַנט און אַרויסגעצויגן די שווערד
פון דער רעכטער זייט און האָט זי אַריינגעשטאַכן אין עגלונס
בויך.

און אַהוד איז אַרויסגעגאַנגען אין פירהויז און האָט צוגע־
מאַכט די טירן פון דער אייבערשטוב און זיי צוגעשלאָסן. און
ווי ער איז אַרויסגעגאַנגען, אַזוי זיינען אָנגעקומען עגלונס קנעכט
און זיי האָבן דערזען – די טירן פון דער אייבערשטוב זיינען
פאַרשלאָסן, האָבן זיי געזאָגט:

„מסתמא שמירט ער זיינע פיס מיט בויםל אין קילצימער.“

אָבער זיי האָבן לאַנג געוואַרט און ער האָט ניט געעפנט די
טירן פון אייבערשטוב, האָבן זיי גענומען דעם שליסל און האָבן
געעפנט די טיר – אָט ליגט זייער האַר אויף דער ערד אַ
טויטער!

און בעת זיי האָבן געוואַרט, איז אַהוד אַנטלאָפֿן און ער איז אַריבער די שטייך־האַקערייען און איז אַנטרווען אין אַ געדיכט וועלדל. און ווען ער איז אַנגעקומען אין באַרגלאַנד פֿון אַפֿריים, האָט ער געבלאָזן אין אַ שוֹפֿר, און די בַּנִּי־יִשְׂרָאֵל האָבן אַראָפֿ־גענידערט מיט אים און ער איז געגאַנגען פֿאַרויס. און ער האָט צו זיי געזאָגט:

„לויפט מיר נאָך, ווייל גאָט האָט איבערגעגעבן אייער פֿינד מואָב אין אייער האַנט.“

און זיי זיינען אים נאָכגעגאַנגען, און זיי האָבן פֿאַרכאַפט די איבערפֿאַרן פֿון יַרדן און קיינעם ניט געלאָזט אַריבערפֿאַרן. און זיי האָבן צעשלאָגן מואָבן. אין יענעם טאַג איז מואָב געוואָרן אונטערטעניק צו יִשְׂרָאֵל. און דאָס לאַנד איז געווען רואיק אַכציק יאָר.

שְׁמִיִּר דְּעַר זוּן פֿון עֲנַת

און נאָך אים איז געווען שְׁמִיִּר דְּעַר זוּן פֿון עֲנַת, ער האָט צעשלאָגן זעקס הונדערט מאַן פֿון די פֿלשתיים מיט אַן אָקסן־שטעקן. ער האָט אויך געהאַלפֿן יִשְׂרָאֵל.

בְּרָק און דבורה הנביאָה

און אַהוד איז געשטאַרבן און די בַּנִּי־יִשְׂרָאֵל האָבן ווידער געטאַן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פֿון גאָט. און גאָט האָט זיי איבערגעגעבן אין דער האַנט פֿון יַבִּין, דעם מֶלֶךְ פֿון כְּנָען, וואָס האָט געקייניגט אין חָצוֹר. און דער פֿירער פֿון זיין חַיִּל איז גע-

ווען סיסרא. און די בני־ישׂראל האָבן געשריען צו גאָט, ווייל
ניין הונדערט אייזערנע רייטוועגן האָט סיסרא געהאַט און ער
האָט שטאַרק געדריקט די בני־ישׂראל גאַנצע צוואַנציק יאָר.

און דבורה, אַ פרוי אַ נביאָה, די ווייב פון לפידותן, האָט
געמשפּט ישׂראל אין יענער צייט. און זי איז געוועסן אין באַרג
לאַנד פון אַפּרַים, אונטער אַ טייטלבוים, וואָס מען האָט גערופן
דבורהס טייטלבוים. און די בני־ישׂראל פלעגן קומען צו איר
משפּטן זיך.

און זי האָט געשיקט און האָט גערופן בָּרַק, דעם זון פון אַבי
נוֹעַם, פון קְדִשׁ־נִפְתָּלִי, און האָט געוואָגט צו אים:

„גאָט פון ישׂראל האָט באַפוילן: „גיי צו צום באַרג תְּבוֹר,
און נעם מיט דיר צען טויזנט מאַן פון דעם שְׁבַט נִפְתָּלִי און פון
דעם שְׁבַט זבולון. און איך וועל צוציען צום טייך קישון סיסראן,
יבינס חַיִּל־פִּירַעַר, מיט זיינע רייטוועגן און זיין מַחֲנֶה, און איך
וועל אים איבערגעבן אין דיין האַנט.“

האָט בָּרַק געוואָגט צו איר:

„אויב דו וועסט גיין מיט מיר – וועל איך גיין, אויב אָבער
דו וועסט ניט גיין מיט מיר – וועל איך ניט גיין.“

האָט זי געוואָגט:

„גוט, גיין וועל איך גיין מיט דיר. אָבער קיין פּבוֹד וועט
דיר ניט צוגעבן דער וועג אויף וועלכן דו גייסט, ווייל מען וועט
זאָגן: „אין דער האַנט פון אַ פרוי האָט גאָט איבערגעגעבן
סיסראן.““

און דבורה איז אויפגעשטאַנען און געגאַנגען מיט בָּרַקן קיין

קָדָשׁ. און בְּרַק הָאָט צונויפגערוּפן די שְׁבָטִים זבוּלוֹן און נְפְתָלִי קיין קָדָשׁ. און צען טויזנט מאָן זיינען אַרויסגעקומען צו אים. הָאָט מען אָנגעזאָגט סיסְרָאן, אַז בְּרַק איז אַרויף אויפן באַרג תְּבוֹר מְלַחְמָה צו האַלטן מיט אים. הָאָט ער צונויפגעזאַמלט אַלע זיינע ניין הונדערט אייזערנע רייטוועגן און דאָס גאַנצע פּאָלק, וואָס איז מיט אים געווען אין תְּרוֹשֶׁת־גוֹיִם, און איז אַוועק צום טייך קישוֹן.

און דבורה הָאָט געזאָגט צו בְּרַקן:

„שׁטײ אויף, ווייל דאָס איז דער טאַג, ווען גאָט הָאָט איבער-

געגעבן סיסְרָאן אין דיין האַנט.“

און בְּרַק הָאָט אַראָפּגענידערט פון באַרג תְּבוֹר און די צען טויזנט מאָן נאָך אים. און גאָט הָאָט פּאַרטומלט סיסְרָאן און אַלע רייטוועגן און דעם גאַנצן תְּיִל פּאַר בְּרַקן. און סיסְרָא איז אַראָפּ פון זיין רייטוואַגן און איז אַנטלאָפן צופּוס. און בְּרַק הָאָט נאָכגעיאָגט די רייטוועגן און דעם תְּיִל ביו תְּרוֹשֶׁת־גוֹיִם. און דער גאַנצער תְּיִל פון סיסְרָאן איז געפּאַלן דורך דער שאַרף פון שווערד. עס איז קיין איינער נישט געבליבן.

און סיסְרָא איז געלאָפן צופּוס צום געצעלט פון יַעֲל, די ווייב פון חֶבֶר דעם קיני. און יַעֲל איז אַרויסגעקומען אַנטקעגן סיסְרָאן און הָאָט געזאָגט צו אים:

„קום אַרײַן, מיין האַר, קום אַרײַן צו מיר, זאָלסט קיין מורא

ניט האָבן.“

איז ער אַרײַן צו איר אין געצעלט און זי הָאָט אים צוגע-

דעקט מיט אַ דעקע. הָאָט ער געזאָגט צו איר:

„גיב מיר אַ טרונק וואָסער, ווייל איך בין דאַרשטיק.“

האַט זי געעפנט דעם לאַגל מילך און האָט אים געגעבן אַ טרונק און האָט אים צוגעדעקט.

האַט ער געזאָגט:

„שטעל זיך אין אַריינגאַנג פון געצעלט, און אויב עמעצער וועט קומען און דיך פרעגן: איז דאָ ווער פאַראַן? זאָלסטו זאָגן: „ניין.““

און ער איז איינגעשלאָפן. און ווי ער איז איינגעשלאָפן, איז זי שטילערהייט צוגעגאַנגען צו אים און אים געטייט מיט אַ גע-צעלט-פלעקל און אַ האַמער.

און בָּרַק איז אָנגעקומען; ער האָט זיך געיאָגט נאָך סיסראַן. און יַעֲל איז אים אַרויס אַנטקעגן און האָט געזאָגט צו אים:

„קום און איך וועל דיר ווייזן דעם מאַן, וואָס דו ווכסט.“

און ער איז אַריין צו איר, ערשט סיסראַ ליגט טויט, מיט אַ געצעלט-פלעקל אַריינגעשלאָגן אין שלייף.

אין יענעם טאָג האָט גאַט געמאַכט אונטערטעניק יבין דעם מלך פון כנען פאַר די בני־ישׂראַל.

ד אָ ס ד ב ו ר ה - ל י ד

האַט געזונגען דבורה און בָּרַק אין יענעם טאָג אזוי צו זאָגן:

ווען פירער פירן אין ישׂראַל
און ס'פאַלק גייט פרייוויליק –
לויבט גאַט!

הערט, מלכים, פאַרנעמט, פירשטן:
צו גאַט וועל איך זינגען.

איך וועל שפילן צו גאָט, דעם גאָט פון ישׂראַל.
 גאָט, ווען דו ביסט פון שְׁעִיר אַרויס,
 ווען דו האָסט געשפּרייט פון אַדומס פעלד –
 האָט די ערד געציטערט און הימלען האָבן געטריפט,
 יאָ, וואַלקנס האָבן וואַסער געטריפט.

בערג זיינען צערונען פאַר גאָט,
 פאַר גאָט, דעם גאָט פון ישׂראַל.
 אין די טעג פון שְׁמֹר, דעם זון פון עֲנַת,
 האָבן קאַראַוואַנען אויפגעהערט,
 און די וועגייערס פלעגן גיין אויף קרומע שטעגן.
 ניט געווען מער קיין אָפּענע שטעט אין ישׂראַל,
 ניט געווען.

ביז איך, דבורה, בין אויפגעשטאַנען,
 בין אויפגעשטאַנען אַ מוטער אין ישׂראַל.
 האָט מען אויסגעקליבן נייע געטער –
 האָט מען געקעמפט אין די טויערן.
 צי האָט מען געזען אַ שילד און אַ שפּיז
 צווישן פּערציק טויזנט אין ישׂראַל!
 מיין האַרץ – מיט די פּירער פון ישׂראַל
 און מיט די פון פּאַלק וואָס גייען פּרייוויליק –
 לויבט גאָט!
 איר, וואָס רייט אויף אייזעלינס רויטלעכע,
 איר, וואָס זיצט אויף טעפּעכער,
 און איר, וואָס גייט צופּוס אויף די וועגן,
 דערציילט!

האַרץ ווי מען פרייט זיך
 ביי די שעפברונעמער,
 דאָרטן דערציילט מען גאָטס גרויסקייט,
 זיין גערעכטיקייט צו די שטעט פון ישׂראַל.
 גאָטס פּאָלק האָט גענידערט צו די טויערן.
 דערוואַך, דערוואַך, דבורה,
 דערוואַך, דערוואַך און זינג אַ ליד!
 שטיי אויף בָּרַק און פיר די ינע פּאַנגער, זון פון אַבינועם!
 טייל ישׂראַל איז אַרונטער, דאָס פּאָלק פון גאָט איז
 אַרונטער ווי די העלדן.
 פון אַפּרִים זיינען געקומען די, וואָס וואַרצלען אין
 צמֶלֶק.

נאָך דיר בּנְיָמִין מיט די ינע מַחֲנוֹת.
 פון מְכִיר זיינען אַרונטער די פירערס,
 און פון זבולון – די וואָס האַלטן דעם שרייבער־שטעקן.
 און די האַרן פון ישׂשכָּרן – מיט דבורהן,
 און ישׂשכָּר איז ווי בָּרַק,
 די פוסגייערס געשיקט אין טאַל.
 אָבער ביי די מַשְׁפָּחוֹת פון ראובן
 איז גרויס די וואַקלעניש.
 וואָס זשע ויצסטו צווישן די שאַף־געהעפטן,
 צו הערן דאָס מעקען פון סטאַדעס?
 ביי די מַשְׁפָּחוֹת פון ראובן
 איז גרויס דער איבערקלער.

גלעד בלייבט אויף יענער זייט ירדן
 און דן, פארוואס בלייבט ער ביי די שיפן?
 אָשר זיצט ביים ברעגים
 און ביי די איינגוסן רוט ער.
 זבולון איז אַ פּאַלק,
 וואָס שטעלט איין דאָס לעבן,
 און נפתלי – אויף די הייכן פון שלאַכטפעלד.
 מלכים זיינען געקומען, מלחמה געהאלטן.
 מלחמה האָבן געהאלטן די מלכים פון פּנען,
 אין תּענך ביי די וואַסערן פון מגדו –
 קיין רויב פון זילבער האָבן זיי ניט גענומען!
 פון הימל האָט מען מלחמה געהאלטן!
 די שטערן פון זייערע שטעגן
 האָבן מלחמה געהאלטן מיט סיסראַן.
 דער טייך קישון האָט זיי פאַרשווענקט –
 אַלטער טייך, טייך קישון!
 טרעט אויף מיט מאַכט, מיין זעל!
 אַך, עס האָבן געקלאַפט די טריט פון די פּערד,
 פון דעם יאָגן, פון דעם יאָגן פון זיינע העלדן.
 שילט מרוז, האָט געזאָגט דער מלאַך פון גאַט,
 שילטן שילט אירע איינוואוינערס,
 ווייל זיי זיינען ניט געקומען צו הילף,
 צו גאַט צו הילף צווישן די גיבורים.
 מער פון אַלע פרויען זאָל זיין געבענטשט יעל,
 די פרוי פון חֶבֶר דעם קני;

מער פון אַלע פרויען אין געצעלט זאָל זי זיין
געבענטשט!

וואָסער האָט ער געבעטן, מילך האָט זי געגעבן,

אין אַ פירשטן־קרוג דערלאַנגט אים שמאַנט.

איר האַנט האָט זי געשטרעקט צום פּלאַקן,

איר רעכטע האַנט צום אַרבעט־האַמער.

און געהאַמערט סיסראַן, געקלאַפט זיין קאָפּ,

געשפּאַלטן, געלעכערט זיין שלייף.

צו אירע פּיס האָט ער געקניט,

געפּאַלן, געבליבן ליגן.

וואו ער האָט געקניט איז ער טויט געבליבן.

דורכן פענצטער האָט אַרויסגעקוקט סיסראַס מוטער,

זי האָט אַרויסגעבליקט דורך די שטאַכעטן.

וואָס זאַמט זיך זיין רייטוואַגן צו קומען?

וואָס פאַרשפּעטיקט זיך דאָס קלאַפּן פון זיינע

רייטוועגן?

די קלוגע צווישן אירע האַרינטעס ענטפערן,

אויך זי אַליין רעדט זיך איין:

נו, יאָ, זיי געפינען, זיי טיילן רויב,

אַ מיידל, צוויי מיידלעך פאַר יעדן מאַן;

רויב פון געפאַרבטע קליידער פאַר סיסראַן.

איין געוועבטער טוך, צוויי געוועבטע טיכער פאַר

יעדן פרויען־האַלדז!

אַזוי זאָלן אומקומען אַלע דייע פיינד, גאָט,

און דייע פריינד – ווי דער אויפגאַנג פון דער זון אין

איר שטאַרקייט.

גְּדֵעוֹן

און דאָס לאַנד איז געווען רואיק פּערציק יאָר. און די בײַ-
ישׂראַל האָבן ווידער געטאָן וואָס איז שלעכט אין די אויגן פון
גאָט. און גאָט האָט זיי איבערגעגעבן אין דער האַנט פון מְדִינָה
זיבן יאָר.

און מְדִינָה האַנט איז געווען זייער שווער אויף ישׂראַל. און
צו באַהאַלטן זייער גוטס פון מְדִינָה האָבן די בײַ-ישׂראַל געמאַכט
פאַר זיך גריבער אין די בערג און פּעסטונגען. און עס פּלעגט
זיין, ווען ישׂראַל האָט געזיט און די תּבוּאה איז אויפגעגאַנגען,
איז אָנגעקומען מְדִינָה, עַמְלֵק און די שְׁבִטִים פון מִזְרַח און האָבן
פאַרוויסט די תּבוּאה פון לאַנד און ניט איבערגעלאָזן קיין שפּייז
צומאַל פאַר אַ שעפּס, אַן אָקס אָדער אַן אייזל. זיי און זייערע
פי און זייערע געצעלטן פּלעגן אַרויסגיין ווי אַ היישעריק אַזוי
פיל. מען האָט ניט געקאָנט איבערציילן, זיי און זייערע קעמלען,
און זיי פּלעגן אַריינקומען אין לאַנד כּדי עס צו פאַרוויסטן. און די
ישׂראַל איז שטאַרק פאַראַרעמט געוואָרן איבער מְדִינָה. און די
בײַ-ישׂראַל האָבן געשריען צו גאָט.

און אַ מלאַך פון גאָט איז געקומען און האָט זיך געזעצט
אונטער דעם אייכנבוים אין עַפְרָה, וואָס האָט געהערט צו יואָש.
און זיין זון גְּדֵעוֹן האָט געדראַשן ווייץ אין קעלטער כּדי עס
אויסצובאַהאַלטן פון מְדִינָה. האָט דער מלאַך געוואָגט צו אים:
„גאָט איז מיט דיר, העלדישער מאַן!“

האָט גְּדֵעוֹן צו אים געוואָגט:

„איך בעט דיך, מיין האַר, אויב גאָט איז מיט אונדו, טאָ

פֿאַרוואָס האָט דאָס אַלץ מיט אונדז געטראָפֿן? און וואו זיינען אַלע זיינע וואונדער, וואָס אונדזערע עלטערן האָבן אונדז דער־ציילט, אָז ער האָט אונדז אַרויסגענומען פֿון מצרים? און איצט האָט ער אונדז פֿאַרלאָזן און איבערגעגעבן אין דער האַנט פֿון מִדְיָן."

האָט זיך דער מִלְאָך אַ קער געטאָן צו אים און האָט געזאָגט:
 „גיי מיט דעם דאָזיקן כּוֹחַ דיינעם, און העלף ישׂרָאֵל פֿון דער האַנט פֿון מִדְיָן. איך שיק דיך."

האָט ער צו אים געזאָגט:
 „איך בעט דיך, מיין האַר, ווי אַווי קאָן איך העלפֿן ישׂרָאֵל?
 זע, מיין משפּחה איז די אַרעמסטע אין מְנַשֶׁה און איך בין דער
 יינגסטער אין מיין פֿאָטערס הויז."

האָט דער מִלְאָך געזאָגט צו אים:
 „איך וועל זיין מיט דיר. און דו וועסט שלאָגן מִדְיָן, ווי איין
 מאַן."

און עס איז געווען אין יענער נאַכט, האָט דער מִלְאָך פֿון
 גאָט געזאָגט צו אים:

„שטיי אויף און צעשטער דיין פֿאָטערס מוֹזֵבַח פֿון בַּעַל, די
 אַשְׁרָה, וואָס איז לעבן אים, זאָלסטו אָפהאַקן. און זאָלסט בויען
 אַ מוֹזֵבַח צו גאָט, דיין גאָט, אויפֿן שפיץ פֿון דער באַרג־פעסטונג.
 און דו זאָלסט נעמען דיין טאַטנס יונגן בעסטן אָקס, וואָס מען
 האָט געשטאַפֿט זיבן יאָר, און פֿאַרברענען אים ווי אַ קרבֿן מיט
 דעם האַלץ פֿון דעם געצנבוים וואָס דו וועסט אָפהאַקן."

האָט גִדְעוֹן גענומען צען פֿון זיינע מענטשן און האָט געטאָן
 ווי גאָט האָט גערעדט צו אים. אָבער ער האָט מורא געהאַט

פֿאַר זיין פֿאַטערס מִשְׁפּוּחַ און פֿאַר די מענטשן פֿון שטאָט דאָס
צו טאָן בייטאָג, האָט ער עס געטאָן ביינאַכט.

און די מענטשן פֿון שטאָט זיינען אויפגעשטאַנען אין דער
פרי – און אָט דער מוֹזֶבַח פֿון בַּעַל איז צעשטערט און די אַשְׁרָה,
וואָס לעבן אים, איז אָפּגעהאַקט און דער יונגער געשטאַפּטער
אַקס איז פֿאַרברענט געוואָרן אויפֿן מוֹזֶבַח. האָבן זיי געזאָגט
איינער צום אַנדערן:

„ווער האָט געטאָן די דאָזיקע זאַך?“

האָבן זיי געפֿאַרשט און געזוכט און מען האָט געזאָגט:

„גדעוֹן, דער זון פֿון יוֹאָש, האָט געטאָן די דאָזיקע זאַך.“

האָבן די מענטשן געזאָגט צו יוֹאָש:

„גיב אַרויס דיין זון און זאָל ער שטאַרבן, ווייל ער האָט
צעבראַכן דעם מוֹזֶבַח פֿון בַּעַל און אָפּגעהאַקט די אַשְׁרָה, וואָס
לעבן אים.“

האָט יוֹאָש געזאָגט צו אַלע וואָס זיינען געשטאַנען אַרום:

„וויילט איר זיך קריגן פֿאַר בַּעַל? אָדער איר ווילט זיך

איינשטעלן פֿאַר אים? אויב ער איז אַ גאָט, זאָל ער אַליין קריגן

פֿאַר זיך, וואָס מען האָט צעבראַכן זיין מוֹזֶבַח.“

און אין יענעם טאָג האָט מען גדעוֹנען גערופן „ירוֹבַעַל“,

אזוי צו זאָגן: זאָל בַּעַל זיך קריגן. (יְרִיב בַּעַל, זאָל זיך קריגן

בַּעַל – יְרֹבַעַל).

די מלחמה מיט מדִּין

און גאַנץ מדִּין און צמִלֶק און די שְׁבֵטִים פֿון מִזְרַח האָבן זיך

איינגעזאַמלט און געלאַגערט אין טאַל יְזַרְעַאל. און דער גייסט

פון גאָט האָט גערוט אויף גדעווען און ער האָט געבלאָזן אין אַ שוֹפֵר. און די מענער פון דער מִשְׁפַּחַה אַבִּיעֶזֶר האָבן זיך אַרומ־געקליבן אַרום אים. און ער האָט געשיקט שלוחים צו די שְׁבֵטִים אָשֶׁר, זבולון און נַפְתָּלִי. און זיי זיינען צו אים געקומען.

און גדעוון האָט זיך געפעדערט און דאָס גאַנצע פּאָלק וואָס איז מיט אים און זיי האָבן געלאָגערט אין ציך־חרוד, וואָס איז אין צפון פון גבעת־מורה, אין טאַל יִזְרְעֶאל. און גאָט האָט גע־זאָגט צו גדעווען:

„דאָס פּאָלק וואָס איז מיט דיר – איז צו פיל אַז איך זאָל איבערגעבן מדין אין זייער האַנט. ישׂראֵל וועט זיך נאָך באַ־רימען: מיין אייגענע מאַכט האָט מיר געהאַלפן. דערפאַר רוף אויס: ווער עס האָט מורא און שרעקט זיך זאל גיין אַהיים.“

האָבן זיך אינדערפרי אומגעקערט אַהיים צוויי און צוואַנ־צייק טויזנט, און צען טויזנט זיינען געבליבן.

האָט גאָט געזאָגט צו גדעווען:

„דאָס פּאָלק איז נאָך אַלץ צו פיל. פיר זיי אַראָפּ צום וואַסער. יעדערער וואָס וועט לעקן פונעם וואַסער מיט זיין צונג אַזוי ווי עס לעקט אַ הונט – אים זאָלסטו שטעלן באַזונדער. און די וואָס וועלן זיך אַראָפּלאָזן אויף די קני צו טרינקען – זאָלסטו שטעלן באַזונדער.“

האָט גדעוון אַראָפּגעפירט דאָס פּאָלק צום וואַסער. און עס איז געווען די צאַל, וואָס האָט געלעקט מיטן מויל פון דער האַנט – דריי הונדערט מאַן, און דאָס גאַנצע איבעריקע פּאָלק

האַט זיך אַראָפּגעלאָזט אויף די קני צו טרינקען וואַסער. און
גאַט האַט געזאָגט צו גִדעוֹנען:

„מיט די דריי הונדערט מאָן, וואָס האָבן געלעקט וועל איך
דיר העלפן און איך וועל איבערגעבן מִדִּין אין דײַן האַנט, און
דאָס איבעריקע פּאַלק זאָל גיין אַהיים.“

האַט ער אַזוי געטאָן.

און עס איז געווען אין יענער נאַכט האַט גאַט געזאָגט צו אים:
„נידער אַראָפּ, דו מיט דײַן יונג פּוֹרָה צום לאַגער, וועסטו
הערן וואָס זײ רײדן – וועט זיך שטאַרקן דײַן מוט.“

האַט ער און זײַן יונג פּוֹרָה אַראָפּגענידערט צום ברעג פון
די באַוואָפנטע וואָס אין לאַגער. און מִדִּין און עַמְלֵק און אַלע
שְׁבָטִים פון מוֹרָח זײנען געלעגן אין טאַל אַזוי פיל ווי היישריק,
און זײערע קעמלען זײנען געווען אָן אַ צאַל, ווי דער זאַמד
אויפן ברעג ים.

און גִדעוֹן האַט געהערט ווי אַ מאַן דערצײלט זײַן חֵבֵר אַ
חֵלוֹם און ער זאָגט:

„מיר האַט זיך געחלומט, אַז אַ קוכן פון גערשטענעם ברויט
קײקלט זיך אין לאַגער פון מִדִּין, און קײקלט זיך ביז אַ געצעלט,
און עס האַט אַ קלאַפּ געטאָן. און דאָס געצעלט איז געפאַלן,
זיך איבערגעקערט און געבליבן ליגן.“

האַט זיך אָפּגערופן זײַן חֵבֵר און האַט געזאָגט:

„דאָס קען נאָר באַטייטן די שווערד פון גִדעוֹן. גאַט האַט
איבערגעגעבן אין זײַן האַנט מִדִּין מיט זײַן גאַנצן חַיִל.“

און ווען גִדעוֹן האַט דערהערט דעם חֵלוֹם און זײַן באַשײד,

האַט ער זיך געבוקט צו גאַט. און ער האָט זיך אומגעקערט אין
לאַגער פון ישׂראַל און האָט געזאָגט:

„שטייט אויף! גאַט האָט איבערגעגעבן אין אייער האַנט
דעם תּייל פון מְדִינָה!“

און ער האָט צעטיילט די דריי הונדערט מאָן אין דריי
מחנות און האָט יעדן איינעם געגעבן אַ שוֹפֵר אין האַנט, אַ לִי־
דיקע קרוג און אַ פּאַקל אין קרוג. און ער האָט צו זיי געזאָגט:
„קוקט אויף מיר און טוט, וואָס איך וועל טאָן. אַט קום איך
צום ברעג לאַגער. אַז איך וועל בלאָזן אין שוֹפֵר זאָלט איר
אויך בלאָזן אין די שוֹפֵרוֹת, רונד אַרום דער מְחֻנָה, און איר
זאָלט אויסרופן:

פאַר גאַט און פאַר גְדֻעֹנֶען!“

און גְדֻעֹן און די הונדערט מאָן מיט אים זיינען אָנגעקומען
אין עק לאַגער ביים אָנהייב פון מיטלסטער נאַכטוואַך, ווען מען
האַט נאָר וואָס איינגעשטעלט די וועכטערס. און גְדֻעֹן און זיינע
הונדערט מאָן האָבן געבלאָזן אין די שוֹפֵרוֹת און צעבראַכן די
קריג, וואָס זיינען געווען אין זייער האַנט. און די דריי מחנות
האָבן געבלאָזן אין די שוֹפֵרוֹת און האָבן צעבראַכן די קריג. אין
זייער לינקער האַנט האָבן זיי געהאַלטן די פּאַקלען און אין דער
רעכטער האַנט די שוֹפֵרוֹת צו בלאָזן. און זיי האָבן אויסגערופן:

„אַ שווערד פאַר גאַט און פאַר גְדֻעֹנֶען!“

און די דריי הונדערט שוֹפֵרוֹת האָבן געבלאָזן און גאַט האָט
געמאַכט, אַז מען האָט אָנגעהויבן הרגענען איינער דעם אַנדערן.
און די גאַנצע מְחֻנָה איז אַנטלאָפן ביז בֵּית־שִׁטָּה. און עס האָבן
זיך צונויפגעקליבן די מענער פון נְפֹת־לֵי, אָשׁר און פון גאַנץ

מְנִשָּׁה און זיי האָבן נאָכגעיאָגט די מדינִים. און גּדעוֹן האָט פּר־
נאַנדערגעשיקט שלוחים אין גאַנצן באַרגלאַנד פון אָפּרִים אַזוי
צו זאָגן:

„נידערט אַראָפּ קעגן מדין און פאַרכאַפט דאָס וואַסער ביו
בֵּית־בְּרָה און דעם יַרְדֵּן.“

האָבן זיך איינגעזאַמלט אַלע מענער פון אָפּרִים און פאַר־
כאַפט דאָס וואַסער ביו בֵּית־בְּרָה און דעם יַרְדֵּן. און זיי האָבן
געכאַפט די צוויי פירשטן פון מדין: עוֹרַב און זָאב, און זיי האָבן
זיי געטייט.

און די מענער פון אָפּרִים האָבן זיך שטאַרק געקריגט מיט
גּדעוֹנען און האָבן געזאָגט צו אים:

„פאַרוואָס האָסטו אונדז ניט גערופן ווען דו ביסט געגאַנגען
מִלְחָמָה האַלטן מיט מדין?“
האָט ער זיי געענטפערט:

„וואָס האָב איך אויפגעטאָן אין פאַרגלייך מיט אייך? די
איבערגעבליבענע ווינטרויבן פון אָפּרִים זיינען דאָך בעסער
ווי די צייטיקסטע פון אַבִיעֶזֶר. אין אייער האַנט האָט דאָך גאָט
איבערגעגעבן די צוויי פירשטן פון מדין, עוֹרַב און זָאב. וואָס
איז מיין אויפטו אין פאַרגלייך מיט אייערן?“

ווען זיי האָבן דערהערט אַזעלכע רייד, וואָס ער האָט גע־
רעדט צו זיי, איז זייער כֶּעס אָפּגעגאַנגען.

און מדין איז אונטערטעניק געוואָרן פאַר ישׂראֵל און ער
האָט מער ניט געקאָנט אויפהייבן זיין קאָפּ.

און די מענער פון ישׂראֵל האָבן געזאָגט צו גּדעוֹנען:

„הערש איבער אונדז, אי דו, אי דיין זון, אי דיין זונס זון, ווייל
 דו האָסט אונדז געהאַלפֿן פֿון דער האַנט פֿון מִדִּינ.“
 האָט גִדְעוֹן געזאָגט צו זיי:
 „ניט איך וועל הערשן איבער אייך און ניט מיין זון וועט
 הערשן איבער אייך, נאָר גאָט וועט געוועלטיקן איבער אייך.“
 און יְרוּבַעֵל, גִדְעוֹן, האָט זיך צוריקגעקערט אַהיים. און
 ער האָט געהאַט זיבעציק זין, ווייל ער האָט געהאַט אַ סך וויי-
 בער. און זיין קעפּסווייב אין שָׁכֶם האָט אים געבאַרן אַ זון, און
 ער האָט אים אַ נאָמען געגעבן אַבִּימֶלֶךְ.
 און גִדְעוֹן איז געשטאַרבן אין אַ גוטער עלטער, און מען
 האָט אים מקַבֵּר געווען אין עַפְרָה. און דאָס לאַנד איז געווען
 רואיק פֿערציק יאָר.

אַבִּימֶלֶךְ

אין עס איז געווען נאָכדעם, ווי גִדְעוֹן איז געשטאַרבן זיינען
 די בני־יִשְׂרָאֵל פֿאַרפֿירט געוואָרן און געדינט צו די בַּעֲלִים.
 און זיי האָבן זיך געמאַכט דעם בַּעַל־בְּרִית פֿאַר אַ גאָט. און
 בני־יִשְׂרָאֵל האָבן ניט געדענקט גאָט, זייער גאָט, וואָס האָט זיי
 מצִיל געווען פֿון דער האַנט פֿון אֵלֶּע זייערע שׁוֹנָאִים. און זיי
 זיינען זיך ניט באַגאַנגען גוט מיט דער מִשְׁפָּחָה פֿון יְרוּבַעֵל־גִדְעוֹן,
 פֿאַר אַל דאָס גוטס וואָס ער האָט געטאָן מיט יִשְׂרָאֵל.
 און אַבִּימֶלֶךְ דער זון פֿון גִדְעוֹן איז אַוועק קיין שָׁכֶם צו זיין
 מוטערס ברידער און ער האָט געזאָגט צו זיי און צו דער גאַנ-
 צער מִשְׁפָּחָה פֿון זיין מוטער:
 „איך בעט אייך, רעדט צו די מענטשן פֿון שָׁכֶם און זאָגט

צו זיי: װאָס איז פֿאַר אייך בעסער? זאָלן הערשן איבער אייך זיבעציק מאָן, אַלע זין פון גִדְעוֹנֶען, אָדער איין מאָן זאָל הערשן איבער אייך? און געדענקט, אַז איך בין אייער פֿלייש און בייך!״

האַבן זיין מוטערס ברידער גערעדט פֿאַר אים צו די אַלע איינוואוינערס פון שָׁכֶם, און זייער האַרץ האָט גענייגט נאָך אַבימֶלֶךְ, ווייל זיי האָבן געזאָגט: ער איז דאָך אונדזערער אַן אייגענער. און זיי האָבן אים געגעבן פּערציק זילבער־שטיק פון טעמפל בַּעַל־בְּרִית. און אַבימֶלֶךְ האָט מיט דעם געלט געדונגען ליידיק־גייערס און נישטיקע מענטשן, און זיי זיינען געגאַנגען מיט אים. און ער איז געגאַנגען צו זיין פֿאַטערס הויז אין עֶפְרָה און האָט אויסגעהרגעט זיינע ברידער, די זין פון גִדְעוֹן, זיבעציק מאָן. נאָר יוֹתָם, דער יינגסטער זון פון גִדְעוֹן איז געבליבן, ווייל ער האָט זיך באַהאַלטן.

און עס האָבן זיך צונויפגעזאַמלט אַלע איינוואוינערס פון שָׁכֶם און האָבן געמאַכט אַבימֶלֶךְ פֿאַר אַ מֶלֶךְ. האָט מען עס אָנגעזאָגט יוֹתָמֶען. איז ער געגאַנגען און האָט זיך געשטעלט אויפן באַרג גריזים און ער האָט אויפגעהויבן זיין קול און גערופן צו די איינוואוינערס פון שָׁכֶם און ער האָט געזאָגט צו זיי:

„הערט מיך אויס, איר איינוואוינערס פון שָׁכֶם, וועט אייך גאָט אויסהערן. געגאַנגען זיינען געגאַנגען די ביימער צו זאָלן אַ מֶלֶךְ איבער זיך. האָבן זיי געזאָגט צום איילבערט־בוים: קיינא דו איבער אונדו!״

האָט דער איילבערט־בוים געזאָגט צו זיי: „זאָל איך אויפגעבן מיין פעטקייט, וואָס גאָט און לייט גיבן מיר אָפּ פֿבֿוד פֿאַר דעם, און גיין וואָלען איבער די ביימער?״

הָאָבֵן דִּי בִימְעַר גְּעוֹאָגֶט צוּם פֿייגנבוים:

„קום דו און קיניג דו איבער אונדז.“

הָאָט דער פֿייגנבוים גְּעוֹאָגֶט צו זײ:

„וָאָל איך אויפגעבן מיין זיסקייט און מיין גוטע פרוכט און

גיין וואַגלען איבער די ביימער?“

הָאָבֵן דִּי בִימְעַר גְּעוֹאָגֶט צוּם וויינשטאַק:

„קום דו און קיניג דו איבער אונדז.“

הָאָט דער וויינשטאַק גְּעוֹאָגֶט צו זײ:

„וָאָל איך אויפגעבן מיין וויין, וואָס דערפרייט גאָט און לייט

און גיין וואַגלען איבער די ביימער?“

הָאָבֵן אַלע בִימְעַר גְּעוֹאָגֶט צוּם דאָרן:

„קום דו און קיניג דו איבער אונדז.“

הָאָט דער דאָרן גְּעוֹאָגֶט צו די ביימער:

„אויב איר ווילט מיך בְּאָמֶת זאלבן פאַר אַ מַלְךְ איבער

איך – קומט און שיצט זיך אין מיין שאַטן. אויב אָבער ניט,

וָאָל אַרויסגיין אַ פֿייער פון דאָרן און פאַרברענען די צעדערן

פון לְבָנוֹן.

„און איצט, אויב איר האָט געוואָלט טאָן גוטס מיט גִּדְעוֹנֶען

און איר האָט געוואָלט אים באַצאָלן לויט זיין פאַרדינסט, ווייל

ער האָט מְלַחְמָה געהאַלטן פאַר איך און איינגעשטעלט דאָס

לעבן כְּדֵי איך מציל צו זיין פון מְדִינָה – און איר האָט דערפאַר

געמאַכט זיין זון אַבִּימֶלֶכֶן פאַר אַ קיניג, איז פרייט זיך מיט

אַבִּימֶלֶכֶן און וָאָל ער זיך פרייען מיט איך. אויב אָבער ניט –

וָאָל אַרויסגיין אַ פֿייער פון אַבִּימֶלֶכֶן און פאַרברענען די איינ-

וואוינערס פון שָׁכֶם, און זאָל אַרויסגיין אַ פּייער פון די אייני
וואוינערס פון שָׁכֶם און פאַרברענען אַבימָלְכֵן.
און יוֹתָם איז אַנטלאָפֵן קיין בְּאֵר און האָט זיך דאָרטן באַ-
זעצט איבער זיין ברודער אַבימָלְכֵן.

אַבימָלְכֵם סוּף

אַבימָלְךָ האָט געהערשט איבער ישְׂרָאֵל דריי יאר. אָבער
גאָט האָט אָנגעשיקט אַ בייזן גייסט צווישן אַבימָלְכֵן און די אייני
וואוינערס פון שָׁכֶם. און זיי האָבן מוֹרֵד געווען קעגן אַבימָלְכֵן,
כְּדִי דאָס אומרעכט אַנטקעגן די זיבעציק זין פון גִדְעוֹן און זייער
אומשולדיק פאַרגאָסן בלוט זאָל פּאַלן אויף זייער ברודער
אַבימָלְךָ, וואָס האָט זיי געהרגעט, אויך אויף די מענער פון שָׁכֶם,
וואָס האָבן אים געהאַלפֵן הרגענען זיינע ברידער. און די אייני
וואוינערס פון שָׁכֶם האָבן אָנגעשטעלט לוייערערס אויף אים
אויף די בערג און באַרויבט איטלעכן, וואָס איז פאַרבייגעגאַנגען
אויפֿן וועג. און גַעַל דער זון פון עֶבֶד איז אָנגעקומען מיט זיינע
קרובים קיין שָׁכֶם און די איינוואוינערס האָבן געגלייבט אין אים
און גַעַל האָט געזאָגט:

„ווער איז דאָס אַבימָלְךָ אַז מיר זאָלן אים דינען?“

און זבול, דער האַר פון שטאָט, האָט געהערט די רייד פון
דעם זון פון עֶבֶד און האָט געשיקט שלוחים צו אַבימָלְכֵן און
עס אים דערציילט.

און אַבימָלְךָ און דאָס פּאַלק מיט אים זיינען אויפגעשטאַנען
ביינאַכט און זיי האָבן געלוייערט אויף שָׁכֶם אין פיר מחנות.

און עס איז געווען אין פרימאָרגן, ווען גַעל דער זון פון עָבד
איז אַרויסגעגאַנגען און זיך געשטעלט אין אַריינגאַנג פון שטאָט-
טויער, איז אויפגעשטאַנען אַבימֶלך און דאָס פּאַלק מיט אים
פון לוייער. האָט גַעל דערוען דאָס פּאַלק און ער האָט געזאָגט
צו זבולן:

„זע, מענטשן גייען אַראָפּ פון די שפיצן פון בערג.“

האָט זבול צו אים געזאָגט:

„די שטאַנס פון די בערג זעען אויס ביי דיר ווי מענטשן.“

האָט גַעל ווידער געזאָגט:

„זע, אָט גייען אַראָפּ מענטשן פון דעם העכסטן שפיץ באַרג

און איין מחנה קומט אָן פון דעם וועג פון אַלדן־מעוֹנִים.“

האָט זבול געענטפערט:

„אַוואו איז דיין מויל, וואָס האָט געזאָגט: „ווער איז דאָס

אַבימֶלך אַז מיר זאָלן אים דינען?“ גיי איצט און האַלט מלחמה

מיט אים!“

און גַעל האָט מלחמה געהאַלטן מיט אַבימֶלכן. און אַבימֶלך

האָט אים נאָכגעיאָגט און ער איז אַנטלאָפן. און אַבימֶלך האָט

איינגענומען די שטאָט, זי צעשטערט און זי פאַרזייט מיט זאַלץ.

האָבן עס דערהערט אַלע איינוואוינערס פון מַגְד־ל־שָׁכָם

און זיי זיינען אַרויפגעגאַנגען אין טורעם פון טעמפל פון בַע־ל-

ברית. איז אָנגעזאָגט געוואָרן אַבימֶלכן אַז אַלע איינוואוינערס

פון מַגְד־ל־שָׁכָם האָבן זיך פאַרקליבן אין טורעם. איז ער אַרויפ-

געגאַנגען אויפן באַרג צלמון, ער און דאָס גאַנצע פּאַלק, וואָס

מיט אים. און ער האָט גענומען אַ האַק אין האַנט און האָט אָפּ-

געהאַקט אַ צווייג פון די ביימער, און האָט גענומען אז עס

אַרויפגעלייגט אויף זיין אַקסל. און ער האָט געזאָגט צו דעם פּאָלק וואָס מיט אים:

„וואָס איר האָט מיך געזען טאָן, איילט זיך און טוט אַזוי ווי איך.“

האָט דאָס גאַנצע פּאָלק אָפּגעהאַקט איטלעכער זיין צווייג, און זיי זיינען געגאַנגען נאָך אַבימלֶכן און האָבן אַרומגעלייגט די צווייגן אַרום דעם טורעם, אָנגעצונדן מיט זיי דעם טורעם און אַלע מענטשן פון מַגְד־לֶשֶׁם זיינען אומגעקומען.

און אַבימלֶךְ איז געגאַנגען קיין תּבֶּץ און האָט זי באַלאַגערט און זי איינגענומען. אָבער אַ שטאַרקער טורעם איז געווען אין מיטן שטאָט, זיינען אַהין אַנטלאָפּן אַלע מענטשן פון שטאָט. און אַבימלֶךְ איז צוגעקומען ביזן טורעם און האָט מלְחָמָה געהאַלטן מיט די מענטשן און ער איז צוגעקומען ביזן אַריינגאַנג פון טורעם פּוֹדִי אים צו פאַרברענען. האָט אַ פּרוֹי אַראָפּגעוואָרפּן אַן אייבערשטן מילשטיין אויף אַבימלֶכס קאָפּ און האָט אים צע־בראַכן דעם שאַרבן. האָט אַבימלֶךְ גערופּן זיין יונג דעם וואָפּן טרעגער און האָט צו אים געזאָגט:

„צי אַרויס דיין שווערד און טייט מיך, פּוֹדִי מען זאָל ניט זאָגן אויף מיר: אַ פּרוֹי האָט אים דערהרגעט.“

און דער יונג האָט אים דערשטאַכן און ער איז געשטאַרבן. און אַז די מענער פון ישׂרָאֵל האָבן דערזען אַז אַבימלֶךְ איז טויט, זיינען זיי זיך פּונאַנדערגעגאַנגען, איטלעכער צו זיך אַהיים.

אַזוי האָט גאָט אויסגעלאָזן דאָס בייז פון אַבימלֶכן אויף זיין קאָפּ, ווייל ער האָט אויסגעהרגעט זיינע ברידער. און דאָס

שלעכטס פון די איינוואוינערס פון שְׁכֵם האָט גאָט אויסגעלאָזן אויף זייערע קעפּ. אויף זיי איז געפאלן די קללה פון יוֹתָם, גדעוונס זון.

צוויי שופטים

נאָך אַבימֶלֶךְן איז אויפגעשטאַנען אין יִשְׂרָאֵל תּוֹלַע דער זון פון פּוּעָה. ער האָט געמשפּט יִשְׂרָאֵל דריי און צוואַנציק יאָר. נאָך אים איז געווען שׁוֹפֵט יֵאִיר פון גלָעַד. ער האָט געמשפּט יִשְׂרָאֵל צוויי און צוואַנציק יאָר.

דער שופט יפתח

און די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל האָבן ווידער געטאָן וואָס ס'איז שלעכט אין די אויגן פון גאָט. זיי האָבן געדינט צו פרעמדע געטער און זיי האָבן פּאַרלאָזן גאָט און ניט געדינט צו אים. און דער צאָרן פון גאָט האָט געברענט אויף יִשְׂרָאֵל און ער האָט זיי איבער־געגעבן אין דער האַנט פון עַמּוֹן. און זיי האָבן געדריקט און גע־פייניקט די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל גאַנצע אַכצן יאָר און יִשְׂרָאֵל האָט זייער שטאַרק געליטן. און די בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל האָבן געשריען:

„מיר האָבן געזינדיקט קעגן דיר, גאָט, ווייל מיר האָבן פּאַר־לאָזן אונדזער גאָט און געדינט די בַּעַלִּים.“

און זיי האָבן אָפּגעטאָן פון צווישן זיך די פרעמדע געטער און האָבן געדינט גאָט. און ער האָט שוין מער ניט געקאָנט צווען די לייַדן פון יִשְׂרָאֵל.

און די קינדער פון עַמּוֹן האָבן זיך איינגעזאַמלט און האָבן

געלאַגערט אין גלעַד און די בני־ישׂראַל האָבן זיך צונויפגעקליבן
און געלאַגערט אין מצפּה.

האָבן געזאָגט די האַרן פון גלעַד איינער צום אַנדערן:
„ווער עס וועט אונדז פירן אין מלחמה קעגן עמון – וועט
ווערן דער הויפט פון גאַנץ גלעַד!“

און יפתח איז געווען אַ העלדישער גיבור, אָבער ער איז
געווען דער זון פון אַ קעפסווייב. און עס איז געווען, ווען זיינע
ברידער זיינען אויפגעוואַקסן האָבן זיי געזאָגט צו יפתחן:
„דו קאָנסט ניט זיין אַ יורש פון אונדזער פאָטערס הויז, ווייל
דו ביסט דער זון פון אַן אַנדער פרוי.“

און יפתח איז אַנטלאָפן פון זיינע ברידער און האָט זיך באַ-
זעצט אין לאַנד טוב. און עס האָבן זיך אַרומגעקליבן אַרום
יפתחן ליידיקייערס און זיי זיינען מיט אים אַרויס צו באַפאַלן.
און ווען די קינדער פון עמון האָבן מלחמה געהאַלטן מיט
ישׂראַל, זיינען געגאַנגען די עלטסטע פון גלעַד צו יפתחן אין
לאַנד טוב און זיי האָבן געזאָגט צו אים:
„קום און ווער אונדזער פירער און מיר וועלן מלחמה
האַלטן קעגן די עמונים.“

האָט יפתח געזאָגט צו די עלטסטע פון גלעַד:
„איר האָט דאָך מיך פיינט געהאַט און פאַרטריבן פון מיין
פאָטערס הויז, היינט פאַרוואָס זייט איר געקומען צו מיר איצט
ווען עס איז אייך שלעכט?“

האָבן די עלטסטע פון גלעַד געזאָגט צו יפתחן:
„דערפאַר טאַקע זיינען מיר איצט געקומען צו דיר. קום
מיט אונדז און האַלט מלחמה קעגן די קינדער פון עמון, און דו

וועסט ווערן ביי אונדו דער הויפט איבער אַלע אינוואוינערס
פון גלעד."

האַט יפתח געזאָגט צו די עלטסטע פון גלעד:
„אויב איר נעמט מיך איצט צוריק, כּדי מלחמה צו האַלטן
מיט די קינדער פון עמון, און גאָט וועט זיי איבערגעבן אין מין
האַנט, וועל איך בלייבן אייער הויפט!"

האַבן געזאָגט די עלטסטע פון גלעד צו יפתח:
„גאָט איז דער עדות צווישן אונדו, אַז מיר וועלן טאָן ווי
דו זאָגסט."

און יפתח איז געזאָגען מיט די עלטסטע פון גלעד און דאָס
פאָלק האָט אים געמאַכט פאַר אַ הויפט און חיל-פירער
איבער זיי.

און יפתח האָט גערעדט נאָך אַמאָל די זעלביקע רייד מיט
די עלטסטע פון גלעד פאַר גאָט אין מצפה.

די מלחמה מיט עמון און יפתחס גדר

און יפתח האָט געשיקט שלוחים צום מלך פון די קינדער
פון עמון און האָט געזאָגט צו אים:

„וואָס האָבן מיר איינער צום אַנדערן וואָס דו ביסט גע-
קומען מלחמה צו האַלטן אויף מיין לאַנד? איך האָב אַנטקעגן
דיר ניט געזינדיקט און דו טוסט שלעכטס קעגן מיר, וואָס דו
ביסט אַרויסגעקומען אויף מלחמה קעגן מיר. זאָל גאָט, דער
שופט פון דער גאַנצער וועלט, משפטן היינט צווישן די קינדער
פון ישׂראל און די קינדער פון עמון."

אַבער דער מַלְך פֿון די קינדער פֿון עֲמוֹן האָט זיך ניט צו-
 געהערט צו די רייד פֿון יִפְתָּח, וואָס ער האָט געשיקט צו אים.
 און דער גייסט פֿון גאָט איז געווען אויף יִפְתָּח און ער איז דורכ-
 געגאַנגען גלֶעֶד און מִנְשָׁה צונויפצוזאַמלען חַיִּיל, און ער איז
 דורכגעגאַנגען מִצַּפֵּה־גִלְעָד, און פֿון מִצַּפֵּה־גִלְעָד איז ער אַר-
 בער דעם גרענעץ פֿון די קינדער פֿון עֲמוֹן.

און יִפְתָּח האָט אַ נֶדָר געטאָן צו גאָט און ער האָט געזאָגט:
 „אויב איבערגעבן וועסטו איבערגעבן די קינדער פֿון עֲמוֹן
 אין מיין האַנט, און איך וועל זיך אומקערן בְּשָׁלוֹם אַהִיִּים, איז
 דער ערשטער וואָס וועט אַרויסגיין פֿון די טירן פֿון מיין הויז
 מיר אַנטקעגן – זאָל געהערן צו גאָט.”

און יִפְתָּח האָט מְלַחֲמָה געהאַלטן מיט די קינדער פֿון עֲמוֹן
 און גאָט האָט זיי איבערגעגעבן אין זיין האַנט. יִפְתָּח האָט צע-
 שלאָגן צוואַנציק שטעט אין איין גרויסער שלאַכט, און די קינד-
 דער פֿון עֲמוֹן זיינען געוואָרן אונטערטעניק פֿאַר די בְּנֵי־שָׂרָאֵל.
 און יִפְתָּח איז אָנגעקומען קיין מִצַּפֵּה צו זיין הויז. און אָט
 גייט זיין טאָכטער אַרויס אים אַנטקעגן מיט פּוֹיקן און טעניץ.
 און זי איז געווען אַן איינ־אויך־איינציקע. ער האָט אַחוץ איר ניט
 געהאַט ניט קיין זון און ניט קיין טאָכטער.

און ווי ער האָט זי דערזען, האָט ער צעריסן די קליידער
 און האָט געזאָגט:

„וויי, מיין טאָכטער! דו האָסט מיך נידערגעשלאָגן און אַן
 אומגליק האָסטו געבראַכט אויף מיר, ווייל איך האָב אַ נֶדָר
 געטאָן צו גאָט און איך קאָן ניט צוריקציען.”

האָט זי צו אים געזאָגט:

„פּאָטער מיינער, האַלט דיין גַדר, נאָכדעם ווי גאָט האָט דורך דיר נַקמה גענומען אין דיינע פיינד, די קינדער פון עֶמון. אָבער לאַז מיך אָפּ אויף צוויי תְּדָשִׁים, און איך וועל גיין אויף די בערג און באַוויינען מיין יונג לעבן, איך און מיינע תְּבַרְטֵעס.“
האָט ער געזאָגט צו איר: „גי.“

און ער האָט זי אַוועקגעשיקט אויף צוויי תְּדָשִׁים. און זי איז געגאַנגען אויף די בערג, זי און אירע תְּבַרְטֵעס און זיי האָבן באַ-וויינט איר יונג לעבן צוויי תְּדָשִׁים.

און עס איז געווען צום סוף פון די צוויי תְּדָשִׁים, האָט זי זיך אומגעקערט צו איר פּאָטער, און ער האָט אויסגעפירט זיין גַדר. און זי האָט קיינמאָל נישט חתונה געהאַט. און עס איז געוואָרן אַ מְנַהֵג אין יִשְׂרָאֵל: פון יאָר צו יאָר פלעגן גיין די טעכטער פון יִשְׂרָאֵל צו טרויערן איבער דער טאַכטער פון יפתח פיר טעג אין יאָר.

שיבולת און סיבולת

און די מענער פון אַפְרַיִם האָבן זיך איינגעזאַמלט און האָבן געזאָגט צו יפתח:

„ווען דו ביסט געגאַנגען מְלַחְמָה האַלטן מיט די קינדער פון עֶמון, פאַרוואָס האָסטו אונדז נישט גערופן צו גיין מיט דיר? דיין הויז מיט דיר אינאיינעם וועלן מיר פאַרברענען אין פייער.“
האָט יפתח געזאָגט צו זיי:

„אַ גרויסע און שווערע מְלַחְמָה האָב איך און מיין פּאָלק געפירט מיט די קינדער פון עֶמון, און איך האָב אייך גערופן

און איר האָט מיר ניט געהאַלפן. האָב איך געווען, אַז איר העלפט מיר ניט, האָב איך איינגעשטעלט דאָס לעבן און איך בין געגאַנגען גען און מלחמה געהאַלטן מיט די קינדער פון צמון. און גאָט האָט זיי איבערגעגעבן אין מיין האַנט. איז פאַרוואָס זייט איר געקומען מלחמה האַלטן קעגן מיר?"

האָט יפתח איינגעזאמלט אַלע מענער פון גלעד און האָט מלחמה געהאַלטן קעגן די קינדער פון אַפּרַיִם. און די מענער פון גלעד האָבן צעשלאָגן די מענער פון אַפּרַיִם. און גלעד האָט פאַרכאַפט די איבערפאַרן פון ירדן און עס איז געווען, אַז אַן אַנטרווענער פון אַפּרַיִם האָט געזאָגט: „איך וויל אַריבערגיין— האָבן די מענער פון גלעד געזאָגט צו אים:

„ביסטו פון אַפּרַיִם?"

האָט ער געזאָגט:

„ניין."

האָבן זיי געזאָגט:

„זאָג אַקאַרשט, שיבולת'."

און די מענער פון אַפּרַיִם האָבן געזאָגט:

„סיבולת'."

האָבן זיי אים אָנגענומען און געהרגעט, גלייך ביי די איבער-פאַרן. און עס זיינען געפאַלן פון אַפּרַיִם צוויי און פערציק טויזנט.

און יפתח האָט געמשפט ישׂראֵל זעקס יאָר. און ער איז געשטאַרבן און מען האָט אים מקבֵּר געווען אין איינער פון די שטעט פון גלעד.

אַנדערע שׁופֿטים

נאָך אים האָט געמשפֿט ישׂראל אַבצן פון בֵּית־לָחֶם. ער
 האָט געמשפֿט ישׂראל זיבן יאָר.
 נאָך אים האָט געמשפֿט ישׂראל אַלון פון זבולון. ער האָט
 געמשפֿט ישׂראל צען יאָר.
 נאָך אים האָט געמשפֿט ישׂראל עבדון. ער האָט געמשפֿט
 ישׂראל אַכט יאָר.

שׁמשׁון ווערט געבוירן

און די בני־ישׂראל האָבן ווידער געטאָן וואָס איז שלעכט
 אין די אויגן פון גאָט, און גאָט האָט זיי איבערגעגעבן אין דער
 האַנט פון די פֿלֿשֶׁתִּים פֿערציק יאָר.
 און עס איז געווען אַ מאָן אין צָרְעָה, פון דער מִשְׁפָּחָה דָן,
 און זיין נאָמען איז געווען מְנוּחַ. זיין ווייב איז געווען אַן עֲקָרָה,
 זי האָט ניט געהאַט קיין קינדער. און אַ מַלְאָך פון גאָט האָט
 זיך באַווִּיזן צו איר און האָט געזאָגט צו איר:
 „דו ביסט אַן עֲקָרָה און דו האָסט ניט קיין קינדער. דו
 וועסט טראָגעדיק ווערן און וועסט האָבן אַ זון. און דו היט זיך:
 זאָלסט ניט טרינקען קיין וויין אָדער אַנדערע שטאַרקע געט־
 ראַנקען און דו זאָלסט ניט עסן קיין אומריינע עסנס. און קיין
 שער זאָל ניט אַרויפגיין אויף זיין קאָפּ, ווייל אַ נֹזֵיר פון גאָט זאָל
 דער יינגל זיין. און ער וועט העלפֿן ישׂראל פון דער האַנט פון
 די פֿלֿשֶׁתִּים.“

און די פרוי איז געקומען און געזאָגט צו איר מאָן:

„אַ געטלעכער מאַן האָט זיך באַוווּן צו מיר, און זיין אויס־
זען איז געווען ווי דער אויסזען פון אַ מלאַך פון גאָט. און ניט
איך האָב אים געפרעגט פון וואַנען ער איז, און ניט ער האָט
מיר געזאָגט וואָס זיין נאָמען איז. אָבער ער האָט מיר געזאָגט:
„דו וועסט טראַגעדיק ווערן און דו וועסט האָבן אַ זון, און
דו זאָלסט ניט טרינקען קיין וויין אָדער שטאַרקע געטראַנקען
און ניט עסן קיין אומריינע עסנס, ווייל אַ נזיר פון גאָט וועט דער
יינגל זיין פון דעם טאָג פון זיין געבוירן ביז דעם טאָג פון זיין
טויט.“

האָט מְנוּחַ תְּפִלָּה געטאָן צו גאָט און האָט געזאָגט:
„איך בעט דיך, גאָט, זאָל דער געטלעכער מאַן, וואָס דו
האַסט געשיקט, ווידער קומען צו אונדז און אונדז לערנען, וואָס
מיר זאָלן טאָן מיט דעם יינגל, וואָס וועט געבאָרן ווערן.“
און גאָט האָט זיך צוגעהערט צום געבעט פון מְנוּחַ, און
דער מלאַך פון גאָט האָט זיך ווידער באַוווּן צו דער פרוי, ווען
זי איז געווען אין פעלד, און מְנוּחַ, איר מאַן, איז ניט געווען לעבן
איר.

האָט זיך די פרוי געאייילט און איז געלאָפן און האָט געזאָגט
צו איר מאַן:

„אַט האָט זיך צו מיר ווידער באַוווּן דער מאַן, וואָס איז
געקומען צו מיר יענעם טאָג.“

און מְנוּחַ איז אויפגעשטאַנען און איז געגאַנגען נאָך זיין ווייב
און ער איז געקומען צו דעם מאַן און האָט געזאָגט צו אים:
„ביסטו דער מאַן, וואָס האָט גערעדט צו מיין פרוי?“
האָט ער געזאָגט:

„דאָס בין איך.“

האַט מְנוּחַ געזאָגט:

„ווען דיין צוואַנג וועט מקוּיָם ווערן – וואָס זאָל איך טאָן מיטן יינגל און ווי אַזוי זאָל איך זיך אויפפירן מיט אים?“

האַט דער מלאַך געזאָגט צו מְנוּחַן:

„קיין וויין און קיין שטאַרקע געטראַנקען זאָל זי ניט טרינקען און קיין אומריינע עסנס זאָל זי ניט עסן. אַלץ וואָס איך האָב איר אָנגעזאָגט זאָל זי אָפהיטן.“

האַט מְנוּחַ געזאָגט צום מלאַך:

„איך בעט דיך, לאַמיר דיך פאַרהאַלטן אַ וויילע און מיר וועלן צוגרייטן פאַר דיר אַ ציגן-בעקל.“

און מְנוּחַ האָט ניט געוואוסט, אַז דער מאַן איז אַ מלאַך פון גאָט.

און מְנוּחַ האָט גענומען דאָס ציגן-בעקל און האָט עס אַוועק געלייגט פאַר אים אויפן שטיין. איז אַרויס אַ פלאַם-פייער פון שטיין, און דער מלאַך פון גאָט איז אַרויף אויפן הימל מיטן פלאַם-פייער.

ווען מְנוּחַ און זיין ווייב האָבן עס דערזען, זיינען זיי געפאלן מיט זייערע פֿנימער צו דער ערד, און מְנוּחַ האָט געזאָגט צו זיין ווייב:

„שטאַרבן וועלן מיר שטאַרבן, ווייל מיר האָבן געזען אַ מלאַך.“

האַט זיין ווייב צו אים געזאָגט:

„אויב גאָט וואָלט אונדז געוואָלט טייטן, וואָלט ער אונדז

ניט געוויזן די אַלע זאַכן, און ער וואָלט ניט אָנגעוואָגט די אַלע
רייד."

און די פרוי האָט געבאַרן אַ זון און זי האָט אים אַ נאָמען
געגעבן שמשון. און דער יינגל איז געוואָקסן און גאָט האָט אים
געבענטשט. און דער גייסט פון גאָט האָט אָנגעהויבן צו רוען
אויף אים אין לאַגער פון דן, צווישן צָרעה און אַשְׁתָּאָול.

שמשון נעמט אַ ווייב פון די פֿלשתיים

און שמשון האָט גענידערט קיין תּמְנָה און ער האָט דאָרטן
געזען אַ פרוי, אַ טאָכטער פון אַ פֿלשתי. און ער איז צוריק
געקומען אַהיים און געוואָגט צו זיין פּאָטער און מוטער:
„איך האָב געזען אַ פרוי אין תּמְנָה, אַ טאָכטער פון אַ
פֿלשתי. נעמט זי מיר פאַר אַ ווייב."

האַבן צו אים געוואָגט זיין פּאָטער און מוטער:

„איז ניטאָ צווישן די טעכטער פון דייע פריינד און צווישן
די טעכטער פון דיין גאַנץ פּאָלק קיין פרוי, וואָס דו גייסט נעמען
אַ ווייב פון די פֿלשתיים?"

האַט שמשון געוואָגט צו זיין פּאָטער:

„נעם זי פאַר מיר, ווייל זי איז מיר געפעלן געוואָרן."

און זיין פּאָטער און מוטער האָבן ניט געוואוסט, אַז דאָס איז
פון גאָט, אַז דאָס זוכט ער אַן אויסרייד נקְמָה צו נעמען פון די
פֿלשתיים. אין יענער צייט האָבן די פֿלשתיים געוועלטיקט איבער
ישרָאֵל.

האַט שמשון אַראָפּגענידערט מיט זיין פּאָטער און זיין

מוטער קיין תּמנָה. און זיי זיינען צוגעקומען ביז די וויינגערטנער פון תּמנָה. און שמשון האָט זיך אָפּגעקערט פון די וויינגערטנער. ערשט אַ יונגער לייב ברומט אַנטקעגן אים. האָט גערוט אויף אים דער גייסט פון גאָט און ער האָט אים צעריסן ווי מען צער־רייסט אַ ציגעלע. און קיין זאך איז נישט געווען אין זיין האַנט. און זיין פּאָטער און זיין מוטער האָט ער עס נישט דערציילט. און ער האָט גערעדט צו דער פרוי און זי איז אים נאָך מער געפעלן געוואָרן.

און אין אַ צייט אַרום איז ער צוריקגעקומען חתונה צו האָבן מיט דער פרוי, האָט ער אָפּגעקערט פון וועג צו זען די נְבִלָה פון לייב. ערשט אַ געווימל בינען איז אין גוף פון לייב און האָניק. האָט ער אַריינגעשאַרט דעם האָניק אין הויפן און איז געגאַנגען, און גייענדיק האָט ער געגעסן. און ער איז געקומען צו זיין פּאָטער און מוטער און האָט זיי געגעבן און זיי האָבן אויך געגעסן פון דעם האָניק. און ער האָט זיי נישט דערציילט, אַז פון דעם גוף פון לייב האָט ער אַרויסגעשאַרט דעם האָניק.

און שמשון און זיין פּאָטער און זיין מוטער זיינען געקומען צו דער פרוי אין תּמנָה. און שמשון האָט דאָרטן געמאַכט אַ חתונה־מאַלצייט, ווייל אַזוי פלעגט מען זיך פירן: דער חתן האָט געמאַכט דעם חתונה־מאַלצייט. און ווען מען האָט דער־זען שמשוןען, האָבן זיי געבראַכט דרייסיק יונגעלייט און זיי זיינען געווען מיט אים.

און שמשון האָט געזאָגט צו זיי:

„איך וועל אייך פרעגן אַ רעטעניש. אויב איר וועט טרעפן די רעטעניש אין די זיבן טעג פון מאַלצייט, וועל איך אייך געבן

דרייסיק ליינענע אונטערקליידער און דרייסיק יום־טובדיקע קליידער. אויב אָבער איר וועט ניט טרעפן די רעטעניש, דאַרפט איר מיר געבן דרייסיק ליינענע אונטערקליידער און דרייסיק יום־טובדיקע קליידער."

האַבן זיי געזאָגט:

"פרעג דיין רעטעניש און לאַמיר הערן."

האַט ער צו זיי געזאָגט:

"פון אַן עסער איז אַרויס עסן, פון שטאַרק איז אַרויס זיס." האַבן זיי דריי טעג געטראַכט און זיי האַבן ניט געקאָנט טרעפן די רעטעניש.

און עס איז געווען אויפן פערטן טאָג האַבן זיי געזאָגט צו שמשוֹנס ווייב:

"רייד איבער דיין מאַן, ער זאָל דיר אויסזאָגן די רעטעניש, אַניט וועלן מיר פאַרברענען דיך און דיין פאָטערס הויז אין פֿייער. האַסטו אונדז פאַרבעטן כּדי אונדז צו פאַראַרעמען?"

האַט שמשוֹנס ווייב געוויינט פאַר אים און געזאָגט:

"האַסט מיך פיינט, האַסט מיך ניט ליב! דו האַסט אַ רעטע־ניש געפרעגט די זין פון מיין פאָלק און מיר האַסטו ניט אויסגע־זאָגט."

האַט ער צו איר געזאָגט:

"מיין פאָטער און מיין מוטער האַב איך ניט אויסגעזאָגט, און דיר זאָל איך עס אויסזאָגן?"

האַט זי געוויינט פאַר אים די איבעריקע זיבן טעג פון מאָל־צייט. און עס איז געווען אויפן זיבעטן טאָג האַט ער איר אויס־

געזאָגט, ווייל זי האָט אים דערעסן. און זי האָט אויסגעזאָגט די רעטעניש צו די פּלשתיים.

און די דרייסיק יונגעלייט האָבן צו אים געזאָגט אויפן זיבעטן טאָג, איידער די זון איז אונטערגעגאַנגען:

„וואָס איז זיסער פון האָניק?"

און וואָס איז שטאַרקער פון אַ לײַב?"

האָט ער צו זיי געזאָגט:

„וואָלט איר ניט געאַקערט מיט מיין קאַלב, וואָלט איר ניט

געטראָפּן מיין רעטעניש."

און דער גייסט פון גאָט האָט אויף אים גערוט און ער האָט

אַראָפּגענידערט קיין אַשקלון, און ער האָט דערשלאָגן דרייסיק

מאַן און ער האָט אָפּגעגעבן זייערע קליידער צו די, וואָס האָבן

געטראָפּן די רעטעניש. און ער איז געוואָרן זייער אין כּעס אויף

זיין ווייב און ער איז אַוועק צוריק צו זיין פּאַטערס הויז.

און שמשוןס ווייב איז געוואָרן די ווייב פון איינעם פון די

יונגעלייט וואָס האָבן זיך געחברט מיט אים.

שמשון נעמט נקמה פון די פּלשתיים

און עס איז געווען אין אַ צייט אַרום, אין די טעג ווען מען

שניידט ווייץ, איז שמשון אַוועק באַזוכן זיין ווייב. ער האָט גע-

נומען מיט זיך אַ ציגן־בעקל און האָט געזאָגט צו איר פּאַטער:

„לאָז מיך אַריינגיין צו מיין ווייב אין שטוב."

האָט איר פּאַטער אים ניט געלאָזט אַריינגיין צו איר און

ער האָט געזאָגט צו אים:

„מיינען האָב איך געמיינט אַז דו האָסט זי פיינט געקראָגן, האָב איך זי אַוועקגעגעבן צו דיין חֶבֶר. איז איר יינגערע שוועס־טער ניט שענער פון איר? נעם זי אַנשטאַט יענער.“

האַט שְׁמִשׁוֹן געזאָגט: „דאָס מאָל וועל איך זיכער זיין ריין פון זינד קעגן די פֿלֶשֶׁתִּים, ווען איך וועל זיי אַנטאַן ביז.“

און שְׁמִשׁוֹן איז געגאַנגען און האָט געכאַפט דריי הונדערט פוקסן און ער האָט גענומען פֿאַקלען, און ער האָט צוגעבונדן איין עק צום אַנדערן עק און ער האָט אַריינגעשטעקט אַ פֿאַקל צווישן די צוויי עקן. און ער האָט אַנגעצונדן די פֿאַקלען און אַוועקגעלאָזט די פוקסן אין די שטייענדיקע תבואות פון די פֿלֶשֶׁתִּים. און ער האָט פֿאַרברענט די סטויגן אָפּגעשניטענע תבואה, די שטייענדיקע תבואה, די וויינגערטנער און די אייל־בערט־גערטנער.

האַבן די פֿלֶשֶׁתִּים געזאָגט:

„ווער האָט עס געטאַן?“

האַט מען געזאָגט:

„שְׁמִשׁוֹן, דער איידעם פון דעם תְּמַנְהֶעֶר, ווייל ער האָט

גענומען שְׁמִשׁוֹנ'ס ווייב און זי אַוועקגעגעבן צו זיין חֶבֶר.“

זיינען די פֿלֶשֶׁתִּים אַרויף און פֿאַרברענט זי און איר פֿאַטער אין פֿיער.

האַט שְׁמִשׁוֹן געזאָגט:

„אויב איר טוט אַזוי, שווער איך, אַז איך מוז זיך נוקם זיין

אין אייך. און נאָך דעם וועל איך אייך אָפּלאָזן.“

און ער האָט מיט איין גרויסן קלאַפּ זיי צעשלאָגן רוק און

לענד. און ער האָט אַראָפּגענידערט און זיך באַזעצט אין דעם שפּאַלט פון פעלדז ציטם.

און די פּלשתיים זיינען אַרויף און האָבן געלאַגערט אין יהודה. זיי האָבן זיך צעשפּרייט אין לְחֵי. האָבן די מענער פון יהודה געזאָגט:

„פאַר וואָס זייט איר אַרויס קעגן אונדז?“

האָבן זיי געזאָגט:

„מיר זיינען געקומען איר זאָלט בינדן שמשונען און אים איבערגעבן אין אונדזער האַנט. מיר וועלן טאָן צו אים אַזוי ווי ער האָט געטאָן צו אונדז.“

האָבן אַראָפּגענידערט דריי טויזנט מאַן פון יהודה צו דעם שפּאַלט פון פעלדז ציטם, און זיי האָבן געזאָגט צו שמשונען:
„ווייסטו דען ניט אַז די פּלשתיים געוועלטיקן איבער אונדז?
היינט וואָס האַסטו אונדז אָפּגעטאָן?“

האָט ער צו זיי געזאָגט:

„ווי זיי האָבן געטאָן צו מיר אַזוי האָב איך געטאָן צו זיי.“

האָבן זיי צו אים געזאָגט:

„מיר זיינען געקומען דיך בינדן און דיך איבערגעבן אין דער האַנט פון די פּלשתיים.“

האָט שמשון געזאָגט צו זיי:

„שווערט מיר, אַז איר וועט מיך ניט טייטן.“

האָבן זיי צו אים געזאָגט:

„ניין, בלויז בינדן וועלן מיר דיך בינדן און איבערגעבן אין זייער האַנט. טייטן וועלן מיר דיך ניט טייטן.“

און זיי האָבן אים געבונדן מיט צוויי נייע שטריק און האָבן אים אַרויפגעבראַכט פון דעם שפּאַלט פון דעם פעלדז. און ווען מען האָט אים געבראַכט קיין לְחֵי האָבן די פּלִשְׁתִּים גע־שאַלט אים אַנטקעגן. און דער גייסט פון גאָט איז אָנגעקומען אויף אים, און די שטריק אויף זיינע אַרעמס זיינען געוואָרן ווי פּלאַקס וואָס איז אָנגעצונדן געוואָרן פון פייער, און די בינד־שטריק זיינען צעקראַכן געוואָרן אויף זיינע הענט. און ער האָט געפונען אַ פּרישע קינבאַק פון אַן אייזל. און ער האָט אויסגע־שטרעקט זיין האַנט און זי אָנגענומען און דערהרגעט מיט איר טויזנט מאַן. און ער האָט געזאָגט:

„מיט דער קינבאַק פון אַן אייזל –
 קופּעס אויף קופּעס!
 מיט דער קינבאַק פון אַן אייזל
 האָב איך דערשלאָגן טויזנט מאַן.“

ער האָט געענדיקט ריידן און ער האָט אַוועקגעוואָרפן די קינבאַק. און ער איז געוואָרן זייער דאַרשטיק און ער האָט גע־רופן צו גאָט און האָט געזאָגט:

„דו האָסט געבראַכט אַזאַ גרויסן גַצְחוֹן דורך דיין קנעכט,
 און איצט זאָל איך אויסגיין פון דאַרשט און אַריינפאַלן אין דער
 האַנט פון די פּלִשְׁתִּים?“

האָט גאָט געשפּאַלטן די בעקן־פּלאַך וואָס איז אין לְחֵי, און עס איז אַרויס וואַסער, און ער האָט געטרונקען, זיך דערפּרישט און אָפּגעלעבט.

און ער האָט געמִשְׁפֵּט יִשְׂרָאֵל צוואַנציק יאָר.

שמשון טראָגט אַוועק די טויערן פון עֵזָה

און שמשון איז געגאַנגען קיין עֵזָה און ער האָט דאָרט געזען
אַ פּרוי, אַן אַכטניגהאַלטערן און ער איז צו איר געקומען.
האָט מען אָנגעזאָגט די איינוואוינערס פון עֵזָה אַזוי צו וואָגן:
שמשון איז געקומען אַהער!

האָבן זיי אים אַרומגעזוכט און ניט געפונען. האָבן זיי גע-
לויערט אויף אים אַ גאַנצע נאַכט אין טויער פון שטאָט. זיי
זיינען געווען שטיל אַ גאַנצע נאַכט און זיי האָבן געזאָגט:
„מיר וועלן וואַרטן ביז עס וועט ליכטיק ווערן, און אַז ער
וועט צוקומען צום טויער וועלן מיר אים דערדרגענען.“

און שמשון איז געשלאָפן ביז האַלבער נאַכט, און אין מיטן
נאַכט איז ער אויפגעשטאַנען און האָט אָנגענומען די טירן פון
שטאָט-טויער און ביידע ביישטידלעך און האָט זיי אַרויסגעריסן
אינאיינעם מיטן ריגל און האָט זיי אַרויפגעלייגט אויף זיינע אַקס-
לען, און האָט זיי אַרויפגעטראָגן אויפן שפיץ באַרג וואָס איז
אַנטקעגן חֶבְרוֹן.

שמשון און דלילה

און עס איז געווען נאַכדעם האָט שמשון ליב געקראָגן אַ
פּרוי, וואָס איר נאָמען איז געווען דלילה.

זיינען צו איר געקומען די פירשטן פון די פּלשתים און האָבן
געזאָגט צו איר:

„רייד אים איבער און געפין אויס אין וואָס ליגט זיין גרוי-
סער כּוֹח און מיט וואָס קאָנען מיר אים בייקומען, כּדִּי מיר

זאָלן אים קאָנען בינדן צו פייניקן אים. און דערפאַר וועט דיר
איטלעכער פון אונדו געבן טויזנט מיט הונדערט זילבערשטיק.
האַט דלילה געזאָגט צו שמשונען:

„איך בעט דיר, זאָג מיר אין וואָס ליגט דיין כּוּחַ, און מיט
וואָס קען מען דיר בינדן, כּדי דו זאָלסט ווערן הילפלאָז.“
האַט שמשון געזאָגט:

„ווען מען בינדט מיך מיט זיבן פּרישע, נאַסע שטריק, וואָס
זיינען נאָך ניט טרוקן געוואָרן, וועל איך ווערן שוואַך און איך
וועל זיין ווי אַ געוויינטלעכער מענטש.“

האַבן די פּירשטן פון די פּלשתיים איר אַרױפּגעבראַכט
זיבן פּרישע, נאַסע שטריק וואָס זיינען נאָך ניט טרוקן געוואָרן,
און זי האָט אים געבונדן מיט זיי. און לױערערס זיינען געזעסן
ביי איר אין הויז. האָט זי אַ זאָג געטאָן:
„פּלשתיים באַפּאַלן דיר, שמשון!“

האַט ער צעריסן די שטריק ווי עס צערייסט זיך אַ פּאַדעם,
געמאַכט פון אַפּפּאַל פון פּלאַקס, ווען עס דערשמעקט פּייער.
האַט דלילה געזאָגט צו שמשונען:

„זע, דו האָסט אַפּגעלאַכט פון מיר, און דו האָסט מיר גע-
זאָגט ליגן. איך בעט דיר, זאָג איצט – מיט וואָס קאָנסטו געבונדן
ווערן?“

האַט ער צו איר געזאָגט:

„אויב בינדן זאָל מען מיך בינדן מיט נייע שטריק, וואָס מיט
זיי איז ניט געטאָן געוואָרן קיין אַרבעט, וועל איך ווערן שוואַך,
און איך וועל ווערן ווי אַ געוויינטלעכער מענטש.“
האַט דלילה גענומען נייע שטריק און האָט אים געבונדן

מיט זיי. און די לויערערס זיינען געוועסן ביי איר אין הויז. און
זי האָט אַ זאָג געטאָן צו אים:

„פּלֶשֶׁתִּים באַפּאַלן דיר, שְׁמֹשׁוֹן!“

האָט ער זיי צעריסן פון זיינע אָרעמס, ווי מען צערייסט
אַ פּאַדעם.

און דלילה האָט געזאָגט צו שְׁמֹשׁוֹנען:

„ביז אַהער האָסטו אָפּגעלאַכט פון מיר און האָסט מיר גע-

זאָגט ליגנס. זאָג מיר, מיט וואָס קאָנסטו געבונדן יווערן?“

האָט ער געזאָגט צו איר:

„אַז דו וועסט איינזעבן די זיבן צעפּ פון מיין קאָפּ אין גע-

וועב און באַפעסטיקן זיי מיטן פּלעקל.“

האָט זי איינגעזעבט די זיבן צעפּ אין געוועב און באַפעס-

טיקט זיי מיטן פּלעקל און אַ זאָג געטאָן צו אים:

„פּלֶשֶׁתִּים באַפּאַלן דיר, שְׁמֹשׁוֹן!“

האָט ער זיך אויפגעכאַפּט פון זיין שלאָף און האָט אַרויס-

געריסן דאָס וועב-פּלעקל און דאָס געוועב.

האָט דלילה געזאָגט צו שְׁמֹשׁוֹנען:

„ווי קאָנסטו זאָגן: „איך האָב דיר ליב“, אַז דיין האַרץ איז

ניט מיט מיר! שוין דריי מאָל האָסטו אָפּגעלאַכט פון מיר און

מיר ניט געזאָגט אין וואָס ליגט דיין גרויסער כּוֹח.“

און עס איז געווען, ווען זי האָט אים דערעסן מיט אירע

רייד אַלע טאָג, און זי איז צוגעשטאַנען צו אים ביז ער האָט זיך

געוואונטשן דעם טויט, האָט ער איר דערציילט אַלץ, וואָס עס

איז ביי אים געווען אויפן האַרצן, האָט ער צו איר געזאָגט:

„קיינ שער איז ניט אַרויפגעקומען אויף מיין קאָפּ זינט דעם

טאָג פון מיין געבוירן, ווייל איך בין אַ נױר צו גאָט. ווען איך זאָל אָפּגעשאַרן ווערן, וועט זיך אָפּטאָן פון מיר מיין כּוּחַ. איך וועל ווערן שוואַך און וועל זיין ווי אַלע מענטשן."

האָט דלילה דערזען אַז ער האָט איר דערציילט דעם גאַנצן אַמַת, האָט זי געשיקט און גערופן די פירשטן פון די פּלֶשְׁתִּים און זי האָט געזאָגט צו זיי:

"קומט גלייך אַרביבער, ווייל ער האָט מיר דערציילט אַלץ,

וואָס ביי אים איז אין האַרצן."

זיינען אַרויפגעקומען די פירשטן פון די פּלֶשְׁתִּים און גע-
בראַכט מיט זיך דאָס געלט. און זי האָט אים איינגעשלעפּערט
אויף אירע קני, און זי האָט גערופן אַ מאַן און ער האָט אָפּגע-
שאַרן שְׁמוֹנֶס זיבן צעפּ פון זיין קאָפּ. און זיין כּוּחַ האָט זיך
אָפּגעטאָן פון אים.

האָט זי אַ זאָג געטאָן:

"פּלֶשְׁתִּים באַפּאַלן דיך, שְׁמוֹן!"

און ער האָט זיך אויפגעכאַפּט פון שלאָף און האָט געזאָגט:
"איך וועל אַרויסגיין ווי אַלע מאָל, און איך וועל זיך פּונאַנ-
דערטרייסלען."

און ער האָט ניט געוואוסט, אַז גאָט האָט זיך אָפּגעטאָן פון
אים.

און די פּלֶשְׁתִּים האָבן אים גענומען און האָבן אים אויסגע-
שטאַכן די אויגן. און זיי האָבן אים אַראָפּגעבראַכט אין געפענ-
קעניש קיין צוּה, און אים געשמידט מיט קופּערנע קייטן. און
ער האָט געדרייט מילשטיינער.

און די האָר פון זיין קאָפּ האָבן ווידער אָנגעהויבן אָפּ-
וואַקסן, נאָכדעם ווי זיי זיינען אָפּגעשאַרן געוואָרן.

תּמוֹת נַפְשֵׁי עַם פְּלִשְׁתִּים – לְאָמִיךְ שְׂטָאָרְבֵן מִיט דִּי פְּלִשְׁתִּים!

און די פירשטן פון די פּלִשְׁתִּים האָבן זיך איינגעזאַמלט צו
ברענגען קרבנות צו זייער גאָט דגון און צו פרייען זיך, ווייל זיי
האָבן געזאָגט:

„אונדזער גאָט האָט איבערגעגעבן אין אונדזער האַנט אונ-
דזער שוֹנָא שְׁמִשׁוֹן.“

און ווען דאָס פּאָלק האָט אים דערוען, האָבן זיי געלויבט
זייער גאָט, ווייל זיי האָבן געזאָגט:

„אונדזער גאָט האָט איבערגעגעבן אין אונדזער האַנט אונ-
דזער פיינד, דעם פּאַרוויסטער פון אונדזער לאַנד און דעם
וואָס האָט פאַרמערט אונדזערע דערהרגעטע.“

און עס איז געווען, ווען זיי זיינען געוואָרן זייער פריילעך,
האָבן זיי געזאָגט:

„ברענגט שְׁמִשׁוֹנֵעַן און זאָל ער אונדז לוסטיק מאַכן.“
האָט מען געבראַכט שְׁמִשׁוֹנֵעַן פון געפענקעניש און ער האָט
זיי לוסטיק געמאַכט. נאָכדעם האָט מען אים אַוועקגעשטעלט
צווישן די זיילן.

האָט שְׁמִשׁוֹן געזאָגט צום יינגל וואָס האָט אים געפירט ביי
דער האַנט:

„לאַז מיך אַנטאַפן די זיילן, וואָס דאָס הויז האַלט זיך אויף
זיי, און איך וועל זיך אָנשפאַרן אויף זיי.“

און דאָס הויז איז געווען פול מיט מענער און פרויען, און דאָרטן זיינען געווען אַלע פירשטן פון די פּלֶשְׁתִּים. און אויפן דאָך זיינען געווען אַרום דריי טויזנט מענער און פרויען וואָס האָבן צוגעקוקט ווי שמשון מאַכט זיי לוסטיק.

האַט שמשון געבעטן צו גאָט און געזאָגט:

„גאָט, דו האָר, דערמאָן זיך אין מיר, איך בעט דיך, און שטאַרק מיר, איך בעט דיך, נאָר דאָס מאָל, גאָט! און לאָמִיך זיך נאָך זיין נאָר איין מאָל אין די פּלֶשְׁתִּים פאַר מיינע ביידע אויגן!“

און שמשון האָט אַרומגענומען די ביידע מיטלסטע זיילן, וואָס דאָס הויז האָט זיך געהאַלטן אויף זיי, איינעם מיט זיין רעכטער האַנט און דעם אַנדערן מיט זיין לינקער האַנט און האָט זיך אָנגעשפּאַרט אויף זיי. און ער האָט געזאָגט:

„תָּמוֹת נִפְשֵׁי עַם פְּלִשְׁתִּים!“ – לאָמִיך שטאַרבן אינאיינעם מיט די פּלֶשְׁתִּים!

און ער האָט זיך אַ בייג געטאָן מיט כּוֹחַ, און דאָס גאַנצע הויז איז איינגעפאַלן אויף די פירשטן, און אויפן גאַנצן פּאַלֶק, וואָס זיינען דאָרטן געווען. און די טויטע וואָס ער האָט געטייט מיט זיין שטאַרבן זיינען געווען מער ווי די, וואָס ער האָט געטייט ביי זיין לעבן.

און זיינע ברידער און זיין גאַנצע מְשִׁפּחָה פון זיין פּאָטער האָבן אַראָפּגענידערט און אים גענומען און אים אַרויפגעבראַכט און אים מקבֶר געווען אין דעם קבֶר פון זיין פּאָטער מְנוּחַ.

און שמשון האָט געמשפּט ישְׂרָאֵל צוואַנציק יאָר.

דער פארברעכן פון גבעה

אין יענער צייט איז קיין מלך ניט געווען אין ישראל און יעדער איינער האט געטאן וואס עס איז אים געפעלן.

און עס איז געווען אין יענער צייט האט א מאן פון שבט לוי געוואוינט אין עק פון בארגלאנד פון אפרים, און ער האט גענומען א קעפסווייב פון ביתלחם יהודה. און זיין קעפסווייב האט אים פארלאזן און איז אוועקגעגאנגען פון אים צו איר פאטערס הויז קיין ביתלחם יהודה. און זי איז דארטן פאר בליבן פיר חדשים. און איר מאן איז אוועק נאך איר, זי איבער-ריידן זי זאל זיך אומקערן אהיים. און מיט זיך האט ער מיט גענומען א יונג און א פאך אייזלען.

און ער איז געקומען אהין און זי האט אים אריינגעבראכט אין איר פאטערס הויז. און ווי איר פאטער האט אים דערזען, האט ער זיך זייער דערפרייט מיט אים.

און זיין שווער, דער פאטער פון דער יונגער פרוי, האט אים פארהאלטן, און ער איז מיט אים געזעסן דריי טעג. ער האט געזעסן און געטרונקען און האט דארטן גענעכטיקט. און עס איז געווען אויפן פערטן טאג, האבן זיי זיך געפעדערט און ער איז אויפגעשטאנען צו גיין. האט דער שווער געזאגט צום איידעם:

„כאפ איבער דאס הארץ מיט א שטיקל ברויט און דערנאך וועסטו גיין.“

האבן זיי זיך געזעצט און האבן ביידע אינאיינעם געזעסן

און געטרונקען. האָט דער פּאָטער פון דער יונגער פרוי געזאָגט
צום מאַן:

„זיי אַזוי גוט, איך בעט דיך, און נעכטיק שוין איבער.“
און דער מאַן איז אויפגעשטאַנען צו גיין, אָבער זיין שווער
איז צוגעשטאַנען צו אים און ער איז געבליבן נעכטיקן. און ער
האָט זיך געפּעדערט אויפן פינפטן טאָג צו גיין. אָבער דער
פּאָטער פון דער יונגער פרוי האָט געזאָגט:

„עס עפעס אָפּ און בלייב דאָ ביז שפעטער אין טאָג.“

און זיי האָבן ביידע געגעסן.

און דער מאַן איז אויפגעשטאַנען צו גיין, ער און זיין קעפּס-
ווייב און זיין יונג. האָט צו אים געזאָגט זיין שווער, דער טאַטע
פון דער יונגער פרוי:

„זע, דער טאָג פאַרגייט, עס ווערט שוין באַלד אָוונט. נעכ-
טיק איבער, איך בעט דיך. מאַרגן וועט איר זיך פּעדערן אויף
איינער וועג און גיין אַהיים.“

אָבער דער מאַן האָט ניט געוואָלט נעכטיקן, און ער איז
אויפגעשטאַנען און איז אַוועק מיט זיין קעפּסווייב, מיט דעם יונג
און מיט די פאַר געזאַטלטע אייזלען. און ער איז אָנגעקומען
ביז אַקעגן דער שטאָט יבוס, וואָס מען רופט איצט ירוּשָׁלַיִם.
און דער טאָג איז שוין געווען פאַרגאַנגען, האָט דער יונג געזאָגט
צו זיין האַר:

„קום, איך בעט דיך, לאַמיר זיך פאַרקערן אין דער דאָ-

זיקער שטאָט פון דעם יבּוּסִי און נעכטיקן אין איר.“

האָט געזאָגט זיין האַר:

„מיר וועלן ניט נעכטיקן אין אַ שטאָט פון פרעמדע, וואָס זיינען ניט פון די בני־ישׂראַל. לאָמיר צוגיין ביז גבֿעה.“
 און די וון איז אונטערגעגאַנגען ווען זיי זיינען אָנגעקומען קיין גבֿעה, אַ שטאָט פון בני־מין. און ער איז אַריינגעגאַנגען אין שטאָט און זיך געזעצט אין מאַרק פון שטאָט. אָבער קיין מענטש האָט זיי ניט אַריינגענומען אין הויז צו נעכטיקן. און אַן אַלטער מאַן איז אָנגעקומען פון זיין אַרבעט אין פעלד. און דער מאַן איז געווען פון באַרגלאַנד אַפּריים און ער האָט זיך באַזעצט אין גבֿעה. אָבער אַלע אַנדערע איינוואוינערס פון שטאָט זיינען געווען פון שֶבֶט בני־מין.

און ווי דער אַלטער מאַן האָט אויפגעהויבן זיינע אויגן און האָט דערווען דעם מאַן, דעם דורכגייער, זיצן אין מאַרק פון שטאָט, האָט ער צו אים געזאָגט:

„וואוהין גייסטו? און פון וואַנען קומסטו?“

האָט דער מאַן צו אים געזאָגט:

„מיר קומען פון בֵּית־לָחֶם־הַיְהוּדָה און מיר גייען צום עק באַרגלאַנד פון אַפּריים. איך בין געקומען קיין גבֿעה און קיין מענטש נעמט מיך ניט אַריין אין הויז צו נעכטיקן. און איך האָב אי שטרוי, אי פוטער פאַר אונדזערע אייזלען, ברויט און וויין פאַר מיר און פאַר דיין דינסט און פאַר דעם יונג, וואָס איז מיט דיין קנעכט. עס פעלט מיר ניט קיין זאַך.“

האָט דער אַלטער מאַן געזאָגט:

„פרידן צו דיר! אַלע באַדערפענישן וועל איך באַזאָרגן,

אָבער נעכטיק ניט אויפן מאַרק.“

און ער האָט אים אַריינגעבראַכט אין הויז און האָט פאַר-

מישט פוטער פאַר די אייזלען. און זיי האָבן געוואָשן די פיס און געגעסן און געטרונקען.

און ווי זיי האָבן זיך געלאָזן וואוילגיין מיטן נאַכט-מאַלצייט, האָבן פאַרדאַרבענע יונגען פון שטאָט אַרומגערינגלט דאָס הויז, געקלאַפט אין טיר און געזאָגט צום אַלטן מאַן, דעם בעל-הבית פון הויז:

„וואַרף אַרויס דעם מאַן, וואָס איז געקומען אין דיין הויז. מיר וועלן שוין וויסן וואָס צו טאָן מיט אים!“
איז דער מאַן, דער בעל-הבית, אַרויסגעגאַנגען צו זיי און האָט געזאָגט צו זיי:

„ניין, ברידער, טוט אים ניט קיין שלעכטס, איך בעט אייך, נאַכדעם ווי ער איז געקומען צו מיר אין הויז!“
אָבער די מענטשן האָבן ניט געוואָלט זיך צוהערן צו אים. האָבן זיי אָנגענומען זיין קעפסווייב און זי אַרויסגעבראַכט אין דרויסן, און האָבן זי געמאַטערט ביז באַגינען.

און ווי עס איז ליכטיק געוואָרן איז די פרוי צוגעקומען צום הויז און איז אַנידערגעפאַלן ביים שוועל אַ טויטע. און ווען דער מאַן איז אויפגעשטאַנען אין דער פרי און האָט געעפנט די טירן פון דער הויז – ערשט זיין קעפסווייב ליגט אַנידערגעפאַלן אין איינגאַנג פון הויז מיט אירע הענט אויפן שוועל.
האָט ער זי אַרויפגעלייגט אויפן אייזל און ער איז אַוועק צו זיך אַהיים.

און ווען ער איז געקומען צו זיך אין הויז האָט ער געלאזט וויסן אַלע צוועלף שבָּטִים פון ישְׂרָאֵל. און עס איז געווען, ווען איטלעכער האָט עס געהערט, האָט ער געזאָגט:

„אזוינס איז נאך ניט געשען און ניט געזען געוואָרן פון דעם טאָג, וואָס די בני־ישׂראַל זיינען אַרויס פון מצרים ביז היינטיקן טאָג!“

ישׂראַל באַשטראַפּט דעם שְׁבֵט בְּנִימִין

און עס האָבן זיך איינגעזאַמלט קיין מצפּה אַלע בני־ישׂראַל, די גאַנצע עדה ווי איין מאַן, פון דן ביז פּאַר שְׁבַע און זיי האבן געזאָגט צום מאַן, דעם לוי:

„דערצייל, ווי אזוי איז געשען די דאָזיקע שענדלעכע זאַך.“
האַט זיך אָנגערופן דער מאַן, דער לוי, דער מאַן פון דער דערמאָרדעטער פרוי, און האָט געזאָגט:

„קיין גבְּעָה, וואָס געהער צו בְּנִימִין, בין איך און מיין קעפּס־ווייב געקומען צו נעכטיקן. זיינען אויפגעשטאַנען די מענטשן פון גבְּעָה און אַרומגערינגלט דאָס הויז. מיך האָבן זיי געוואָלט דערהרגענען, און מיין קעפּס־ווייב האָבן זיי געפייניקט ביז זי איז געשטאַרבן. אָט זייט איר דאָ אַלע קינדער פון ישׂראַל, זאָגט און גיט אַן עֲצָה וואָס מיר זאָלן טאָן.“

האַט זיך אויפגעהויבן דאָס גאַנצע פּאָלק ווי איין מאַן און האָט געזאָגט:

„קיינער פון אונדז וועט ניט גיין צו זיך אַהיים, ביז מיר וועלן ניט אויפראַמען דאָס פאַרברעכן פון ישׂראַל!“
און די שְׁבֵטִים פון ישׂראַל האָבן געשיקט מענטשן צום שְׁבֵט בְּנִימִין, אזוי צו זאָגן:

„גיט אַרויס די מענטשן, די געמיינע יונגען פון גבְּעָה, און מיר וועלן זיי טייטן און אויסראַמען דאָס ביז פון ישׂראַל.“

אָבער די קינדער פון בְּנֵי־מִן הָאָבֶן ניט צוגעהערט זיך צו דעם קול פון ישׂראֵל און ניט געוואָלט אַרויסגעבן די נידער־טרעכטיקע יונגען פון גְּבֻעָה.

און די בְּנֵי־ישׂראֵל זיינען אויפגעשטאַנען פרי און האָבן גע־לאָגערט אויף גְּבֻעָה. און די מענער פון ישׂראֵל האָבן געפירט מִלְחָמָה מיט די קינדער פון בְּנֵי־מִן. און אין יענעם טאָג זיינען געפאלן פון בְּנֵי־מִן פינף און צוואַנציק טויזנט מאַן. נאָר זעקס הונדערט מאַן זיינען אַנטלאָפן צום מִדְבָּר, צום פעלדז רימון. און זיי זיינען דאָרט געווען פיר חֲדָשִׁים.

קיין שְׁבֵט טאָר ניט פעלן אין ישׂראֵל

און די מענער פון ישׂראֵל האָבן געהאַט געשוואָרן אין מִצְפָּה אַזוי צו זאָגן:

„קיינער פון אונדז זאָל ניט געבן זיין טאַכטער פאַר אַ ווייב צו אַ זון פון שְׁבֵט בְּנֵי־מִן. און דאָס פאַלק איז געקומען קיין בֵּית־אֵל, און זיי זיינען דאָרטן געזעסן ביזן אָוונט פאַר גאַט. און זיי האָבן אויפגעוויבן זייער קול און שטאַרק געוויינט. און זיי האָבן געזאָגט:

„פאַרוואָס איז דאָס געשען, אַז עס זאָל פעלן איין שְׁבֵט אין ישׂראֵל? וואָס זאָלן מיר טאָן צו קריגן ווייבער פאַר די געבלי־בענע פון שְׁבֵט בְּנֵי־מִן? מיר האָבן דאָך געשוואָרן ניט צו געבן אונדזערע טעכטער זיי פאַר ווייבער.“

און די בְּנֵי־ישׂראֵל האָט זייער פאַרדראָסן און זיי האָבן געזאָגט:

„אָפּגעשניטן איז געוואָרן היינט איין שַבֿט פּון ישְׂרָאֵל.“

האַבן זיי געזאָגט:

„איז פּאַראַן עמעצער פּון די שַבֿטים פּון ישְׂרָאֵל, וואָס איז
ניט אַרויפּגעגאַנגען מִלְחָמָה צו האַלטן מיט בְּנֵימִין?“

ערשט מען האָט אויסגעפּונען, אַז קיינער איז ניט געקומען
פּון יְבִישֶׁדֶלְעָד.

האַט די עֵדָה געשיקט אַהין צוועלף טויזנט מאַן פּון די העל־
דישע יונגען, און האָט זיי באַפוילן:

„ברענגט די יונגע פּרויען וואָס האָבן ניט קיין מאַן צו אונדז
אין לאַגער קיין שילו.“

האַבן זיי אַזוי געטאַן, און זיי האָבן געבראַכט אין לאַגער
קיין שילו פיר הונדערט מיידלעך, וואָס האָבן ניט געהאַט קיין
מאַנען.

און די גאַנצע עֵדָה האָט געשיקט שלוחים צו די קינדער
פּון בְּנֵימִין צום פעלדז רימון און געמאַכט שְׁלוֹם מיט זיי. און
זיי האָבן זיי געגעבן פאַר ווייבער די פיר הונדערט מיידלעך
פּון יְבִישֶׁדֶלְעָד.

און די עלטסטע פּון ישְׂרָאֵל האָבן געזאָגט:

„וואָס זאָלן מיר טאַן מיט ווייבער פאַר די איבעריקע צוויי
הונדערט מאַן פּון בְּנֵימִין? מיר האָבן דאָך געשוואָרן: פאַר
שאַלטן זאָל זיין דער, וואָס גיט זיין טאַכטער פאַר אַ ווייב צו אַ
מאַן פּון בְּנֵימִין!“

אַבער עס איז אָנגעקומען דער יום־טובֿ צו גאַט, וואָס ווערט
געפייערט פּון יאָר צו יאָר אין שילו.

און די עלטסטע פון ישראל האָבן געזאָגט צו די קינדער פון בְּנֵי־מִין:

„אַט קומט אָן דער יום־טוב צו גאָט. גייט קיין שילוֹ און לויערט אין די ווינגערטנער. און עס וועט זיין, ווען די טעכטער פון שילוֹ וועלן אַרויסגיין טאַנצן די טענץ, זאָלט איר אַרויסגיין פון די ווינגערטנער און כאַפן איטלעכער אַ ווייב פאַר זיך און אַוועקגיין אין לאַנד בְּנֵי־מִין. און עס וועט זיין, אַז אויב זייער פאַר־טער אָדער ברידער וועלן קומען זיך קריגן מיט אונדז, וועלן מיר זאָגן צו זיי:

האַט רחמנות אויף זיי, ווייל ניט פאַר איטלעכן האָבן מיר געקראָגן אַ ווייב. איר זייט ריין פון אייער שבועה, ווייל איר האָט דאָך זיי ניט געגעבן קיין ווייבער. ”

האַבן די קינדער פון בְּנֵי־מִין אזוי געטאָן. און זיי האָבן גע־נומען ווייבער פון די טענצער־נס. און זיי האָבן זיך אומגעקערט צו זייער נחלה און האָבן אָפגעבויט די שטעט.

און די קינדער פון ישראל זיינען זיך פונאַנדערגעזאָגנען איטלעכער צו זיין שָׁבֵט, צו זיין משפּחה און צו זיין נחלה. אין יענער צייט איז קיין מְלֶךְ ניט געווען אין ישראל. איטלעכער האָט געטאָן וואָס אים געפעלט.

חִנֹּק, חִנֹּק וְנִתְחַנֵּק!

שׁוֹפְטִים

לֹא תִהְיֶה תִפְאָרְתְּךָ עַל הַדָּרֶךְ אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ.

עוֹרִי, עוֹרִי, דְּבָרָה, עוֹרִי, עוֹרִי, דְּבָרֵי שִׁיר.

מִן שָׁמַיִם נִלְחָמוּ;

הַפּוֹכְבִים מִמְּסֻלוֹתֵם

נִלְחָמוּ עִם סִיסְרָא.

תִּבְרַךְ מְנַשִּׁים יַעַל,

מְנַשִּׁים בְּאֵהָל תִּבְרַךְ.

מִיָּם שְׂאֵל,

חֶלֶב גִּתְנָה.

כִּן יֵאבְדוּ כָּל אוֹיְבֶיךָ יְהוָה

וְאֵהָבִיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ.

לֵךְ בְּכֹחַךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל.

הִנֵּה אֶלְפֵי הַדָּל בְּמִנְשָׁה

וְאֹנְכֵי הַצֵּעִיר בְּבֵית אָבִי.

קוֹמוּ, כִּי גִתְנָה יְהוָה בְּיַדְכֶם אֶת מַחְנֵה מְדִינָה.

מִמֶּנִּי תִּרְאוּ וְכֵן תַּעֲשׂוּ.

הַכֹּף וּבַח וְצַלְמָנֶע עֵתָה בְּיַדְךָ?

לֹא אֲמַשֵּׁל אֲנִי בְּכֶם וְלֹא יִמְשַׁל בְּנֵי בְּכֶם,
יִהְיֶה יִמְשַׁל בְּכֶם.

כִּי עֲצַמְכֶם וּבִשְׂרָכֶם אֲנִי.

הַלֹּךְ הִלְכוּ הָעֲצִים לְמִשַׁח עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ, וַיֹּאמְרוּ לְנִית: מֶלֶכָה
עָלֵינוּ. וַיֹּאמֶר לָהֶם הַנִּית: הִחְדַּלְתִּי אֶת דְּשָׁנִי אֲשֶׁר־בִּי יִכְבְּדוּ
אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים וְהִלְכְתִּי לְנוּעַ עַל הָעֲצִים? וַיֹּאמְרוּ הָעֲצִים לְתֹאנָה:
לְכִי־אֵת מֶלְכִּי עָלֵינוּ. וַתֹּאמֶר לָהֶם הַתֹּאנָה: הִחְדַּלְתִּי אֶת מְתַקִּי
וְאֵת תְּנוּבָתִי הַטּוֹבָה וְהִלְכְתִּי לְנוּעַ עַל הָעֲצִים? וַיֹּאמְרוּ הָעֲצִים
לְגֹפֶן: לְכִי־אֵת מֶלְכִּי עָלֵינוּ. וַתֹּאמֶר לָהֶם הַגֹּפֶן: הִחְדַּלְתִּי אֶת
תִּירוֹשֵׁי הַמְּשַׁמַּח אֱלֹהִים וְאֲנָשִׁים וְהִלְכְתִּי לְנוּעַ עַל הָעֲצִים? וַיֹּאמְרוּ
כָּל הָעֲצִים אֶל הָאֵטָד: לָךְ אַתָּה מֶלֶךְ עָלֵינוּ. וַיֹּאמֶר הָאֵטָד אֶל
הָעֲצִים: אִם בְּאַמַּת אַתֶּם מִשְׁחִים אֵתִי לְמֶלֶךְ עָלֵיכֶם בְּאוֹ חֶסֶד
בְּצִלִּי. וְאִם אֵין, תֵּצֵא אִשׁ מִן הָאֵטָד וְתֹאכַל אֶת אֶרְצִי הַלְּבָנוֹן.

אֵת צִל הַהָרִים אַתָּה רֹאֶה כְּאֲנָשִׁים.

מֶה לִּי וְלָךְ כִּי־בָאתָ אֵלַי לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי.

וְאִשְׁמָה נִפְשִׁי בְּכַפִּי.

וַיֹּאמְרוּ לוֹ: אָמַר נָא שְׂבִלְתָּ. וַיֹּאמֶר סְבִלְתָּ.

מה יהיה משפט הנער ומעשהו?
 למה זה תשאל לשמי והוא פלאי.
 כי תאנה הוא מבקש מפלשתים
 וישסעהו כשסע הגדי.
 שבצת ימי המשתה.
 אחודה נא לכם חידה.
 מהאכל יצא מאכל, ומעו יצא מתוק.
 מה מתוק מדבש ומה עו מארי?
 ולא תרשתם בעולתי, לא מצאתם חידתי.
 ויך אותם שוק על ירך.
 בלחי החמור הביתי אלה איש.
 במה כחך גדול?
 פלשתים עליך, שמשון!
 וינתקם מעל זרעתו כחוט.
 ותקצר נפשו למות.
 וחזקני נא אך הפעם הנה.
 תמת נפשי עם פלשתים.

לֹא נִהְיְתָה וְלֹא נִרְאָתָה כְּזֹאת
לְמִיּוֹם צְלוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

וַיֹּאסֶף כָּל אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל הָעִיר כְּאִישׁ אֶחָד חֲבֵרִים.

וַנְּבַעֲרָה רָעָה מִיִּשְׂרָאֵל.

בְּיָמִים הֵנֵּהם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל,

אִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה.

וועגן ספר שופטים

די געשעענישן וואָס ווערן איבערגעגעבן אין ספר שופטים קומען פֿאַר באַלד נאָך כיבוש הארץ, פון נאָך יהושועס טויט ביז דעם געבוירן־ווערן פון שמואל הנביא. דער גאַנצער ספר שופטים איז פול מיט יוגנטלעכער גבורה און פרישקייט. צייטנווייז פירט זיך אויף דאָס יונגע פֿאַלק אַזוי גרויזאַם ווי אַלע אַנדערע פעלקער. אָבער אַפילו אין זיין יוגנטלעכן אימפעט זיינען שוין דאָ בולטע סימנים, אַז דער יונגער ישראל, ווען ער וועט אויסוואַקסן, וועט ער ווערן ישראל סבא און זיין דאָס ליכט פון דער וועלט.

די אמתע אמתן אין ספר שופטים (ווי אין גאַנץ תנ"ך) זיינען ניט די נאָקעטע היסטאָרישע פֿאַקטן, וואָס די היסטאָריקער גראַבן אויס פון אונטער די פֿאַרשיידענע ווערסיעס. אין דעם תנ"ך דאַרף דער לערער אָפטיילן פֿאַר דער יוגנט די טעקסטן, וואָס קאַנען דינען ווי אַ מוסטער פֿאַר אונדזער לעבן. ער דאַרף אַרויסברענגען די היינטיקייט פון תנ"ך. דער לימוד תנ"ך דאַרף זיין אַן אינסטרומענט פון דערציאונג. דערפֿאַר דאַרף דער לערער ניט זוכן אויפצודעקן די „אמתע היסטאָרישע אמתן“, און אַרויסברענגען די בלויע „געשיכטע־פֿאַקטן“. אין פֿאַלקשול דאַרף מען לערנען תנ"ך ווי דאָס פֿאַלק האָט אים אויסגעטייטשט במשך פון טויזנטער יאָרן.

ישראל האָט ניט איינגענומען קיין פרעמד לאַנד, נאָר דאָס לאַנד וואָס גאָט האָט אים צוגעזאָגט נאָך מיט הונדערטער יאָרן צוריק. דער גאָט פון זיינע אבות איז דער הערשער איבער דער גאַנצער וועלט און איז דער גאָט פון גערעכטיקייט. דערפֿאַר ווי יונג דאָס פֿאַלק איז געווען און ווי שטאַרק און מוטיק עס איז געווען אויפן שלאַכטפעלד, איז עס ניט געוואָרן קיין קריגעריש פֿאַלק, וואָס האָט געוואַלט בויען אַן אימפעריע צוליב גרויס ווערן. נאָכן זיג האָט עס געוואַלט לעבן רואיק, אָבער עס האָט געמוזט אַנפירן מלחמות פון פֿאַרטיידיקונג. חוץ דער מלחמה פון שבט דן קעגן דער שטאַט ליש, וואָס מיר לאָזן אויס, זיינען אַלע מלחמות אין ספר שופטים פֿאַרטיידיקונג־מלחמות.

די פירערשאַפט פון ישראל ליגט ניט אין די הענט פון אַ קאַסטע, אָדער משפחה וואָס די ממשלה גייט איבער בירושה פון טאַטן צום זון. פירערס שטייען אויף נאָר דורך גאָטס גנאָד. גאָט אַליין קלייבט אויס די שופטים; ער קלייבט זיי אויס ניט צוליב זייער יחוס אָדער רייכקייט. עס זיינען געווען שופטים פון אַרעמע משפחות. גדעון זאָגט דאָ: מיין משפחה איז די אַרעמסטע אין מנשה. יפתח איז דער זון פון אַ קעפס־ווייב, ס'איז אַפילו דאָ אַ פרוי אַ שופט.

ס'איז אויך קלאַר אַז דער שופט הערשט בלויז, ווייל „דער גייסט פון גאַט האָט גערוט אויף אים“. ביי אַלע שופטים איז דאָ אַט דער שפרוך. און דער גייסט פון גאַט גערוט אויף אים בלויז, כדי אַרויסצונעמען ישראל פון אַ צרה, אָבער ניט צו הערשן איבער פעלקער.

און ניט נאָר זיינען אַלע מלחמות געווען פאַרטיידיקונג-מלחמות, נאָר די ליידן זיינען געקומען אויף ישראל, ווייל ער האָט פאַרלייקנט זיין גאַט און אויפגעהערט דינען צו אים. מיט אַנדערע ווערטער — ווייל ער האָט אויפגעהערט צו לעבן אַן ערלעך לעבן.

אין ספר שופטים (ווי אין גאַנץ תנ"ך) זיינען ניטאָ קיין צופעליקע, קאַפּריזנע רשעות. אַלעמאַל ווערט מאַראַליש דערקלערט פאַרוואָס דער מענטש איז געקומען צו אַ מיאוסן סוף. אַט זיינען עטלעכע ביישפּילן:

אין שירת דבורה ווערט געמאַלט די שרעק און ליידן פון סיסראַס מוטער. די מאַמע שטייט און קוקט אַרויס דורכן פענצטער און וואַרט אויפן זון, וואָס האָט זיך פאַרזאַמט מיט זיינע רייטוועגן. דער ליינער קריגט רחמנות אויף דער אומגליקלעכער מוטער, מחמת ער ווייסט דאָך, אַז סיסראַ איז שוין טויט... און ער איז געשטאַרבן מיט אַ מיאוסן טויט. אָבער באַלד באַרעכטיקט די שירה דער מוטערס ליידן. זי איז ניט בעסער פון זון, ווייל מיט וואָס טרייסט זי זיך? ער האָט זיך פאַרזאַמט צוליב דעם רויב, וואָס ער האָט אַנגערויבט אין דער ניט-גערעכטער מלחמה. און מיר באַרעכטיקן דבורהס אויסרוף: „אַזוי זאָלן פאַרלאָרן גיין אַלע פּיינד פון גאַט!“.

אבימלך שטאַרבט מיט אַ מיאוסן טויט. אָבער דער טויט איז אויף אים געקומען ניט ווייל ער האָט פאַרלאָרן די מלחמה, אָדער ווייל צופעליק האָט אַ פּרוי אים גערטראָפן אין קאַפּ מיט אַ מילשטיין. ער איז געטויט געוואָרן און די שטאַט שכם איז אַפּגעווישט געוואָרן, ווייל זיי האָבן געטויט גדעונס זיבעציק זין און אבימלך האָט געוואַלט ווערן קעניג קעגן גאַטס ווילן.

אַפילו שמשון גיט שטענדיק אַ באַרעכטיקונג פאַר זיינע יחידישע אַנפאַלן אויף די פלישתים. ער באַפאַלט ניט די פלישתים סיידן זיי באַעוולהן אים אָדער ווילן אים טייטן.

יעדער עפיזאָד פון דער גדעוין-געשיכטע איז פול מיט גייטיקער גבורה. ס'איז ניטאָ ביי גדעוונען קיין זכר פון שטאַלץ און חוצפה פון מלחמה-העלד. זייער קלאַר ווערט אַרויסגעבראַכט די גרויסע קראַפט און איבערמענטשלעכע גבורה פון די גערעכטע. גיט אומזיסט איז דער אויסדרוק „גדעונים“ געבליבן אין דער וועלט ווי אַן אויסדרוק פון קאַמף קעגן אומגערעכטיקייט. די מעשה פון גדעוין איז אַ פאַרלויפערין פון דעם השמונאים-זיג, וואָס ווערט געזאַגט אויף אים אין על הנסים:

„און דו האָסט איבערגעגעבן די שטאַרקע אין דער האַנט פון די שוואַכע און די וואָס זיינען פול אין צאַל, — אין דער האַנט פון די וואָס זיינען ווייניק.“

די יפתח־געשיכטע איז דראַמאַטיש דערציילט, זייער קורץ און פול מיט שפּאַנונג. דער לערער קאָן אויסטייטשן יעדן עפּיזאָד און אינצידענט. אַ פאַרשעמטער און פאַרשטויסענער, ווערט יפתח ניט צעלאָזן און ניט פאַר־דאַרבן. ניין, ער קלייבט צונויף אַרום זיך אַלע נידערגעשלאָגענע און פאַר־שטויסענע און ווערט זייער פירער. און וואו? אין לאַנד טוב. איז געווען אַ לאַנד, וואָס האָט זיך גערופן טוב — גוט־לאַנד? אָדער האָט עס יפתח אַזוי אַ נאָמען געגעבן ווייל ער האָט געוואַלט שאַפן אַ גערעכטע און גוטע וועלט? היינט יפתחס רייד צו עמון: „און איך האָב ניט געזינדיקט קעגן דיר, און דו באַגייסט אַן עוולה קעגן מיר, וואָס דו ביסט אַרויס מלחמה צו האַלטן קעגן מיר. זאָל גאָט, וואָס משפט היינט, משפטן צווישן די בני ישראל און די בני עמון.“ דאָס זיינען רייד פון אַ מענטשן, וואָס זעט ניט קיין באַרעכ־טיקונג אין מלחמות; וואָס ווייסט, אַז מלחמה איז באַרעכטיקט בלויז, ווען מען דאַרף זיך פאַרטיידיקן קעגן אומרעכט.

אָבער דער דראַמאַטישסטער עפּיזאָד איז די געשעעניש מיט דער טאַכטער. זי הערט אויס איר גור און נעמט עס אויף מיט רואיקער גבורה. און ווען דער פאָטער האָט דערזען דער טאַכטערס מוט האָט ער דורכגעפירט זיין נדר. דער לערער דאַרף באַטאָנען, אַז יפתח האָט ניט מקריב געווען זיין טאַכטער צו גאָט. דער אמתער היסטאָרישער אמת איז ניט, ווי עס ווערט אָנגעדייט אין די פסוקים, נאָר ווי עס ווערט אויסגעטייטשט פון יידישע מפרשים — זי איז געבליבן ניט קיין חתונה־געהאַטע. דאָס האָבן יידן אָנגענומען במשך צוויי טויזנט יאָר און דאָס איז דער אמת. דער מסדר פון שופטים רעדט גאָר ניט אַרויס אַזוי קלאַר, אַז יפתח האָט זי מקריב געווען. און מען מעג טייטשן די צוויי פסוקים אַט אַזוי:

„און זי האָט זיך אומגעקערט צו איר טאַטן. און ער האָט אויסגעפירט זיין נדר — און זי האָט ניט חתונה געהאַט. און ס'איז געוואָרן אַ מנהג אין ישראל: יאָר־אין יאָר־אויס פלעגן קומען די טעכטער פון ישראל צו טרייסטן די טאַכטער פון יפתח דעם גלעדי פיר טעג אין יאָר.“

און די שמשון־מעשות דאַרפן ווערן אין מויל פון לערער, לעקציעס פון גרויסע מאַראַלישע ווערטן. דער לערער דאַרף אונטערשטרייכן:

שמשוןס דרך־אָרץ פאַר טאַטע־מאַמע, ווי ער זוכט זייער צושטימונג צום שידוך מיט דער פרוי פון תמנה; דאָס שטרענגע אָפּהיטן זיין נזירות; ווען ער גייט קיין תמנה גייט ער ניט דורך די ווינגערטנער; זיין שטענדיק זוכן אַ מאַראַלישע באַרעכטיקונג פאַר די אָנפאַלן אויף די פלישתים; זיין

באציאונג צום אייגענעם פאלק; ווען די מענטשן פון שבט יהודה קומען אים בינדן, פרעגט ער זיי, צי זיי ווילן אים ניט טייטן; קעגן אייגענעם פאלק וועט ער ניט נוצן זיין געטלעכע גבורה; ועל כולם זיין טויט — דער פאטעטישער אויסרוף: תמות נפשי עם פלישתים!

אבער מיר דוכט זיך, אז די קרוין פון אלע מעשות אין שופטים זיינען די קאפיטלעך פון דער פילגש בגבעה. איך מיינ ניט נאר די עסטעטישע פארמע, ניט נאר דער אופן דערציילן, די מעשה איז אַ וואַריאַנט פון מעשה סדום, וואָס ווערט דערציילט אין ספר בראשית. נאָר די מעשה פון פילגש בגבעה ברענגט אַרויס קלאַרער און בולטער די מאַראַלישע קאַנצעפּציעס און עטישע באַגריפן פון יונגן ישראל. אין גבעה האָט פאַסירט, אַז אַפילו אַ פרעמדער האָט ניט געקאָנט זיין קיין צדיק און אַרייַננעמען אַ פרעמדן צו זיך איבער־נעכטיקן. אַזאַ שטאַט טאָר ניט זיין ביי יידן. ווען די בני בנימין האָבן זיך אָפּגעזאַגט אַרויסצוגעבן די שולדיקע, קלייבן זיך צונויף אלע שבטים אַפֿ־צומעקן די שאַנד און אויסראַטן דאָס בית. ס'איז מערקווירדיק, אַז אין גאַנץ שופטים אין אלע מלחמות זיינען די יידן ניט פאַראַייניקט. אין דער גרעסטער מלחמה מיט די כנענים דערמאָנט ניט דבורה די שבטים יהודה און שמעון. ראובן, גד און אשר ווערן פון איר געטאָדלט, וואָס זיי זיינען ניט געקומען. בלויז זעקס שבטים האָבן זיך פאַראַייניקט קעגן דעם נאַציאָנאַלן שונא. אָבער אין דער מלחמה קעגן בנימין, אַ מלחמה קעגן אומרעכט און זינד, קומען אלע שבטים ווי איין מאַן.

דאָס איז דער אינעווייניקסטער אמת פון יידישער געשיכטע, דער אמת וואָס איז טיפער פון צופעליקע פאַקטן. דער דערציילער האָט זיך גאָר ניט געקאָנט פאַרשטעלן, אַז אַ יידישער שבט וועט ניט קומען אויף אַזאַ מלחמה מצוה.

ווען מען לאָזט אויס דאָ און דאָרט אַ וואָרט אין דער מעשה פון פילגש בגבעה און מען היפט אַריבער די דעטאַלן פון די שלאַכטן, איז די מעשה פון פילגש בגבעה די קולמינאַציע, דאָס געזאַנג און די קרוין פון ספר שופטים. "קיין מלך איז אין יענע צייטן ניט געווען אין ישראל, און יעדער איינער האָט געטאָן וואָס אים איז געפעלן". אָבער דאָך איז געווען אין די שבטים אַן איינגעוואָרצלט געפיל פון גערעכטיקייט, וואָס האָט ניט דער־לאָזן, אַז ישראל זאָל זיך צעפאַלן אויף באַרבאַרישע שבטים. דאָס שטרעבן נאָך עטישער גאַנצקייט האָט פאַראַייניקט די אלע שבטים און דערנאָך פון זיי געמאַכט ישראל סבא, וואָס האָט אַוועקגעלייגט זיין שטעמפל אויף דער גאַנצער וועלט.